

## Ekwo Ndu Uke

### Ngweja-akpo-oku

<sup>1</sup> Chipfu gbẹ l'ulo-ekwa-ndzukọ kua Mosisu oku bya epfuru yeru iya; sụ iya: <sup>2</sup> “Waa opfu, ii-pfuru nụ ụnwu Ízurelu baa: Ọ -duru g'unu ha onye gude ngweja abya anụ Chipfu; g'onye ono jejekwa l'eka eswi; ọzoo aturu mẹ eghu iya dọru je akputa nanụ gude bya anụ iya.

<sup>3</sup> “Ọ -buru onye bụ eswi bẹ o gude abya egweru mu ngweja-akpo-oku; g'onye ono kpụtakwa oke-eswi, adudu ẹka iphe mebyiru iya; bya anụ l'onu-abata ulo-ekwa-ndzukọ; k'ophu Chipfu a-natakwanụ iya. <sup>4</sup> G'onye ono byabẹ anụ ono, ọ nuru g'ọ buru ngweja-akpo-oku ono ẹka l'ishi. Aa-nata iya g'ọ nọchia ẹnya onye ono; buru iphe, ee-gude pfua ụgwo iphe-ẹji, onye ono meshiru. <sup>5</sup> G'onye ono nọdu l'iphu Chipfu gbua oke-eswi ono. Ụnwu Eronu, bụ ndu-uke egude mee oke-eswi ono phephee ọru-ngweja mgburugburu; mbụ l'onu-abata ulo-ekwa-ndzukọ ono. <sup>6</sup> G'ọ swakwaa anụ ono akpo; bushia anụ iya iphiriba iphiriba. <sup>7</sup> Ụnwu Eronu ono, bụ onye uke ono abya akpobe oku l'oru-ngweja ono; bya eworu nkụ doo byemubyemu l'oku ono. <sup>8</sup> Ndu uke ono, bụ iya bụ ụnwu Eronu ono abya eworu iphiriba iphiriba anụ ono; mękpoo ishi iya; yee ebà iya doo lẹ nkụ ono, e doru l'oku ono, a kpoberu l'oru-ngweja ono. <sup>9</sup> Iphe-ephō iya; waa ẹka iya; mę okpa iya bẹ onye ono e-gude mini saa asasa. E -mechaa; onye uke atuko iphemiphe ono kpoo oku l'oru-ngweja ono; g'ọ buru ngweja-akpo-oku; mbụ ngweja, aakpo oku anụ Chipfu, mkpo iya dū Chipfu ree.

<sup>10</sup> “Ọ -bùru l'onye ọbu bù eghu; ọzoo aturu bẹ o gude bya egwe ngweja-akpo-ọku; g'ọ bukwaru iphe, oo-wota bù okee ya, adudu ẹka iphe mebyiru iya. <sup>11</sup> G'onye ono gha iphu l'uzo isheli woru iphe-ngweja ono gbua ẹ mg-bureku ọru-ngweja ono l'ataphu Chipfu. Unwu Eronu, bù ọgbo-uke eworu mee anu ono phephee mgburugburu ọru-ngweja ono. <sup>12</sup> Onye ono eworu anu ngweja ono bushia iphiriba iphiriba. Onye uke abya achiru yele ishi iya; yee ebà iya doo byemubyemu l'eli nku ono, nọ l'ọku ono, a kpoberu l'ọru-ngweja ono. <sup>13</sup> Iphe-ẹpho iya; waa ẹka iya; yee ọkpa iya bẹ onye ono e-gude mini saa asasa. Onye uke atuko iphemiphe ono kpoo ọku l'ọru-ngweja ono; g'ọ bùru ngweja-akpo-ọku; mbu ngweja, aakpo ọku anu Chipfu, mkpo iya du Chipfu ree.

<sup>14</sup> “Ọ -bùru l'ọo iphe furu nkù bẹ onye ọbu gude bya egweru Chipfu ngweja-akpo-ọku ọbu; g'ọ bukwaru ndo; ọzoo kparaka bẹ oo-gude bya. <sup>15</sup> Onye uke anwuta iya bya l'ọru-ngweja ono; bya aswi-bufu iya ishi woru iya kpoo ọku l'ọru-ngweja onoya. L'ọ haa mee ya g'ọ lashia l'aguga ọru-ngweja ono. <sup>16</sup> L'ọ bya achifuta iya ọkpa-nri; bya anmashia ya ẹba bya eworu iya wushi l'ibiya k'uzo ẹnyanwu-awawa ọru-ngweja ono; mbu l'uzo ẹka ono, aawushije ntụ ono. <sup>17</sup> L'ọ gbẹ ẹ nkù ẹnu ono lajaa ya ẹbo g'o gheru ọnu; ọle g'ọ tọ lajashia iya ẹbo g'ọ nọdu iche iche. Onye uke abya eworu iya kpoo ọku l'ọru-ngweja; mbu l'eli nku ono, e doru l'eli iya ono; g'ọ bùru ngweja-akpo-ọku; mbu ngweja, aakpo ọku anu Chipfu, mkpo iya du Chipfu ree.”

## 2

### Ngweja-nri

<sup>1</sup> “Ọ -bùru onye gude ngweja-nri abya agwa Chipfu; g'onye ono gude ukpokutu iphe gude bya. L'ọ gbashi

iya manụ; yekwa iya pho ùnwù-isensu. <sup>2</sup> O -mechaa ya nno l'o woru iya nù ùnwu Erõnu, bụ ndu-uke. G'onye uke woru ukpokutu iphe ophu jiru mkpoji-eka a gbashiru manụ; bya eworu iphe, bụ ùnwù-isensu, e yeru iya kpoo oku l'oru-ngweja ono; g'o nochia enya ngweja-nri ono; g'o buru iphe, aakpo oku anụ Chipfu, mkpo iya dū Chipfu ree. <sup>3</sup> Ngweja-nri ono ophu ghuduru nū a-būwaro kẹ Erõnu yee ùnwu iya. O dū nsọ shii kẹle o shi lẹ ngweja, aakpo oku anụ Chipfu.

<sup>4</sup> “Teke o bụ ngweja-nri, e gheru lẹ ntụ-oku bẹ i wotaru; g'o bukwaru akara, e yeduru iphe, ekoje buredi, e meru l'ukpokutu witi, a gworu lẹ manụ; odumeka l'o buru echa-mbekee, e yeduru iphe, ekoje buredi, a gworu lẹ manụ. <sup>5</sup> Teke o bụ lẹ ngweja ngu bụ ngweja-nri ophu e gheru lẹ mbeji; g'o bukwaru ukpokutu ereshi, a gworu lẹ manụ; mbụ ereshi, e yeduru iphe, ekoje buredi. <sup>6</sup> Gwepyashia ya egwepyashi; l'i bya agbashi iya manụ l'eli; kẹle o bukwa ngweja-nri. <sup>7</sup> Teke o bụ lẹ ngweja ngu bụ ngweja-nri, e shiru l'ite; g'o bukwaru ukpokutu ereshi, e yeru manụ bẹ ii-gude mee ya. <sup>8</sup> O buru ngweja-nri, dūgbaa egube ono bẹ unu e-gudeje byapfuta Chipfu. Teke e gwetarū iya bya anụ onye uke; l'o gude iya bya l'oru-ngweja ono. <sup>9</sup> Onye uke ono e-wota ophu a-nọ-chi enya ngweja ono je akpoo oku l'oru-ngweja; g'o buru ngweja, aakpo oku anụ Chipfu, mkpo iya dū Chipfu ree. <sup>10</sup> Ngweja-nri ono ophu phoduru nū buwaa kẹ Erõnu yee ùnwu iya. O dū nsọ shii kẹle o shi lẹ ngweja, aakpo oku anụ Chipfu.

<sup>11</sup> “G'o to dukwa ngweja-nri, unu gude abya agwa Chipfu, unu e-yeje iphe, ekoje buredi. Mbụ-a; g'o to dukwa iphe, e yeru iphe, ekoje buredi; ozoo manụ-enwu, unu e-ye lẹ ngweja, unu akpo oku anụ Chipfu. <sup>12</sup> Unu e-yekobeje iya lẹ ngweja akpuru mbụ, iphe, unu kọru

l'opfu unu mītaru abya anụ Chipfu. Obenu lẹ-a; g'a ta kpọkwa iya ọku l'ọru-ngweja g'ọ bụru ngweja, mkpọ iya dū Chipfu ree. <sup>13</sup> G'onye gude ngweja-nri abya agwa Chipfu yejekwa iya únú. Ọphu i kwejekwa g'únú ọgbandzu Chileke ngu ono ta adụ lẹ ngweja-nri ngu. Mbụ-a; yejekwa únú l'iphe, bụkpoo ngweja, iigwekpoo egwegwe.

<sup>14</sup> “Ọ -bụru l'unu gude akpuru mbụ, iphe, unu kọru l'opfu unu mītaru gude abya egweru Chipfu ngweja-nri; unu gbutakwa ishi ereshi, dūkwadu oyii; hụa ahùhù gude gwee ngweja-nri ọbu; unu tsukwaa ya etsutsu. <sup>15</sup> Unu gbashikwa iya manụ; yekwa iya phọ ùnwù-isensu; kẹle ọ bụkwa ngweja-nri. <sup>16</sup> G'onye uke hata nwọphu a-nọ-chi ẹnya ngweja ono kpoo ọku; mbụ iphe, shi l'ereshi ono, e tsuru etsutsu gbashị iya manụ ono; mękpoo iphe, bụ ùnwù-isensu, e yeru iya. Ọ bụakwaa ngweja, aakpọ ọku anụ Chipfu.”

### 3

#### Ngweja-ẹhu-guu

<sup>1</sup> “Ọ -bụru onye gude ngweja-ẹhu-guu abya agwa Chipfu; ọ -bụru oke-eswi; ọzoo ne iya bẹ o gude abya agwa Chipfu ọbu; g'onye ono gudekwa ọphu adudu ẹka iphe mebyiru iya. <sup>2</sup> G'onye ono woru ẹka byabẹ iphe ngweja ono l'ishi. O -mechaa nno l'o woru iya gbua l'ọnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ. E -gbuchaa ya; ụnwu Erọnu, bụ ndu-uke egude mee-iphe ono je ephephee ọru-ngweja mgburugburu. <sup>3</sup> L'ọ gbẹ l'iphe ngweja-ẹhu-guu ono bọta anụ, aa-kpọ ọku nụ Chipfu. Iphe, aa-bọta bụ ẹba, kwechiru iphe-ẹpho iya; waa ọphu nọkota l'iphe-ẹpho iya l'ọphu. <sup>4</sup> L'ọ bọtakwapho àkpùrù iya ẹphenebo yekọbe iya; waa ẹba, dū iya nū, bụ ọphu nọ l'ụzo ose iya. G'ọ tuko anya iya ẹphe l'àkpùrù iya ono bọfuchaa.

<sup>5</sup> G'ụnwu Erọnu woru iya kpoo oku l'oru-ngweja l'eli ngweja-akpo-oku ono, no l'eli nku, e doru l'oku ono; g'o buru ngweja, aakpo oku anu Chipfu, mkpo iya du Chipfu ree.

<sup>6</sup> “O -buru onye bu aturu; ozoo egbu be o gude abya anu Chipfu ngweja-ehu-guu; o -bu okee ya-o; ozoo nyee ya-o; g'o nukwa ophu adudu aka iphe mebyiru iya. <sup>7</sup> O -buru nwaturu be onye ono kpu bya anu ke ngweja obu; g'o kpukwaru iya bya l'iphu Chipfu. <sup>8</sup> G'onye ono woru aka byabe iphe ngweja ono l'ishi; woru iya gbua l'onu-abata ulo-ekwa-ndzuko. E -mechaa; unwu Eronu egude mee anu ono je ephephee oru-ngweja mgburugburu. <sup>9</sup> Onye ono abya agbe l'anu ngweja-ehu-guu ono buta anu, ee-gude gweeru Chipfu ngweja, aa-kpo oku nu iya. Eba iya g'o ha be ee-hetagbu; teme l'a gbe le mgboru okpu okpurukpu iya gbujita upfumozdu iya l'ophu, bu aka eba aduje ono. Eba, kwechiru iphe-epho iya; waa ophu nokota l'iphe-epho iya be ee-hetafua. <sup>10</sup> L'o botakwapho akpuru iya ephebebo yekobe iya; waa eba, du iya nu, bu ophu no l'uzo ose iya. G'o tuko anya iya; ephe le akpuru iya ono bofuchaa. <sup>11</sup> Onye uke ewota iya je akporu Chipfu oku l'oru-ngweja; kele o bu nri; mbu ngweja, aakpo oku anu Chipfu.

<sup>12</sup> “O -buru onye bu egbu be o kpu bya egwe ngweja obu; g'onye ono kputakwa iya pho bya l'iphu Chipfu. <sup>13</sup> G'onye ono wokwarupho aka byabe egbu ono l'ishi; woru iya gbua l'ataphu ulo-ekwa-ndzuko. Unwu Eronu eworu mee ya je ephephee l'oru-ngweja mgburugburu. <sup>14</sup> Iphe, oo-wofuta l'anu ono gude gweeru Chipfu ngweja, aakpo oku bu eba, kwechiru iphe-epho iya; me ophu nokota l'iphe-epho iya. <sup>15</sup> L'o botakwapho akpuru iya ephebebo yekobe iya; waa eba, du iya nu, bu ophu no l'uzo ose iya. G'o tuko anya iya ephe l'akpuru iya

ono bɔfuchaa. <sup>16</sup> Onye uke ewota iya je akpɔo ɔku l'oru-ngweja; g'ɔ buru nri, e gweru ngweja, aakpɔ ɔku, mkpɔ iya du Chipfu ree. Eba anu l'ophu bukota ke Chipfu. <sup>17</sup> Ekemu-a bu ekemu, a-nɔ; e -shi l'ogbo sweru ogbo l'eka bukpo eka unu bu: Unu ta atajekwa eba-iphe; ɔzoo mee ya.”

## 4

*Ngweja-iphe-aji*

<sup>1</sup> Tɔbudu iya bu; Chipfu su Mosisu: <sup>2</sup> “Waa iphe, iipfuru ndu izuru baa: Teke ɔ duru onye meru iphe-aji l'amagama; mee iphe, Chipfu turu ekemu su g'e te emeshi.

<sup>3</sup> “O -buru onye uke, a wuru manu l'ishi meru iphe-aji obu; shi nno meta ikpe-anmanma kpua oha l'ophu; g'onye ono kpatakwa oke-eswi, adudu eka iphe mebyiru iya; gude bya ewotaru Chipfu g'ɔ buru ngweja-iphe-aji k'iphe-aji ono, o meru ono. <sup>4</sup> G'onye ono kpata oke-eswi ono gude bya l'iphu Chipfu l'onu-abata ulo-ekwanzuko. L'o woru eka byabe oke-eswi ono l'ishi; gbu ya l'iphu Chipfu l'eka ono. <sup>5</sup> G'onye uke ono, a wuru manu l'ishi ono haru meta mee oke-eswi ono gude bahu l'ime ulo-ekwanzuko. <sup>6</sup> L'ɔ tsee mkpushi-eka le mee ono phee mgbo esaa l'ataphu Chipfu; mbu l'ataphu eka ono, du nsɔ ono. <sup>7</sup> Onye uke ono abya emetakwapho mee anu ono wuru ye le mpu pho, e mobegbaaru l'oru-ngweja unwu-isensu; mbu oru-ngweja ono, no l'ataphu Chipfu l'ulo-ekwanzuko. L'ɔ pata mee ophu phoduru nu je awuru ye l'okpali oru-ngweja eka eegweje ngweja-akpo-oku, no l'onu-abata ulo-ekwanzuko.

<sup>8</sup> “L'ɔ bya eheshikota iphe, bu eba, du l'oke-eswi ono, e gude egwe ngweja-iphe-aji ono; mbu eba, kwechiru

iphe-ẹpho iya; mẹkpoo ẹba, kweru iphe-ẹpho iya ono l'ophu. <sup>9</sup> L'ọ bya abọfu iya àkpùrù iya ẹphenebo; bya eheshikọta iya ẹba, du iya nu, bu ọphu nọ l'uzo ose iya. G'ọ tuko anya iya; ẹphe l'àkpùrù iya ono bọfuchaa. <sup>10</sup> Ọo ẹgube ono, eeheshije ẹba l'oke-eswi, e gude egwe ngweja-ẹhu-guu ono bu g'ee-heshikwaphọ ọwa. E - mechaa ya nno; onye uke ono ewota iya je akpọo ọku l'oru-ngweja ẹka eegweje ngweja-akpọ-ọku. <sup>11</sup> Akpọ oke-eswi ono; mẹ anu iya l'ophu; je akpaa l'ishi iya; mẹ ẹka iya; mẹ ọkpa iya; waa iphe-ẹpho iya; mẹ nshì iya; <sup>12</sup> mbu anu eswi ono g'ọ hakọta bẹ oo-gude lufu l'ẹka ndu Ízurelu kpọbegbaaru ọlo-ẹkwa phẹ. G'o gude iya je l'ẹka e te merwushiduru emerwushi; mbu l'ẹka aawushiye ntụ ono; je akpọo ya ọku l'eli ntụ ono.

<sup>13</sup> “Teke ọ bu l'ọo ndu Ízurelu l'ophu meru iphe-ẹji l'amagama; shi nno mee iphe, Chipfu turu ekemu su g'e te emeshi; obeta ọ buru l'ẹphe ta amadu iphe, meru nu; bẹ ikpe nmakwaru phẹ. <sup>14</sup> Teke ọ bukwanu l'iphe, ẹphe meru bẹ ẹphe byaru amaru; gẹ ndu Ízurelu kpụtakwa nwa oke-eswi gude bya l'iphu ọlo-ẹkwa-ndzukọ bya egweeru Chileke ngweja-iphe-ẹji ono. <sup>15</sup> Gẹ ndu bu ọgerenya ndu Ízurelu byabẹ oke-eswi ono ẹka l'ishi l'ataphu Chipfu; l'e woru nwa oke-eswi ono gbua l'ẹka ono. <sup>16</sup> G'onye uke, a wuru manu l'ishi meta mee oke-eswi ono gude bahu l'ọlo-ẹkwa-ndzukọ; <sup>17</sup> tsee mkpushi-ẹka lẹ mee anu ono; phee mgbo ẹsaa l'ataphu Chipfu; mbu l'iphu ẹkwa ono.

<sup>18</sup> “L'o metakwaphọ mee ono wuru ye lẹ mpu, e moberu l'oru-ngweja; mbu ọru-ngweja ono, nọ l'ataphu Chipfu l'ọlo-ẹkwa-ndzukọ ono. L'ọ pata mee ono ọphu phoduru nu je awuru ye l'okpali ọru-ngweja ẹka eegweje ngweja-akpọ-ọku, bu ọphu nọ

l'õnu-abata ɔlo-ekwa-ndzuko. <sup>19</sup> Eba anu ono l'ophu be oo-heshikota kpoo oku l'oru-ngweja ono. <sup>20</sup> Oo epho g'o meru oke-eswi ono, e gude gwee ngweja-iphe-eji ono bu g'oo-mekota oke-eswi owa-a. Oo egube ono bu g'onye uke ono e-shi pɔuru phe ugwo iphe-eji obu, ephe meru obu; k'ophu aa-gukwanuru phe nvu. <sup>21</sup> L'o pata anu oke-eswi ono gude lufu l'azu eka ndu Izurelu kpobegbaaru ɔlo-ekwa phe je akpoo oku g'a kpuru oke-eswi k'ivuzo pho. Ono aburu ngweja-iphe-eji oha l'ophu.

<sup>22</sup> “O -buru onye-ishi meru iphe-eji l'amagama; mbu mee iphe, Chipfu, bu Chileke iya turu ekemu su g'e te emeshi; be ikpe nmaakwaru onye obu. <sup>23</sup> O -buru l'iphe-eji ono, o meru be e meru; o maru; iphe, oo-wota bu mkpi, adudu eka iphe mebyiru iya g'o buru ngweja iya. <sup>24</sup> L'o byabe mkpi ono eka l'ishi woru iya gbua l'eka eegbuje anu, e gude egwe ngweja-akpo-oku l'ataphu Chipfu. O kwa ngweja-iphe-eji be o bu. <sup>25</sup> G'onye uke tsee mkpushi-eka le mee anu ono tee le mpu, e mobegbaaru l'oru-ngweja eka eegweje ngweja-akpo-oku. L'o bya eworu mee ono, phoduru nu ono wuru ye l'okpali oru-ngweja obu. <sup>26</sup> Eba anu ono l'ophu be oo-heshikota kpoo oku l'oru-ngweja; g'a kpuru ke ngweja-ehu-guu pho. Onye uke eshi nno pɔa ugwo iphe-eji obu, onye ono meru obu; g'eeshi nno gukwanaaru onye ono nvu l'iphe-eji iya obu.

<sup>27</sup> “O -buru l'o duru onye Izurelu mmanu ozo, meru iphe-eji l'amagama; mbu mee iphe, Chipfu turu ekemu su g'e te emeshi; be ikpe nmaakwaru onye obu. <sup>28</sup> O -buru l'iphe-eji ono, o meru ono be e meru; o maru; iphe, oo-wota bu nyee eghe, adudu eka iphe mebyiru iya; g'o buru ngweja k'iphe-eji ono, o meru ono. <sup>29</sup> G'o byabe eka l'ishi anu ono; woru iya gbua l'eka eegbuje



anụ, e gude egwe ngweja-akpọ-ọku. <sup>30</sup> G'onye uke ts̄e mkp̄ushi-ẹka lẹ mee anụ ono tee lẹ mpu, e mobegbaaru l'ọru-ngweja ẹka eegweje ngweja-akpọ-ọku. L'ọ bya eworu mee ono, ph̄oduru n̄u ono w̄uru ye l'ọkpali ọru-ngweja ọbu. <sup>31</sup> L'ọ bya eheshik̄ota ẹba, n̄o l'anụ ono; mb̄u ẹgube ono, eemeje kẹ ngweja-ẹhu-guu ono. Onye uke akp̄oo ya ọku l'ọru-ngweja; g'ọ b̄uru ngweja, mkp̄o iya d̄u Chipfu ree; g'o shi nno p̄f̄ua ụgwo iphe-ẹji, onye ọbu meru; k'ọphu aa-ḡukwanuru iya nv̄u.

<sup>32</sup> “Teke ọ b̄u at̄uru bẹ onye ono gude bya an̄unu kẹ ngweja-iphe-ẹji ọbu; g'onye ono gudekwa ada at̄uru, ad̄udu ẹka iphe mebyiru iya. <sup>33</sup> G'o wokwar̄upho ẹka byabẹ l'ishi an̄u ono; woru iya gbua; g'ọ b̄uru ngweja-iphe-ẹji. Ẹka ọo-n̄odu gbua ya b̄u ẹka eegbuje an̄u, e gude egwe ngweja-akpọ-ọku. <sup>34</sup> G'onye uke ts̄e mkp̄ushi-ẹka lẹ mee an̄u ono tee lẹ mpu ono, e mobegbaaru l'ọru-ngweja ẹka eegweje ngweja-akpọ-ọku. L'ọ bya eworu mee ono, ph̄oduru n̄u ono w̄uru ye l'ọkpali ọru-ngweja ọbu. <sup>35</sup> L'ọ bya eheshik̄ota ẹba, n̄o l'an̄u ono; mb̄u ẹgube ono, eemeje kẹ ngweja-ẹhu-guu ono. Onye uke akp̄oo ya ọku l'ọru-ngweja; g'ọ b̄uru ngweja, mkp̄o iya d̄u Chipfu ree; g'o shi nno p̄f̄ua ụgwo iphe-ẹji, onye ọbu meru; k'ọphu aa-ḡukwanuru iya nv̄u.”

## 5

*Iphe, b̄u* nemadz̄u -mee ya; l'o gwee ngweja-iphe-ẹji

<sup>1</sup> “Ọ -b̄uru lẹ nemadz̄u meru iphe-ẹji; kẹle ọ h̄umaru iphe, nw̄uru n̄u; ọzoo l'e meru ọ maru iphe, nw̄uru n̄u; a raar̄u iya ọha arara g'onye h̄umaru n̄u bya agbaa ekebe; ọphu o jeduru agba ekebe ọbu; bẹ ẹjo-iphe ono, o meru ono tukowaru onye ono l'ishi.

<sup>2</sup> “Ọzoo l'ọ d̄uru onye denyiru ẹka l'iphe, aas̄o ns̄o; mb̄u l'iphe, d̄u g'odzu an̄u-ẹgbudu, aas̄o ns̄o; ọzoo

l'oo odzu iphe-edobe, aasọ nsọ; ọzoo l'odzu iphe, akpu wuruwuru l'ali, aasọ nsọ; be onye obu buakwaa onye aasọ nsọ; m'obeta ophu o to madu l'o denyiru iya eka; be o buakwaa onye ikpe nmaru.

<sup>3</sup> “Ozoo l'o denyiru eka l'iphe, aasọ nsọ, shi nemadzu l'ehu; g'iphe, aasọ nsọ obu aduhabe, bu iphe, emeje ge nemadzu buru onye aasọ nsọ; m'obeta ophu o madu l'o denyiru iya eka; be oo-bukwaru onye ikpe nmaru me o maerupho.

<sup>4</sup> “Onye ariduru iphe oriri; o pfu-bilihuopho rja angu su le ya e-me iphe; m'o bu iphe, du ree; m'o bu ejo iya; o to dukpoda m'obeta o buru egube gunu be onye obu riru angu ememe; l'ebe o vuadaru uzo rja ya oriri; be ikpe nmaakwaru iya; m'o maerupho.

<sup>5</sup> “O -buru l'o duru onye meru iphe-a, a gushiru-a; shi nno mee; ikpe nma iya; g'onye ono pfukwaa iphe, o meru. <sup>6</sup> G'onye ono, mesweru nu ono shi l'eka eghe iya me aturu iya doru; kputa ada aturu; ozoo ada eghe bya anu Chipfu g'o buru ngweja-iphe-eji. Onye uke eshi nno pfa ugwo iphe-eji obu, onye ono meru obu.

<sup>7</sup> “O -buru l'eka onye obu te erwuduru le nwaturu; l'o wotaru Chipfu ndo labo; ozoo kparaka labo k'iphe-eji ono, o meru ono. Ge nanu buru ke ngweja-iphe-eji; ophu aburu ke ngweja-akpo-oku. <sup>8</sup> G'onye ono chiru unwu-enu ono je achie onye uke. Onye uke ono evuru uzo gwee ophu bu ngweja-iphe-eji. Oo-swikwo iya olu; ole g'o to bufukwa iya ishi. <sup>9</sup> L'o meta mee ngweja-iphe-eji ono phie le mgbureku oru-ngweja ono; haa mee ya ophu phoduru nu g'o lwashia l'okpali oru-ngweja ono. O kwa ngweja-iphe-eji be o bu. <sup>10</sup> L'o bya eworu enu k'ebo gwee ngweja-akpo-oku; mee ya g'eemeje iya; shi nno gude iya pfa ugwo iphe-eji, onye obu meru; l'a guaru iya nvu.

<sup>11</sup> “Ole ọ -bụkwanuru l'onye ono be ta adudu ike gbata ndo labo; ọzoo kparaka labo; g'onye ono wota nkeru-iri nkweka ukpokutu ereshi; g'ọ bụru ngweja-iphe-ẹji k'iphe-ẹji ono, o meru. G'o to yekwa iya manụ; ọphu o yekwa iya ụnwù-isensu; kele ọo ngweja-iphe-ẹji be ọ bu. <sup>12</sup> G'onye ono gude iya wojeru onye uke. G'onye uke hata iya ọphu jiru mkpoji-eka g'ọ nọchia ọnya ngweja ono; l'ọ kpọo ya ọku l'eli ọru-ngweja; l'eli ngweja, aakpo ọku anụ Chipfu; kele ọo ngweja-iphe-ẹji. <sup>13</sup> Ọ bụru; e -mee ya nno; l'ọ bụru iya bu l'onye uke apfua ụgwo iphe-ẹji, onye ọbu meshiru; l'a guaru iya nvu. Iphe-ngweja ono ọphu phoduru nu aburu k'onye uke ono; egube eemeje ke ngweja-nri ono.”

#### Ngweja-apfu-ugwo

<sup>14</sup> Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>15</sup> “O -duru onye mesweru iphe; mbu l'o meru iphe-ẹji l'amagama; ọphu ọ nudururu Chipfu iphe, gbaru iya nu; g'onye ono shi l'eka egbu iya me aturu iya doru; kputa ebili, adudu eka iphe mebyiru iya; bya anu Chipfu g'ọ bụru ngweja-apfu-ugwo. G'e gudekwa ọrwa shekelu k'eze-ulo Chileke maru aswa ebili ono. Ọo ngweja-apfu-ugwo be ọ bu. <sup>16</sup> G'onye ono mezia iphe ono, o mesweru ono; kele ọ to nudururu Chipfu iphe, gbaru iya nu; l'o yekwakwa iya pho oke lanu l'uzo ise l'iphe ono; tuko iya chiru nu onye uke. Onye uke ono egude ebili pho gwee ngweja-apfu-ugwo; shi nno pfua ụgwo iphe-ẹji, onye ono meru; l'a guaru iya nvu.

<sup>17</sup> “O -duru onye meru iphe-ẹji; mbu l'o meru iphe, Chipfu turu ekemu su g'e te mejeshi; m'obeta ọphu ọ madu; be ikpe nmaakwaru iya; teme ẹjo-iphe ono tukoru onye ono l'ishi. <sup>18</sup> G'onye ono shi l'eka egbu iya me aturu iya doru; kpatakwa ebili, adudu eka iphe mebyiru ya; g'ọ

buru ngweja-apfu-ugwo. G'e gudekwa mkpola-ochaa k'eze-ulo Chileke maru aswa ebili ono. G'ọ nụ iya onye uke g'o gude iya pfula ugwo amagama ono, bu iphe ono, o meru; ophu o madu ono; l'a gwaru iya nvu. <sup>19</sup> O kwa ngweja-ikpe-anmanma be o bu; kele ikpe nmaru onye ono l'iphu Chipfu.”

## 6

<sup>1</sup> Todbudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya:  
<sup>2</sup> “O -duru onye meru iphe-aji; shi nno meswee Chipfu; mbu l'o dzuru nemadzu ibiya uka l'iphe, a nuru iya su g'o dobe; ozoo g'o leta enya; ozoo l'o naru nwibe iya nfu; ozoo l'o riru nwibe iya urwu; <sup>3</sup> ozoo l'o turturu iphe, tuphahuru etuphahu; ophu o kwedu le ya humaru iya; ozoo l'onye ono kpapyaberu iphe, o meru gwa enwa; ozoo l'onye ono meru iphe, dugbaa egube ono; shi nno mee iphe-aji; <sup>4</sup> onye ono, meru iphe-aji ono; shi nno meta iphe, ikpe nmaru iya; bu iphe, oo-me bu g'o wolata iphe, o nataru le nfu; m'o bu ophu o ritaru l'urwu; m'o bu ophu a nuru iya g'o leta enya; o ria ya; m'o bu iphe onye ozo, tuphahuru nu; o turturu iya; <sup>5</sup> m'o bu iphe, dugbaa egube ono, o meru; o kpapyabe iya gwa enwa. G'onye ono pfukwaa ugwo iphe ono g'o ha; teme l'o wotafua ophu ha g'e kee iphe ono uzo ise; tukobe iya woru nu onye nwe iphe ono. Mboku, oo-tuko iphemiphe ono nu bu mboku ono, oo-gude ngweja-apfu-ugwo gude bya anu ono. <sup>6</sup> Ngweja-apfu-ugwo, oo-gweru Chipfu be oo-wotaru onye uke. G'o shi l'eka eghe iya me aturu iya doru kpata ebili, adudu aka iphe mebyiru iya. G'e gudekwa mkpola-ochaa k'eze-ulo Chileke maru aswa ebili ono. <sup>7</sup> Onye uke ono eshi egube ono ndu l'atiphu Chipfu pfula ugwo iphe-aji, onye ono meru; l'a gukotaru

iya nvu l'iphemiphe ono, o meru; ikpe iya nmaru iya ono.”

### Ngweja-akpo-oku

<sup>8</sup> Noo ya; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>9</sup> “Waa ekemu ñi-turu Eronu yee unwu iya bu owa: Ekemu owa-a bu ke ngweja-akpo-oku be a tu-doru iya su: Ge ngweja-akpo-oku nokotajekwa l'oku, du l'oru-ngweja enyashi ophu; jasu ge nchi bõhu. Oku, no l'oru-ngweja ono enwue ya pho l'eli. <sup>10</sup> Teke o rwuru l'utsu; g'onye uke ono chita uwe iya ono yee; mbu uwe ono, e meru l'oghu ochaa ono. L'o chitakwapho nwiba pho yeada l'ime ehu. L'o bya ekpota ntũ, shi le ngweja-akpo-oku ono, bu ophu oku kepyashiru l'oru-ngweja ono; je asube le mgbureku oru-ngweja ono. <sup>11</sup> L'o bya eyefu uwe iya ono; bya achita uwe ozo yee; pata ntũ ono lufu l'azu eka ndu izurelu kpobegbaaru ulo-ekwa phe; je asube l'eka e merwuduru emerwu. <sup>12</sup> G'oku ono, no l'oru-ngweja ono nwuekwapho g'oonwu l'eli iya; g'e te menyikwa iya emenyi. G'onye uke yejekwa iya nku l'utsu mbokumboku. L'o bya eworu anu ngweja-akpo-oku doo giriri l'eli iya; l'o kpokwapho eba, shi l'anũ ngweja-ehu-guu oku l'eli iya. <sup>13</sup> G'oku ono nwujeepho l'eli oru-ngweja ono mkpurumkpuru; g'o to nyihujekwa anyihu.”

### Ngweja-nri

<sup>14</sup> “Waa ekemu le g'ee-gudeje egwe ngweja-nri baa: Oo unwu Eronu a-noduje l'iphu Chipfu gwee ngweja ono; l'iphu oru-ngweja ono. <sup>15</sup> G'onye uke hata ukpokutu ereshi ono, a gworu le manũ ono ophu jiru mkpoji-eka; wotakwapho iphe, bu unwu-isensu, e yeru le ngweja-nri ono; je akpo oku l'oru-ngweja ono g'o nochia enya ngweja ono; buru ngweja, mkpo iya du Chipfu ree. <sup>16</sup> E -mechaa; ge Eronu yee unwu iya ria ophu ghuduru

nụ; ọle g'ẹphe te eyekwa iya iphe, ekoje buredi; tẹme g'ẹka ẹphe a-nọdu ria ya bukwaru ẹka du nsọ. G'ẹphe nọdukwa l'oma-unuphu ọlo-ẹkwa-ndzukọ ria ya. <sup>17</sup> G'e te eyekọbejekwa iya iphe, ekoje buredi; me a -nọdu eghe iya. Ono be mu nuru phe g'ọ buru oke iya nkephe le ngweja, aakpo oku ono. O kakota nsọ ge ke ngweja-  
iphe-ẹji; waa ke ngweja-apfu-ugwo. <sup>18</sup> Onyemoneye, bu nwoke l'oshilokpa Eronu be e-rije iya nu. O buru g'ee-meje iya bu ono jasu l'ojejoje l'ogbo unu; mbu g'ee-meje iphe, bukpo ngweja, aakpo oku anu Chipfu. Onyemoneye, denyiru ẹka le ngweja ono a-dukwa nsọ.”

<sup>19</sup> Tọbudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>20</sup> “Owa-a bu ngweja, oshilokpa Eronu e-gudeje gweeru Chipfu mboku, a wuru iya manu l'ishi: Iphe, ẹphe e-gudeje bu nkeru-iri nkweka ukpokutu ereshi; g'ọ buru ngweja-nri ono, eegweje mkpürumkpuru ono. Nkerẹbo iya be ee-gwe l'utsu; nkeru-ẹbo iya ophuu buru l'uzenyashi. <sup>21</sup> G'e ye iya le mbeji; gwọo ya le manu ree; woru iya ghee egheghe pabata. L'i bya eworu iya gwepiyashia egwepiyashi; gude bya egweeru Chipfu; g'ọ buru ngweja-nri, mkpo iya du Chipfu ree. <sup>22</sup> O buru onye ono, bu oshilokpa Eronu ono, a wuru manu g'ọ nọchia ẹnya iya buru onye uke ono be e-gwe ngweja ono l'onwiya. Iphe ono bu iphe, a toru okpa iya g'e meje iya jasu l'ojejoje. G'a kpokotajekwa iya oku g'ọ ha. <sup>23</sup> Mbu l'iphe, bukpo ngweja-nri, onye uke gweru be aa-kpo oku l'ophu; g'e te rikwa iya eriri.”

### Ngweja-iphe-ẹji

<sup>24</sup> Tọbudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>25</sup> “Waa iphe, ii-pfuru yeru Eronu yee unwu iya baa: Owaa bu ekemu ke ngweja-iphe-ẹji. Oo l'eka ono, eegbuje anu e gude egwe ngweja-akpo-oku ono

bukwapho eka ee-gbuje anu, e gude egwe ngweja-iphe-  
 eji; mbu l'aa-noduje l'atatiphu Chipfu gbuja anu obu. O  
 kwa ngweja, du nsu shii be o bu. <sup>26</sup> G'onye uke, bu iya  
 gweru ngweja-iphe-eji ono rikwaa ya. Oo l'eka du nsu  
 be oo-nodu ria ya. Eka oo-nodu ria ya bu l'oma-unuphu  
 ulo-ekwa-ndzuko. <sup>27</sup> Onyemonye, denyiru eka l'anu ono  
 a-dukwa nsu. O -buru le mee anu ono daru l'uwe; g'a  
 nodukwa l'eka du nsu saa uwe obu. <sup>28</sup> O -buru ite, a  
 kpuru l'urwa be e gude shia anu ono; g'a tukpokwaa  
 ite ono; teke o bu ite-igwe; g'e huchakwaa ya ehucha;  
 teme l'a saa ya asasa. <sup>29</sup> Ndu bu nwoke le ndibe onye uke  
 g'ephe ha l'e-rikota iya. O kwa ngweja, du nsu shii be o  
 bu. <sup>30</sup> Ole-a; g'e te rikwa anu ngweja-iphe-eji, bu ophu  
 e gude mee ya woba l'ulo-ekwa-ndzuko g'e gude pfua  
 ugwo iphe-eji l'eka-du-nsu. G'a kpokotakwa iya oku.”

## 7

### Ngweja-apfu-ugwo

<sup>1</sup> “Owaa bu ekemu ke ngweja-apfu-ugwo. O kwa  
 iya bu ngweja, du nsu shii. <sup>2</sup> Oo l'eka eegbuje anu, e  
 gude egwe ngweja-akpo-oku be ee-gbuje anu, e gude  
 egwe ngweja-apfu-ugwo. L'e pephhee mee ya l'oru-  
 ngweja mgburugburu. <sup>3</sup> Eba anu ono l'ophu be ee-  
 gude gwekotaru Chileke; mbu eba, shi l'upfumozu iya;  
 me ophu kwechiru iphe-epho iya; <sup>4</sup> waa akpuru iya  
 ephebebo; ye ebà, no l'uzo ose iya; waa anya iya be  
 aa-tuko ye akpuru iya pho wota. <sup>5</sup> G'onye uke tukokwa  
 iya kpo oku l'oru-ngweja; g'o buru ngweja, aakpo oku  
 anu Chipfu. O kwa ngweja-apfu-ugwo be o bu. <sup>6</sup> Iphe,  
 bukpo onye bu nwoke le ndu bu uke l'e-rije iya. O buru  
 l'eka du nsu be aa-noduje ria ya; noo kele o bu ngweja,  
 du nsu shii.

<sup>7</sup> “G'ò bụkwarupho ẹgube ono, a tūru ọnu g'e meje iphe ngweja-iphe-ẹji ono bụ g'ee-meje kẹ ngweja-onye-ikpe-nmaru. Ọ bụru onye uke, gude iya apfu ụgwo iphe-ẹji ono bẹ e-nweru iya nu. <sup>8</sup> Ọ bụru onye uke, gweru nemadzu ngweja-akpo-oku bẹ e-nworu akpo iya. <sup>9</sup> Iphe, bụ ngweja-nri, e gheru lẹ ntu-oku; ọzoo ọphu e shiru l'ite; ọzoo ọphu e gheru lẹ mbeji bụkwa onye uke, gweru iya nu nwe iya. <sup>10</sup> Teme iphe, bụkpoo ngweja-nri ọphu a gworu lẹ manụ; mẹ k'okponku; tūkokwarupho bụkotaru k'unwu Eronu g'ephe ha. G'ephe kejekwa iya ẹnya nhamunha.”

### Ngweja-ẹhu-guu

<sup>11</sup> “Owaa bụ ekemu kẹ ngweja-ẹhu-guu, nemadzu gude bya anu Chipfu. <sup>12</sup> Ọ -buru l'onye obu anu iya g'o gude iya kele Chipfu ekele; bẹ iphe, onye ono e-gude tsoru iphe ngweja ono bụ akara, a gworu lẹ manụ; ọphu e yeduru iya iphe, ekoje buredi; waa ẹcha-mbekee, e meru manụ; ọphu e yeduru iya iphe, ekoje buredi; waa akara, e meru l'ukpokutu ereshi, a gworu lẹ manụ rengurengu. <sup>13</sup> Iphe oo-gweru yekobe lẹ ngweja-ẹhu-guu ono, o gude ekele Chipfu ono bụ akara, e yekoberu iphe ekoje buredi. <sup>14</sup> L'ooshije lẹ ngweja ono wota ngguru akara lanu l'iphe ngweja ono iche iche woru gwee g'ò bụru ngweja, e gweru nu Chipfu. Ọ bụru onye e-ri iya nu bụ onye uke ono, pheru mee ngweja-ẹhu-guu pho. <sup>15</sup> Anu ngweja-ẹhu-guu ono, o gude bya ekele Chipfu ekele ono bẹ aatakota lẹ mboku, a nuru iya Chipfu. G'ò to dukwa ọphu aa-ha g'ò kwaa akwakwa futa utsu.

<sup>16</sup> “Ole ọ -bụkwanuru lẹ ngweja onye obu bụ ngweja, o gude eme iphe, o riburu angu ememe; ọzoo ngweja, ọ tūru obu iya onyo abya egwegwe; l'a taa anu ono mboku, a nuru iya. Ọ -buru l'a ta tagbuduru iya; g'a tafufua ya



le nchitabohu iya. <sup>17</sup> Teke o bu l'o phodukwarupho le mboku k'eto; g'a kpoo ya oku. <sup>18</sup> O -buru l'o duru anu ngweja-ehu-guu ono ophu a taru le mboku k'eto be aa-jikakwa ngweja obu; ophu aaguduru iya eyeru onye gweru iya nu. Oo-buru ebyi be o meru; teme onye rikwanuru iya nu be ejo-iphe, o meru a-tu-koru l'ishi.

<sup>19</sup> "Anu ono ophu rwuru l'iphe, aaso nsu; g'a ta takwa iya atata; g'e wokwaru iya kpoo oku. Ole o -bukwanuru l'oo anu ozo; g'onye a ta sodu nsu taa ya. <sup>20</sup> O -duru onye aaso nsu, taru anu ngweja-ehu-guu ke Chipfu; g'e bufukwa iya le ndu nkiya. <sup>21</sup> O -bukwarupho l'o duru onye denyiru eka l'iphe, aaso nsu; du g'iphe, aaso nsu, shi nemadzu l'ehu; ozoo anu, aaso nsu; ozoo iphe ozo, bugbaa iphe, aaso nsu; o -mechaa bya ataa anu ono, e gude gweeru Chipfu ngweja-ehu-guu ono; g'e bufukwa onye obu le ndu nkiya."

<sup>22</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>23</sup> "Pfuaru ndu Izurelu su phe-a: Unu ta adukwa eba iphe, unu a-taje, du g'eba eswi; ozoo eba aturu; ozoo eba eghe. <sup>24</sup> Teke o bu eba-anu, nwuhuru l'onwiya; ozoo ophu anu-egbudu gburu be o -du unu ree; unu gudejekwa iya mee iphe; ole g'unu ba tsokwa iya onu. <sup>25</sup> Iphe, bu onye taru eba-anu, e gude gwee ngweja, aakpo oku anu Chipfu; g'e bufukwa iya le ndu nkiya. <sup>26</sup> Obetakpo unu laa awe je eburu; unu te erijekwa mee-iphe; mbu mee enu; ozoo mee anu. <sup>27</sup> Onye riru mee-iphe; unu bufukwa onye ono le ndu nkiya."

<sup>28</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>29</sup> "Pfuaru ndu Izurelu su phe-a: Onye gude ngweja-ehu-guu abya egweru nu Chipfu; g'o wotakwa eka iya ophu rwuberu Chipfu gweeru iya; <sup>30</sup> mbu g'o gude eka iya wota ngweja, aa-kpo oku nu Chipfu. L'o wota eba iya; waa ndu iya bya anu Chipfu; woru ndu iya ono maa

amama l'iphu Chipfu g'ọ bụru ngweja-amama. <sup>31</sup> Onye uke ewota ẹba iya ono kpoo oku l'oru-ngweja. Ole ndu iya bu ke Eronu yee unwu iya. <sup>32</sup> G'unu kwata utapfu okpa ekutara anu ngweja-ehu-guu unu ono woru nu onye uke ono g'ọ buri utu, a turu iya. <sup>33</sup> Unwu Eronu onye ophu gude mee anu ono; yee ẹba iya je egwee ngweja-ehu-guu obu be aa-nu utapfu okpa ekutara iya ono g'ọ buri oke iya nkiya; <sup>34</sup> kele mu shiwaale ngweja-ehu-guu ono, ndu Izurelu egwejeru nu mu ono wota ndu iya ono, aamaje amama ono; yee utapfu iya ono, a turu l'utu ono; woru nu Eronu yee unwu iya; g'ọ buri okiphe, ephe e-ketaje l'eka ndu Izurelu jasụ l'ojejoje. <sup>35</sup> Owaa bu okiphe, shi le ngweja, aakpoje oku anu Chipfu, bu ophu e doberu g'a nuje Eronu yee unwu iya; eshi mboku, a hofutaru phe iche; g'ephe buri ndu-uke jejeru Chipfu ozi. <sup>36</sup> Mboku ono, a wuru phe manu l'ishi ono be Chipfu turu ekemu su ge ndu Izurelu nuje phe eka ono g'ọ buri okiphe phe; teme o bukwarupho g'aa-nuje iya unwu phe bu ono; e -shi l'ogbo sweru ogbo jasụ l'ojejoje.”

<sup>37</sup> Oo ekemu-a be ee-tsoje me a -nodu egwe ngweja-akpo-oku; waa ngweja-nri; waa ngweja-iphe-aji; waa ngweja-apfu-ugwo; waa ngweja, e gude eme nemadzu g'ọ buri onye uke; waa ngweja-ehu-guu; <sup>38</sup> bu iya bu ekemu ono, Chipfu turu nu Mosisu l'ubvu Sayinayi le mboku ono, o suru ge ndu Izurelu wotaru yee Chipfu ngweja l'echiegu Sayinayi ono.

## 8

*Edobe ndu-uke nsọ*  
(Awu 29:1-37)

<sup>1</sup> Tòbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mósísu; sù iya: <sup>2</sup> “Duta Erònu yèe ùnwu iya; l'ì chítà uwe ndu-uke ono; bya ewota manù awù l'ishi ono; l'ì kpùta oke-eswi ono, ee-gude gwee ngwèja-iphe-èji ono; waa ebili labò ono; bya apata nkata buredi ono, e yeduru iphe, ekoje buredi ono. <sup>3</sup> L'ì bya ekukò ndu Ízurèlu g'èphe ha g'èphe dzukòbe l'ònu-abata ùlo-èkwa-ndzukò.”

<sup>4</sup> Tòbudu iya bụ; Mósísu bya emekòta gè Chipfu ziru iya g'o mee; ndu Ízurèlu bya edzukòbe l'ònu-abata ùlo-èkwa-ndzukò. <sup>5</sup> Mósísu bya asù ndu Ízurèlu ono: “Wakwa iphe, Chipfu sùru g'e mee baa.”

<sup>6</sup> Mósísu bya eduta Erònu; yèe ùnwu iya lùfuta; bya egude mini wù phè èhu. <sup>7</sup> O wota uwe ime-èhu ono yee Erònu; bya egude èkwa-atù-buta-l'upfu ono kebuta iya. O bya ewota uwe mgbalanù ono yepyaè iya; bya ewota uwe-ukuvu ono yechite l'uwe mgbalanù ono; gude wèrere èkwa ono, ee-gude tù-buta uwe-ukuvu ono l'upfu ono; gude tù-buta iya. <sup>8</sup> O wota uwe-òkpoma ono yekwaa ya phò; bya ewota ido Urimu; waa Tumimu ye l'uwe-òkpoma ono. <sup>9</sup> O bya eworu okpulishi-èkwa ono kpube iya; bya eworu iphe ono, dù g'okwekpù, e meru lè mkpòla-ododo ono; mbù okpu ono, dù nsò ono; libe l'okpulishi-èkwa ono l'ùzo atatiphu, bù iya bù gè Chipfu tùru Mósísu ekemu sù g'o mee ya.

<sup>10</sup> Noo ya; Mósísu bya ewota manù awù l'ishi òbu; bya awùkòta l'ùlo-èkwa ono; mè iphemiphe, nòkòta iya nù; shi nno mee ya; ò dùkòta nsò. <sup>11</sup> O meta manù ono phee mgbo èsaa l'òru-ngwèja ono; mèkpoo ngwa iya g'ò ha; mèkpoo eze gbamùgbamu ono; yèe òkpa iya; shi nno mee ya; ò dùkòta nsò. <sup>12</sup> O bya ewota manù awù l'ishi ono wù Erònu l'ishi gude mee ya; ò dù nsò.

<sup>13</sup> No iya; Mósísu byakwaphò bya eduta ùnwu Erònu fùta;

bya eworu uwe mgbalanụ yee phe; bya egude ẹkwa-atụ-butā-l'upfu webegbaa phe; bya ewota okpu ndu-uke kpubegbaa phe l'ishi, bụ iya bụ gẹ Chipfu tūru Mósisi Ọnu g'o mee ya.

<sup>14</sup> Ọ bya akputa oke-eswi ono, ee-gude gwee ngweja-  
iphe-ẹji ono bya; Erọnu yee ụnwu iya woru ẹka byabẹ  
oke-eswi ono l'ishi. <sup>15</sup> Mósisi woru oke-eswi ono gbua;  
bya emeta mee ya gude mkpūshi-ẹka iya tee ya lẹ mpu,  
nọgbaa l'ọru-ngweja ono; shi nno swafu nturwu, dū iya  
nụ. O woru ophu ghuduru nū wūa l'okpali ọru-ngweja  
ono; gude mee ya; ọ dū nsọ; pfa ụgwọ iphe-ẹji; shi  
nno swafu nturwu, dū iya nū. <sup>16</sup> Mósisi bya eheshikota  
ẹba, nọ l'iphe-ẹpho iya g'ọ ha; bọtakwapho anya iya; waa  
akpūrū iya ẹphenebo; yee ẹba, nọkota iya nū; woru kpoo  
ọku l'ọru-ngweja ono. <sup>17</sup> Ọ bụru anụ oke-eswi ono; waa  
akpọ iya; yee nshị iya bẹ o gude je akpoo ọku l'azụ ẹka  
ndu Ízurelu kpoberu ụlo-ẹkwa phe, bụ iya bụ gẹ Chipfu  
sūru Mósisi g'o mee ya.

<sup>18</sup> Ọ bya akputa ebili ono, ee-gude gwee ngweja-  
akpọ-ọku ono; Erọnu yee ụnwu iya bya eworu ẹka  
byabẹ ebili ono l'ishi. <sup>19</sup> Mósisi gbua ebili ono; nakobe  
mee ya; pata mee ya ono phedzuru lẹ mgburẹku ọru-  
ngweja ono mgburugburu. <sup>20</sup> O gbubushia anụ ebili ono  
mkpirikpu mkpirikpu; mbụ Mósisi; bya eworu ishi iya  
yee mkpirikpu mkpirikpu iya ono; mẹ ẹba iya kpokota  
ọku. <sup>21</sup> O gude mini saa iphe-ẹpho iya; waa ẹka iya; yee  
okpa iya asasa; bya atuko anụ ebili ono kpoo ọku l'ọru-  
ngweja ono; ọ bụru ngweja-akpọ-ọku, a nūru Chipfu;  
mbụ ngweja, aakpọ ọku anụ Chipfu, mkpọ iya dū iya  
ree, bụ iya bụ gẹ Chipfu tūru Mósisi ekemu g'o mee ya.

<sup>22</sup> Ọ bya akputa ebili ophuu. Ebili k'ono bụ ophu  
ee-gude mee Erọnu; yee ụnwu iya g'ẹphe bụru ndu-  
uke. Erọnu yee ụnwu iya je eworu ẹka byabẹ iya

l'ishi. <sup>23</sup> Mosisu gbua ebili k'ono; haru mee ya meta; tee Eronu l'atakpa-nchi ekutara; me le mkpushi-eka ezeke-eka ekutara; waa le mkpushi-okpa ezeke-okpa ekutara. <sup>24</sup> Mosisu dufutakwapho unwu Eronu; bya etekwa phe pho mee ono l'atakpa-nchi ekutara; waa le mkpushi-eka ezeke-eka ekutara; waa le mkpushi-okpa ezeke-okpa ekutara. Mosisu bya eworu mee ono phedzuru le mgbureku oru-ngweja ono mgburugburu. <sup>25</sup> O bya eheta eba iya; hetachaa eba, du l'upfumodzu iya; waa ophu nokota l'iphe-ephe iya g'o ha; botakwapho anya iya; waa akpuru iya ephebo; yee eba, nokota iya nu; wota utapfu okpa ekutara iya tukwase iya. <sup>26</sup> O je le nkata ono, e yeru buredi ono, e gudedu iphe, ekoje buredi ghee ono, no l'ataphu Chipfu ono; bya ahata ishi buredi lanu; hatakwapho ishi akara lanu l'akara ono, a gworu le manu ghee ono; waa echa-mbekee lanu. O wota iya yekobe l'eba iya pho; yee utapfu okpa ekutara iya pho. <sup>27</sup> O tuko iphemiphe ono g'o ha dee Eronu yee unwu iya l'eka; ephe bya eworu iya maa amama l'iphu Chipfu g'o buru ngweja-amama. <sup>28</sup> Mosisu bya anata phe iphemiphe ono; tuko yele ngweja-akpo-okpo okpo oku l'oru-ngweja ono; o buru ngweja, e gude mee nemadzū g'o buru onye uke; mbu ngweja, aakpo oku anu Chipfu, mkpo iya du iya ree. <sup>29</sup> O wotakwapho ndu iya, bu iya bu oke, a heru Mosisu l'ebili ono, e gude mee Eronu phe g'ephe buru ndu-uke ono; makwapho amama l'iphu Chipfu; g'o buru ngweja-amama, bu iya bu ge Chipfu turu Mosisu l'ekemu g'o mee ya.

<sup>30</sup> Noo ya; Mosisu bya emeta manu awu l'ishi ono; bya emetakwapho mee ono, no l'oru-ngweja ono; bya eworu phee Eronu yee unwu iya l'ehu; waa l'uwe phe. Oo ya bu; o mee Eronu yele uwe iya; waa unwu iya yele uwe nkephe; ephe tuko dukota nsu.

<sup>31</sup> Mósísu sù Erõnu yẹẹ ụnwu iya: “Unu je eshia anụ ono l'õnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ. Unu anõdu l'ẹka ono taa ya; yẹle buredi ono, nọ lẹ nkata ono, e yeru ngweja, e gude mee unu g'unu bụru ndu-uke ono, bụ iya bụ iphe, mu tũru ekemu sù gẹ Erõnu yẹẹ ụnwu iya riye. <sup>32</sup> Anụ ono yẹẹ buredi ono ọp̄hu ph̄oduru nù bẹ unu e-woru je akp̄o ọku. <sup>33</sup> Unu ta tũgbukwa l'õnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ ono jasù unu anõ-rwua ya ujiku ẹsaa; mbụ jasù l'e meghee k'eme unu g'unu bụru ndu-uke ono; noo kẹle ọo ujiku ẹsaa ono bẹ ee-gude mek̄ota k'eme unu g'unu bụru ndu-uke ono. <sup>34</sup> Iphe, e meru ntanụ-a bụ iphe, Chipfu tũru ekemu sù g'e mee; gude p̄fua ụgwo iphe-ẹji, unu meru. <sup>35</sup> Noo g'o gude unu je l'anõdu l'õnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ eswe l'enyashi nọo ya ujiku ẹsaa; shi nno mee iphe, Chipfu sũru g'e meje; g'õnwu te egbu unu; kẹle ọ kwa g'a tũru mu ekemu iya bụ ono.”

<sup>36</sup> Noo ya; Erõnu yẹẹ ụnwu iya mek̄ota iphe, Chipfu shi l'õnu Mósísu sù g'ẹphe mee.

## 9

### *Ndu uke awata ẹje ozi p̄hẹ*

<sup>1</sup> O be lẹ mb̄oku k'ẹsato; Mósísu kua Erõnu; yẹẹ ụnwu iya; waa ndu bụ ọgerenya Ízurẹlu. <sup>2</sup> Ọ sù Erõnu-a: “Kp̄uta nwa oke-eswi, ii-gude gwee ngweja-iphe-ẹji; yẹẹ ebili, ii-gude gwee ngweja-akp̄o-ọku; mbụ ọp̄hu ad̄udu ẹka iphe mebyiru iya; kp̄uru iya bya l'ip̄hu Chipfu. <sup>3</sup> P̄fuaru ụnwu Ízurẹlu sù p̄hẹ: Unu kp̄uta mkpi g'e gude gwee ngweja-iphe-ẹji; unu akp̄uta nweswi yẹẹ nwatũru; ẹphenebo a-bũcharu ọp̄hu n̄waru mgbarapha; ọp̄hu ọ d̄udu ẹka iphe mebyiru iya; gude je g'e gwee ngweja-akp̄o-ọku. <sup>4</sup> Unu akp̄utakwapho oke-eswi; waa ebili, ee-gude gwee ngweja-ẹhu-guu; g'e gude gwee ngweja l'ip̄hu

Chipfu; mękwapho ngweja-nri, a gworu lę manu; kele ntanu-a bę Chipfu e-goshikwa unu onwiya.”

<sup>5</sup> Ephe gweta iphe ono, Mosisu gushiru ono; bya l'iphu ulo-ękwa-ndzuko. Iphe, bukpo ndu İzuręlu l'ophu wuritaru bya akuru l'iphu Chipfu. <sup>6</sup> Noo ya; Mosisu su: “Wakwa iphe, Chipfu suru g'unu mee baa; gę ya egoshikwanu unu odu-biribiri iya.” <sup>7</sup> Tębudu iya bu; Mosisu su Eronu: “Tęgbua je l'oru-ngweja je egwee ngweja-iphe-ęji ngu obu; yęe ngweja-akpo-oku ngu obu; gude pfuaru onwongu ugwo iphe-ęji; yęe ugwo iphe-ęji ndu İzuręlu. Gwee ngweja ono gude pfua ugwo iphe-ęji phe, bu iya bu gę Chipfu pfuru su g'e mee ya.”

<sup>8</sup> Noo ya bu; Eronu bya eje l'oru-ngweja ono; je egbua nwa oke-eswi ono, oo-gude gwee ngweja-iphe-ęji nkiya ono. <sup>9</sup> Unwu iya bya apataru iya mee nwa oke-eswi ono. O gude mkpushi-ęka meta mee ono tee lę mpu, e mobegbaaru l'oru-ngweja ono; bya eworu mee ono ophu phoduru nu; wuru ye l'okpali oru-ngweja ono. <sup>10</sup> O bya eworu ęba-anu ono, o gude gwee ngweja-iphe-ęji ono; waa akpuru iya ephenebo; waa anya iya; kpoo oku l'oru-ngweja ono, bu iya bu gę Chipfu turu Mosisu onu g'e mee ya ono. <sup>11</sup> Anu iya; waa akpo iya bę o kporu oku l'azu ęka ndu İzuręlu kpoberu ulo-ękwà phe ono.

<sup>12</sup> Eronu bya akputa anu ono, oo-gude gwee ngweja-akpo-oku ono gbua. Unwu iya bya apataru iya mee anu ono; o bya ephephee ya l'oru-ngweja ono mgburugburu. <sup>13</sup> Ephe haa anu ngweja-akpo-oku ono nanu nanu nu iya; ephe nuchaa ya; nu iya mę ishi iya; o tuko iya g'o ha kpoo oku l'oru-ngweja ono. <sup>14</sup> O gude mini saa iphe-ępho iya; waa ęka iya; waa okpa iya asasa; bya akpokwaa ya pho oku l'eli ngweja-akpo-oku ono, nöhawa l'oru-ngweja ono.

<sup>15</sup> Erɔnu gwefuta iphe ngweja ndu Ízurelu; kpɔta eghe ono, oo-gude gwee ngweja-iphe-ɛji nkephɛ ono gbua; gude iya gwee ngweja-iphe-ɛji; ɛgube ono, o gweru kɛ mbulembu phɔ. <sup>16</sup> Ɔ bya akpɔta anu ono, oo-gude gwee ngweja-akpɔ-ɔku ono; bya egude iya gwee ngweja ɔbu g'a tɔru ɔnu su g'e meje iya. <sup>17</sup> Ɔ wotakwaphɔ ngweja-nri ono; bya ahata iya ɔphu jiru mkpoji-ɛka; kpɔo ya ɔku l'ɔru-ngweja; a -gɔfukwaro ngweja-akpɔ-ɔku, eegweje l'utsu. <sup>18</sup> Ɔ bya egbua oke-eswi phɔ; yɛe ebili phɔ; gude gweeru ndu Ízurelu ngweja-ɛhu-guu. Unwu iya pataru iya mee anu ono; ɔ nata iya phephee ɔru-ngweja ono mgburugburu. <sup>19</sup> Ɔphe wotakwaru iya phɔ ɛba oke-eswi ono; yɛe k'ebili ono; mbu ɛba, shi l'upfumɔdzu iya; waa ɛba, kwechiru iphe-ɛpho iya; waa àkpɔrù iya ɛphenebo; waa anya iya. <sup>20</sup> Ɔphe woru ɛba-anu ono tukobe lɛ ndú iya. Erɔnu bya eworu ɛba ono kpɔo ɔku l'ɔru-ngweja ono; <sup>21</sup> ɔle ndú iya ono; waa utapfu ɔkpa ɛkutara iya; bɛ o woru maa amama l'iphu Chipfu g'ɔ bɔru ngweja-amama, bu iya bu gɛ Mosisu sɔru g'e mee ya.

<sup>22</sup> Tɔbudu iya bu; Erɔnu chilia ɛka imeli l'uzu ɛka ndu Ízurelu nɔ; bya agɔru ɔnu-ɔma nu phɛ; bya eshi l'ɛka o shi egwe ngweja-iphe-ɛji phɔ; yɛe ngweja-akpɔ-ɔku phɔ; mɛ ngweja-ɛhu-guu phɔ; nyizeta. <sup>23</sup> Mosisu yɛe Erɔnu tuko bahu l'ime ulo-ɛkwa-ndzukɔ ono. Ɔphe fɔtaephe; ɛphe gɔru ɔnu-ɔma nu ndu Ízurelu; Chipfu goshi ndu ono l'ophu ogbunwɛinwii ya. <sup>24</sup> Ɔku shi l'iphu Chipfu daa bya ekee ngweja-akpɔ-ɔku ono; yɛe ɛba ono, nɔ l'eli ɔru-ngweja ono. Ndu Ízurelu humaeapho iphe ono, nwuru nu ono; ɛphe tushia uzu ɛhu-utso; bya adakɔta kpurumu woru iphu bubechaa l'ali.



## 10

*Anwụhu Nadabu yēe Abihu*

<sup>1</sup> Ụnwu Erọnu, bụ Nadabu; yēe Abihu wotachaa iphe, aagụje ọku phẹ l'ẹhu l'ẹhu; bya anwuru ọku ye iya; bya eye iya ụnwù-isensu. Ọ bụru ọku adudu nsọ bẹ ẹphe gude bya l'iphu Chipfu; bụ iphe ọ sụru g'ẹphe te emejeshi. <sup>2</sup> Tọbudu iya bụ; ọku shi l'iphu Chipfu bya eworu phẹ tsua; ẹphe nọdu l'iphu Chipfu l'ẹka ono nwụshihu. <sup>3</sup> Mosisu sụ Erọnu: “Ọ kwa iphe-a bẹ Chipfu pfuru teke ono sụ: ‘Ndu abya mu ntse bẹ mu e-goshije onwomu g'ẹphe maru lẹ mu dū nsọ; mu emee gẹ ndu Ízurẹlu l'ophu hụma ọdu-biribiri mu.’ ” Erọnu nọduepho nggujunguji.

<sup>4</sup> Mosisu kua Mishẹlu; waa Ẹluzafanu, bụ ụnwu Uzẹlu. Uzẹlu ono bụ nwune nna Erọnu. Ọ sụ phẹ: “Unu kpịritaru ntse bya apata ụnwunna unu pafụ l'ụlo-ẹkwa Chileke; parụ je l'azụ ẹka ndu Ízurẹlu kpọberu ụlo-ẹkwa phẹ.” <sup>5</sup> No iya; ẹphe jekube iya; je apata phẹ; ẹphe l'uwe mgbalanụ phẹ ono pafụ l'azụ ẹka ndu Ízurẹlu kpọberu ụlo-ẹkwa phẹ ono, bụ iya bụ gẹ Mosisu sụru g'ẹphe mee ya.

<sup>6</sup> Noo ya; Mosisu sụ Erọnu; yēe ụnwu iya, bụ Eleyaza; waa Itama: “Unu te emekwa ishi unu njọ ememe; ọphu ọ dukwa onye a-laka uwe iya; kẹle ọ -bụru l'unu meru nno bẹ unu a-nwụhukwa; mbụ Chipfu atukoshi ndu Ízurẹlu l'ophu oke ẹhu-eghu iya. Ọo ụnwunna unu, bụ ndu Ízurẹlu l'ophu a-ra ẹkwa ndu Chipfu gude ọku kegbushia. <sup>7</sup> Unu ta lufukwa alufu l'ọnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzuko; anonyakwa unu nwụshihu; noo kẹle Chipfu wuru unu manụ l'ishi.” Ẹphe mekọtaepho iphemiphe, Mosisu sụru g'ẹphe mee.

*Ekemu kẹ ndu-uke*

<sup>8</sup> TỌbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Erọnu sụ iya: <sup>9</sup> “Ta ngụjekwa mẹ; ọp̄hu ì ngụjekwa iphemiphe, atsụ atsutsu; gụbedua l'onwongu; m̄kpoo ụnwu ngu; teke unu abahụ l'ulo-ekwa-ndzukọ; ọdumeka bẹ unu anwushihukwa. Ọ bụru g'ọo-dụ bụ ono ojejoje l'ogbo unu; eshi l'ogbo swewaruro ogbo. <sup>10</sup> Ọo ya bụ; g'unu edokahajẹ iphe, dụ nsọ; yẹe iphe, adudu nsọ; dokaha iphe, aasọ nsọ; yẹe iphe, a ta sọdu nsọ. <sup>11</sup> Unu ezije ụnwu Ízurẹlu iphe, bụ ekemu ono g'ọ ha, bụ ọp̄hu Chipfu shi l'ẹka Mosisu tųaru phẹ.”

<sup>12</sup> TỌbudu iya bụ; Mosisu bya epfuru yeru Erọnu; yẹe ụnwu iya ndu ọp̄hu phọduru nụ, bụ iya bụ Eleyaza yẹe Itama; sụ phẹ: “Unu wota ngweja-nri ọp̄hu phọduru nụ lẹ ngweja ono, a kpọru ọku nụ Chipfu. Unu woru iya ria lẹ mgboru ọru-ngweja ono. Ọle g'unu te eyekwa iya iphe, ekoje buredi. Noo kẹle ọ bụ ngweja, dụ nsọ shii. <sup>13</sup> Unu nọdukwa l'ẹka dụ nsọ ria ya; noo kẹle ọo iphe, rwuberu ngu nụ; bya aburu iphe, rwuberu ụnwu ngu; mbụ ngweja ono, aakpọ ọku anụ Chipfu ono; kẹle ọo g'a tųru mu ekemu iya bụ ono. <sup>14</sup> Obenu lẹ-a; gụbedua gụ l'ụnwu ngu unwoke; yẹe ụnwu ngu ụnwanyi bẹ atajẹ ndụ anụ ono, e gude gwee ngweja-amama ono; yẹe ụtapfu iya ono, a nuru ono. Unu nọdujekwa l'ẹka dụ nsọ taa ya; kẹle ọo iphe, rwuberu ngu nụ; bya aburu iphe, rwuberu ụnwu ngu, shi l'iphe, ụnwu Ízurẹlu gude bya egwe ngweja-ẹhu-guu. <sup>15</sup> Ụtapfu iya ono, a nuru ono; waa ndụ iya ono, a maru amama ono bẹ ephe eyekọbeje ẹba-anụ ngweja ono, aakpọ ọku ono wota; g'a maa amama l'ip̄hu Chipfu g'ọ bụru ngweja-amama. Ono aburu nkengu; yẹe k'ụnwu ngu; l'ọ bụru iphe, rwuberu unu jasụ l'ojejoje, bụ iya bụ gẹ Chipfu tųru ekemu sụ g'e meje iya ono.”

<sup>16</sup> Mosisu kpaa ishi g'e meru eḡhu phọ, e gude gwee

ngweja-iphe-ẹji phọ; bya amaru l'a kporu iya oku. Ehu ghuaaha ya eghu l'iphe, unwu Eronu ndu ophu nokwadu ndzu ono meru, bu iya bu Eleyaza; yee Itama. O bya asu phe: <sup>17</sup> “?Bu gunu kparu iphe, unu ta nodu l'ime ulo-ekwa Chileke taa anu ono, e gude gwee ngweja-iphe-ẹji ono; eshinu o bu iphe, du nsọ shii; bya aburu iphe, a nuru unu g'unu gude safu ẹjo-iphe, oha l'ophu meru; unu apfua ugwo iphe-ẹji phe l'iphu Chipfu? <sup>18</sup> Eshinu e te egudedu mee anu ono bahu l'eka-du-nsọ be unu gege anodu l'ulo-ekwa Chileke taa anu ono, bu iya bu ge mu suru g'e meje iya.”

<sup>19</sup> Eronu su Mosisu: “O kwa ntanu-a be ephe no l'iphu Chipfu gwee ngweja-iphe-ẹji phe; yee ngweja-akpo-oku phe; teme iphe, du egube-a bya anwujehawaru mu! Ome mu jeru je ataa anu ngweja-iphe-ẹji ono ntanu-a; Chipfu ?o gogo nata iya-a?” <sup>20</sup> Mosisu numaepho iphe ono, o pfuru ono; o jie ya pho ephe.

## 11

*Nri, aasọ nsọ; yee nri, a ta sọdu nsọ*

*(Dit 14:3-21)*

<sup>1</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu yee Eronu; su phe: <sup>2</sup> “Unu pfuru yeru ndu Izurulu; su phe-a: Wakwa uduru anu, unu a-taje l'iphe, bu anu, nokota le mgboko-a baa: <sup>3</sup> Unu taje iphe, bu anu, nweru ujarabvu-okpa; teme o nodu anwafutaje nri taphu azu l'iphe, bukpo unwu anu. <sup>4</sup> O dukwaru ndu ophu anwafutaje nri taphu azu; ophu ephe enwedu ujarabvu-okpa; bya enwekwarupho ndu ophu nweru ujarabvu-okpa; ophu ephe anwafutajedu nri taphu azu. Unu ta taje kwa ndu k'ono. Inya-kamelu be anwafutaje nri taphu azu; obenu l'o to nwedu ujarabvu-okpa. Oo ya bu l'ehu unu be o bu anu, aasọ nsọ. <sup>5</sup> Unu ta taje kwa nchi-ogba; kele

Ọnwafutaje nri taphu azu; obenu l'o to nwedu ọjarabvu-ọkpa. Ọ bukwaru unu anu, aaso nsọ. <sup>6</sup> Nngamachi bukwarupho unu anu, aaso nsọ; kele ọnwafutaje nri taphu azu; obenu l'o to nwedu ọjarabvu-ọkpa. <sup>7</sup> Teme g'ezi bukwarupho unu anu, aaso nsọ; noo kele o nweru ọjarabvu-ọkpa; obenu l'o too nwafutaje nri taphu azu. <sup>8</sup> Unu ta taje kwa egube anu ono; ọphu unu edenyijekwa odzu phe eka; noo kele ephe bukota unu anu, aaso nsọ.

<sup>9</sup> “Wakwanu ọphu unu a-taje baa l'anu, bu ndu ọphu bu le mini; anu nweru mkpọ; yee ọphu nweru ekiri; buru l'eze-enyimu; me le nggele; unu taje ndu k'ono. <sup>10</sup> O -be le ndu ọphu g'ephe ha; mbu ndu ọphu bu l'eze-enyimu; me le nggele; ọphu o to nwedu mkpọ; ọphu o to nwedu ekiri; mekpoo iphemiphe, bu iphe, bu le mini; mekpoo iphe, bu iphe, dzu ndu; buru le mini g'o ha bukotakwa unu ebyi. <sup>11</sup> Eshinu o bu unu ebyi; unu ta taje kwa anu iya; g'odzu iya bukwarupho unu ebyi. <sup>12</sup> Mbu l'iphemiphe, bu le mini, enwedu mkpọ; ọphu o nwedu ekiri a-bukotajekwaru unu ebyi.

<sup>13</sup> “Waa enu ndu ọphu a-buru unu ebyi baa; ndu k'ono be unu ta atajedu anu iya; kele o bu ebyi. Ndu k'ono bu ugo; waa udele; waa udele-ojii; <sup>14</sup> waa égbé; waa ivu l'udu iya l'udu iya; <sup>15</sup> mekpoo okpoko-ohà l'udu iya l'udu iya; <sup>16-18</sup> waa mgbashi-ujiku l'udu iya l'udu iya; waa enu golu; waa okpo-ngwere l'udu iya l'udu iya; waa ogu-ikporo; waa ugo-mini; <sup>19</sup> wakwapho eze-oku-eswi-uda; waa apyari-nhoko l'udu iya l'udu iya; waa ovu; waa utsu-nwankuta.

<sup>20</sup> “Iphe, bukpo ogu, furu eba, bu iphe, gude okpa eno eje ije a-bukotajeru unu ebyi. <sup>21</sup> Ole o dukwaru-a ogu, furu eba, egudeje okpa eno eje ije, unu a-taje. Ọphu unu a-taje bu ọphu nweru ogba-kpi, oogudeje apfu mpfu. <sup>22</sup> Ọphu unu a-taje bu igube l'udu iya l'udu iya; waa

Ọkaka l'ụdu iya l'ụdu iya; waa atsu-egu l'ụdu iya l'ụdu iya; waa mgbagbaramatsu l'ụdu iya l'ụdu iya. <sup>23</sup> O be l'iphe, bukpoogo ọzo, furu eba bya egude ọkpa eno eje ije l'a-tuko buru unu ebyi.

<sup>24</sup> “Unwu iphe ono g'ephe ha l'e-me; unu aburu ndu aaso nsọ. Onye denyikwanuru odzu iya eka be aa-nodu aso nsọ jasụ nchi ejihu. <sup>25</sup> Iphe, bu onye pataru odzu iya l'a-sa uwe iya asasa; teme l'ọ buru onye aaso nsọ jasụ nchi ejihu. <sup>26</sup> Iphe, bukpoogo anụ, nweru upyi-ọkpa; ọphu o nwedụ ọjarabvu-ọkpa; waa ọphu ta anwafutajedu nri taphu azụ; bukwaru unu anụ, aaso nsọ. Iphe, bukpoogo onye denyiru odzu iya eka l'a-bukwarupho onye aaso nsọ. <sup>27</sup> G'iphe, bukpoogo anụ, nweru ọkpa eno, bu ndu ọphu akobeje nvo eje ije bukwaru unu anụ, aaso nsọ. Onye denyiru odzu iya eka a-bukwaru onye aaso nsọ jasụ nchi ejihu. <sup>28</sup> Onye pataru odzu iya a-sa uwe iya asasa; teme l'ọ buru onye aaso nsọ jasụ nchi ejihu. Unwu anụ ono bukotaruru unu anụ, aaso nsọ.

<sup>29</sup> “A -bya l'anụ, awụ l'ephe; ndu ọwa-a bu ndu ọphu unu a-nodu aso nsọ: uphega; waa okerepfu; waa ngwere l'ụdu iya l'ụdu iya; <sup>30</sup> waa agulo; waa awala; waa okporoko; waa orinvuru; waa oguba. <sup>31</sup> Ono bukota anụ, unu a-soje nsọ l'anụ, awụ l'ephe. Onye duru ọphu o denyiru eka l'eka o nwuhuru anwuhu l'a-buru onye aaso nsọ jasụ nchi ejihu. <sup>32</sup> Iphe, bu iphe, odzu iya ọphu nwuhuru anwuhu dapyaberu buakwaa iphe, aaso nsọ; m'ọ bu iphe, e gude oshi pyia; ọzoo uwe; ọzoo akpo-anụ; me uwe-aphu; mbukpoogo iphe, bu ngwa, e gude emekpoogo iphemiphe; g'e dekwaa ya le mini; l'ọ nno buru iphe, aaso nsọ jasụ nchi ejihu; l'a turwua ya. <sup>33</sup> Teke o duru g'ephe ha ọphu daru l'ite urwa; iphe, bukpoogo iphe, du l'ite ono bukotaakwa iphe, aaso nsọ; unu tukpokwaa ite obu atukpo. <sup>34</sup> Nri, e gude ite, du nno kuta mini shibe

bụakwaa nri, aasọ nsọ; tẹme iphe, aangu angungu shi l'ite, dū nno bụakwaa iphe-angungu, aasọkwapho nsọ.

<sup>35</sup> Iphe, odzu anụ ono, a gushiru ono daru bụakwaa iphe, aasọ nsọ. Ọ -buru l'ọ daru l'ite-ọku; ọzoo l'epfu, eeshi ite g'a photakwa iya je atukposhia. Ephe bụwaa iphe, aasọ nsọ; ọo ya bụ; unu mekwaa ya pho iphe, aasọ nsọ.

<sup>36</sup> Ọ -buru l'ọ daru l'anya ẹka mini eshije anwushi; ọzoo l'obvu, mini dū shii bẹ duebekwa ree; ọle onye denyiru odzu iya ono ẹka bẹ bụakwaa onye aasọ nsọ. <sup>37</sup> Ọ -buru l'ọ dūru odzu anụ ono ọphu daru lẹ mebyi iphe, eemebe l'alị bẹ mebyi iphe ono ta abukwa iphe, aasọ nsọ. <sup>38</sup> Obenu; ọ -buru l'e yewaru mini lẹ mebyi iphe ọbu; odzu anụ ono dalahụ iya bẹ ọ bụakwaa unu iphe, aasọ nsọ.

<sup>39</sup> “Ọ -buru l'ọo anụ ọphu a haru g'unu taje anụ iya nwuhuru bẹ onye denyiru iya ẹka a-bukwaru onye aasọ nsọ jasụ nchi ejihu. <sup>40</sup> Onye takwanuru odzu iya l'a-sa uwe iya asasa; buru onye aasọ nsọ jasụ nchi ejihu. Onye patakporunu odzu iya apata l'a-sakwapho uwe iya; buru onye aasọ nsọ jasụ nchi ejihu.

<sup>41</sup> “Iphe, bukpo iphe, awu awuwu, bụ ọphu akpu wuruwuru l'alị l'a-bukotakwaru ẹbyi; ọphu e rijekwa iya eriri. <sup>42</sup> Unu ta tajeakwa iphemiphe, awu awuwu lẹ mgboko-a; m'ọ bụ ọphu gude ẹpho awu; ọzoo ọphu gude ọkpa ẹno eje; ọzoo ọphu gude igwe ọkpa eje; kele ẹphe tukoru buru ẹbyi. <sup>43</sup> G'ọ tọ dukwa iphe, awu l'ẹpho, unu e-gude mee onwunu ẹbyi. Ọphu unu egudekwa phe mee onwunu ndu aasọ nsọ; g'unu te shi l'ẹphe buru ndu e merwuru emerwu; <sup>44</sup> kele ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu; bya aburu Chileke unu. Ọo ya bụ; unu sachaa onwunu; unu adu nsọ; kele mbẹdua dū nsọ; ọphu unu aturwukwa onwunu l'iphe, awu awuwu, bụ ọphu akpu wuruwuru l'alị g'ọ dūhabe; <sup>45</sup> kele ọ kwa

mbèdua bụ Chipfu, onye shi l'alì Ijiputu dufuta unu gẹ mu bụru Chileke unu. Ọo ya bụ lẹ-a; unu dũkwa nsọ; kẹle mbèdua dũkwa nsọ.”

<sup>46</sup> “Ono bụ ekemu, a tũru swibe anũ; waa ẹnu; waa iphe, bụ iphe, dzũ ndzũ, bu l'ime mini; mẹkpoo iphe ọzo, bụ iphe, awũ awũwu, bụ ọphu akpũ wuruwuru l'eliphe; <sup>47</sup> g'e gude dokaha iphe, aasọ nsọ; yẹe iphe, a ta sọdu nsọ; dokaha anũ, bụ ọphu ee-rije eriri; yẹe ọphu e te ridu eriri.”

## 12

*Aswafu* ntũrwu nwanyị mẹ o -zedacha

<sup>1</sup> Chipfu bya epfuru yeru Mósisu sũ iya: <sup>2</sup> “Pfururu yeru unwu Ízurẹlu; sũ phẹ-a: Nwanyị -tsũta ime bya anwũa nwa nwoke; g'ọ bũkwaru onye aasọ nsọ nọo abalì ẹsaa; mbũ l'ọo ẹpho g'aasọ-bejeru iya nsọ mẹ ọ -nọdu anọ nsọ nwanyị-a bũ g'aa-sọ-beru iya nsọ. <sup>3</sup> O -be lẹ mbọku k'ẹsato l'e bua nwata ọbu úbvù. <sup>4</sup> E -mechaa; nwanyị ono anọo ụkporo abalì l'abalì iri l'ẹto g'e gude swafu iya ntũrwu mee, larũ iya nũ. G'ọ tọ dũkwa iphe, e doberu nsọ, oo-denyi ẹka; tẹme ọphu ọ bahũkwa lẹ Ụlo-dũ-nsọ jasũ mbọku, nsọ aswafu ntũrwu iya a-bvũ.

<sup>5</sup> “Ọ -bũru l'ọo nwa nwanyị bẹ ọ nwũru bẹ nwanyị ọbu a-bũru onye aasọ nsọ ujiku iri l'ẹno; ẹgube ono, aanọduje asọ iya nsọ mẹ ọ -nọdu anọ nsọ nwanyị ono. Iphe, ọo-nọ g'e gude swafu iya ntũrwu mee alala bũ ujiku ụkporo ẹto l'ishii.

<sup>6</sup> “Teke eswe mbọku aswafu ntũrwu iya ono bvũerupho; l'onye nwũru nwoke ọzoo nwanyị; gẹ nwanyị ono kpũta nwaturu mgbapha g'e gude gwee ngweja-akpọ-ọku. L'ọ nwekwapho nwa ndo; ọzoo kparaka; g'e gude gwee ngweja-iphe-ẹji. G'ọ gude iya bya l'ọnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ bya anũ onye uke.

<sup>7</sup> Onye uke ono egude iphe ono je egwee ngweja nū Chipfu gude p̄f̄ua ūgwo iphe-ēji iya; l'ō bya ad̄ubebe ree l̄e mee, larū iya nū. Noo ekemu, d̄uru nwanyī, nwūru nwa nwoke; ōzoo nwa nwanyī.

<sup>8</sup> “Teke ō bū l'onye ōbu ta ad̄udu ike agbata nwat̄uru; g'ō nwūtaru iya kparaka labō; ōzoo nwa ndo labō. L'a nwūta nanū gude gwee ngweja-akpō-ōku; gude ōphuu gwee ngweja-iphe-ēji. Onye uke egude iya p̄f̄ua ūgwo iphe-ēji iya; l'ō bya ad̄ubebe ree.”

## 13

### *Onye ekpenta eme*

<sup>1</sup> Tōbudu iya bū; Chipfu bya epfuru yeru Mósisu ȳe Erōnu; sū ph̄e: <sup>2</sup> “Ō -būru l'o nweru ōnyá, nō nemadzū l'ēhu; ōzoo l'ōo iphe, dū g'ēkpá; ōzoo l'iphe, t̄ukashiru iya poopoo l'ēhu, būgbaa iphe, nweru g'ōo-dū; l'ō ghōo ekpenta; nōdu onye ono l'akpō-ēhu; g'e dutakwa onye ōbu duru jepfu Erōnu, bū onye uke; ōzoo l'e duru iya jepfu onye bū nwa iya, būkwapho uke. <sup>3</sup> G'onye uke ono lee ̄nya l'ōnyá ono, nō onye ōbu l'akpō-ēhu ono. Teke ō bū l'ēji, futaru l'ēka ono ghōhuru aghōhu acha ūcha; t̄eme ēka ono dalahū adalahū; b̄e ēka-iphe-nō ōbu būakwaa ekpenta; nōdu onye ono l'akpō-ēhu. G'onye uke lee ya ̄nya gūa ya l'onye aasō nsō. <sup>4</sup> Teke ō bū l'ēka ōbu acha iya ūcha l'akpō-ēhu; e lee ya ̄nya ōphu ō dalahūduru adalahū; ōphu ēji, nō iya nū aghōhuduru aghōhu acha ūcha; g'onye uke gū-chia onye ono l'ūlo nōo ujiku ̄saa. <sup>5</sup> Ō -be l̄e mbōku k'̄saa; g'onye uke je elebaa onye ōbu ̄nya l'ēhu; teke ekpenta ono dū g'ō dū; ōphu ō kadū asa ōsa; g'onye uke ono gū-chifua ya l'ūlo ujiku ̄saa ōzo. <sup>6</sup> Ō -bekwa l̄e mbōku k'̄saa; g'onye uke jekwaphō elebaa onye ōbu ̄nya l'ēhu. Ō -būru l'ēka-iphe-nō iya ōbu dūwaa inchi inchi; ōphu ō kadū asa



Ọsa; g'onye uke gụa ya onye a ta sọdu nsọ. Iphe, ọ bụ bẹ bụ ẹkpá mmanụ. G'ọ saa uwe iya asasa; bụru onye a ta sọdu nsọ. <sup>7</sup> Obenu lẹ-a; teke iphe ono bakahuru ka iya ọsa l'ẹhu; g'onye uke humachaa iya sụ l'a taa sọdu iya nsọ phọ; g'o jekwa egoshibaa onwiya onye uke ono ọzo. <sup>8</sup> Teke onye uke ono leri iya ẹnya bya ahuma l'ọosa iya ọsa l'ẹhu; mbụ iphe ono; g'onye uke ono gụkwaa ya l'onye aasọ nsọ; ọ kwa ekpenta eme onye ono.

<sup>9</sup> “Ọ -bụru lẹ nemadzu bẹ iphe eme l'akpo-ẹhu, bụ iphe, eswe nswe; g'e dukwaru onye ọbu jepfu onye uke. <sup>10</sup> G'onye uke ono lee ya ẹnya; teke o nweru ọnyá, nọ onye ono l'ẹhu, acha nmalanmala; o mewaa; ẹji, nọ iya nụ ghọhuwaa aghọhu; teme o nweru iphe, dū g'ájí, dū iya nū; <sup>11</sup> bẹ ọ kwa alagala ekpenta nọ onye ono l'akpo-ẹhu. G'onye uke gụkwaa ya l'onye aasọ nsọ. G'o to jekwa iya agụ-chi l'ulo; kẹle ọ buakwaa onye aasọ nsọ. <sup>12</sup> Teke ọ bụ l'ekpenta ono voshiru nemadzu l'akpo-ẹhu; ọ tuko onye ọbu ẹhu sweta; mbụ shi iya l'ishi vua ya kpatakpata jasụ l'okpa; mbụ iphe, bukpoọ ẹka onye uke ono lekpọru iya ẹnya bukotaruru iya; <sup>13</sup> g'onye uke ono lebakwaa ya ẹnya. Ọ -bụru l'ekpenta ono mewaru iya; kpọhu; ẹka ono nọdu achawa ụcha; g'ọ gụkwaa onye ono l'onye a ta sọdu nsọ; kẹle ọ bụwaa ichii-iphe; ọ tọ bụedu ekpenta. <sup>14</sup> Ọle ọ -nonyakwanaa; ájì futa l'ẹka-iphe-nọ iya ono; l'ọ bụru onye aasọ nsọ. <sup>15</sup> Onye uke ono -humaepho ájì ono; g'ọ gụa onye ono l'onye aasọ nsọ; kẹle ájì bụ iphe, aasọ nsọ. Ọ kwa ekpenta eme onye ono. <sup>16</sup> Ọ -bụru l'ájì ono nọnyaaru gbanwee; bya aghọhu chaahaa ụcha; g'onye ọbu jepfukwa onye uke ọzobaa. <sup>17</sup> G'onye uke ono lee ya ẹnya; ọ -bụru l'ẹka ono iphe shi eme iya ono kpọhuwaru; achawa ụcha; g'onye uke ono pfukwaa l'onye ono, iphe shi eme ono bẹ a taa sọedu nsọ. Teke ono; onye ono abya aburu onye a ta sọdu nsọ.

<sup>18</sup> “A bya l'ẹhu onye bụ ẹjo-onwo shi phọo ya; ọ kawaa mma; <sup>19</sup> a bya l'ẹka ono, ẹjo-onwo shi phọo ya ono; ọ -bụru l'ọ byaru ahụta ahụta acha ụcha; ọzoo l'o nweru ẹka acha ụcha bya adu nwa uswe-uswe; g'e jekwa egoshi iya onye uke. <sup>20</sup> G'onye uke ono lekwa ya ẹnya; ọ -bụru l'ẹka ono dalahuru adalahu; teme ẹji, futaru l'ẹka ono ghohuwaa aghohu acha ụcha; g'onye uke ono gu ya l'onye aaso nsọ; kele ọ kwa ekpenta laru onye ono l'ẹka ono, ẹjo-onwo shi phọo ya ono. <sup>21</sup> Ole ọ -bụru l'onye uke ono leri ẹka obu ẹnya; ophu ẹji, furu l'ẹka ono aghohuduru aghohu; ophu ọ dalahuduru adalahu; ọ rwakputewa arwakpute; g'onye uke ono gu-chia onye ono l'ulo g'ọ nọo ujiku ẹsaa. <sup>22</sup> Teke ọ bụ l'ẹka-iphe-nọ iya obu kabaa asa ọsa eviya; g'onye uke ono pfukwaa l'ọ bụ onye aaso nsọ; kele ọ bụ ekpenta eme iya. <sup>23</sup> Teke ọ bụ l'ẹka-iphe-nọ iya ono dūepho g'ọ dū; ophu ọ sadu ọsa; l'a maru l'ọo ichii ẹjo-onwo phọ be ọ bụ; g'onye uke ono gu ya l'onye a ta sodu nsọ.

<sup>24</sup> “Teke ọ bụ l'ọku huru nemadzu l'ẹhu; ẹka ono, ọku huru iya ono chaahaa ụcha; bya adukwapho nwa uswe-uswe; ọzoo l'ọocha ụcha; <sup>25</sup> g'onye uke ono lekwa ya ẹnya; ọ -bụru l'ẹji, futaru l'ẹka ono ghohuwaru aghohu acha ụcha; teme ẹka ono dalahu adalahu; be ọ bukwa ekpenta laru onye obu l'ẹka ono, ọku huru iya ono. Oo ya bụ g'onye uke gukwaa ya l'onye aaso nsọ; kele ọ kwa ekpenta eme onye ono. <sup>26</sup> Obenu le-a; ọ -bụru l'onye uke ono leri iya ẹnya; ophu ẹji, nọ iya l'ẹka ono aghohuduru aghohu acha ụcha; teme ophu ẹka ono adalahuduru adalahu; teme ẹka ono rwakputewa arwakpute; g'onye uke ono gu-chia ya l'ulo g'ọ nọo ujiku ẹsaa. <sup>27</sup> O -be le mboku k'ẹsaa g'onye uke ono lebaa ya ẹnya l'ẹhu. Teke ọ kabaa ya asa ọsa l'ẹhu eviya; g'onye uke ono pfukwaa l'ọ bụ onye aaso nsọ; kele ọ kwa ekpenta eme iya. <sup>28</sup> Ole

o -bụkwanuru l'eka-iphe-nọ iya ono dūepho g'ọ dū; ọphu ọ kadu iya asa ọsa l'ehu; ọ gbẹchianu arwakpute arwakpute bẹ ọ bụkwa ọku ono, huru iya nu ono switaru iya eswita; g'onye uke ono gụkwaa ya l'onye a ta sọdu nsọ; kẹle ọo ichii ọku pho bẹ ọ bu.

<sup>29</sup> “O -buru lẹ nwoke; ọzoo nwanyi bẹ ọnyá dū l'ishi; ọzoo l'agba; <sup>30</sup> g'onye uke lekwa ọnya l'onyá ọbu. O -buru l'ọ dalahuru adalahu; mbu ọnyá ọbu; teme éjí, furu iya nu dū manụ-manụ; bya adu kẹ zítazita; g'onye uke ono gụkwaa ya l'onye aasọ nsọ; kẹle ọo ẹjo akuruba; mbu l'ọo ekpenta turu onye ono l'ishi; ọzoo l'agba. <sup>31</sup> Ole ọ -buru l'onye uke ono lechaaru ọnya l'ẹjo akuruba ọbu; ọphu ọ dudu l'ọnya g'ọ dalahuru adalahu; teme ọphu éjí, dū iya nu ejidu uji; g'onye uke ono gụ-chia onye ono l'ulo g'ọ nọo ujiku ọsaa. <sup>32</sup> O -be lẹ mbọku k'ọsaa g'onye uke ono lebaa ọnya l'iphe-ememe ono; ọ -buru l'ẹjo akuruba ono ta abakahuduru abakahu; ọphu éjí, dū iya nu adudu manụ-manụ; ọphu akuruba ono adudu l'ọnya g'ọ dalahuru adalahu; <sup>33</sup> g'a kpushia onye ono ishi; kpu-buru ẹka akuruba ono dū haa; g'onye uke ono gụ-chifua ya l'ulo g'ọ nọo ujiku ọsaa ọzo. <sup>34</sup> Teke o rwuru mbọku k'ọsaa; g'onye uke ono lee ọnya l'akuruba ono; ọ -buru l'ọ to bakahuduru abakahu; e lee ya ọnya; ọphu ọ dalahuduru adalahu; g'onye uke ono gụa ya l'onye a ta sọdu nsọ. G'onye ono saa uwe iya; buru onye a ta sọdu nsọ. <sup>35</sup> Obenu lẹ-a; ọ -buru l'akuruba ono bakahuru iya l'akpo-ehu eviya g'a gụwaru iya l'onye a ta sọdu nsọ-a; <sup>36</sup> g'onye uke ono lebaa ya ọnya. O -buru l'akuruba ono bakahuru iya l'ehu; g'onye uke te jeekwa ele ọnya g'a maru éjí iya; ?ọ dū manụ-manụ. Onye ono buakwaa onye aasọ nsọ. <sup>37</sup> O -buru l'akuruba ọbu bẹ dūepho g'ọ dū l'ọnya; teme éjí ojii rwutawaa l'eka ono bẹ akuruba ọbu kpohuakwaru; ọ buakwaru onye a ta sọdu nsọ;

g'onye uke gụa ya l'onye a ta sọdu nsọ.

<sup>38</sup> “Ọ -bụru lẹ nwoke; ọzoo nwanị bẹ iphe-ọchaa tũkashiru poopoo l'ẹhu; achagbaa ụcha; <sup>39</sup> g'onye uke lekwa onye ọbu ẹnya l'ẹhu. Ọ -bụru l'ẹka ọbu ta achadu ọkpobe ụcha; l'a maru l'ọo ụgwò bẹ tũkashiru onye ọbu l'ẹhu; l'onye ọbu bẹ a ta sọdu nsọ.

<sup>40</sup> “Egbushi -rishihu onye nwoke l'ishi; bũkwa ishi-ọnmọ bẹ ọ bụ; obenu l'a taa sọdu iya nsọ. <sup>41</sup> Teke ọ bụ l'ọo l'ọnu-iphu bẹ ẹgbushi rishihuru iya; bẹ onye ọbu bũkwa ishi ọnmọ ọnu-iphu; obenu l'a taa sọdu iya nsọ. <sup>42</sup> Ọle ọ -bụru l'ọ dũru ọnyá, acha ụcha; bya adũkwapho nwa uswe-uswe, nọ iya l'ishi-ọnmọ ọbu; ọzoo l'ishi-ọnmọ ọnu-iphu ọbu; bẹ ọ bũakwaa ekpenta bẹ tũru iya l'ishi-ọnmọ ọbu; ọzoo l'ishi-ọnmọ ọnu-iphu ọbu. <sup>43</sup> Ọo ya bụ; g'onye uke lee ya ẹnya. Teke ọ bụ l'ọnyá, dũ onye ono l'ishi; ọzoo l'ọnu-iphu acha ụcha; bya adũkwapho nwa uswe-uswe; mbũ dũ g'ekpenta ono, eswe nswe, emeje nemadzũ l'akpọ-ẹhu ono; <sup>44</sup> ọo ya bụ l'onye ọbu bũ onye ekpenta; ọ bũru onye aasọ nsọ eviya. G'onye uke ono gụa ya l'onye aasọ nsọ; kẹle ekpenta nkiya tũru iya l'ishi.

<sup>45</sup> “G'onye ekpenta ono lakakwaa uwe iya; haa ẹgbushi iya g'ọ yagashihu ayagashihu; woru ẹkwa gbobuta ụgbo-ọnu; chia mkpu sũ lẹ ya bũkwa onye aasọ nsọ; ya bũkwa onye aasọ nsọ. <sup>46</sup> Ọo-bũru onye aasọ nsọ jasũ teke ọo-ka mma. G'ọ bũru onye aasọ nsọ je eburu nkịnyị iya l'azũ ẹka ndu Ízurẹlu kpọberu ụlo-ẹkwa phẹ.

### *Ekemu k'iphe, tsũru evu*

<sup>47</sup> “Ọ -bũru l'o nweru uwe, tsũru evu; ọzoo uwe ẹji anũ; ọzoo uwe ọchaa; <sup>48</sup> ọzoo ẹkwa, e kweru l'oghu ọchaa; ọzoo ọphu e gude ẹji anũ kwee; ọzoo l'akpọ; ọzoo l'iphe, e meru l'akpọ; <sup>49</sup> teke ọ bụ l'ẹka ono, tsũru evu ono

dụ oyingo-oyingo; ọzoo l'ọ dụ uswe-uswe; be ọ bukwa ekpenta. G'e jekwa egoshi iya onye uke. <sup>50</sup> G'onye uke ono lekwa ẹnya l'ẹka ono, tsuru evu ono; woru iphe ọbu, tsuru evu ọbu gu-chia l'ulo g'ọ nọo ujiku ẹsaa. <sup>51</sup> Ọ -be le mbọku k'ẹsaa; g'onye uke ono je elebaa ya ẹnya ọzo. Ọ -buru l'evu ọbu kabaa asakahu l'uwe ọbu; g'a makwaru l'ọ bu ekpenta. Iphe ono, tsuru evu ono buakwa iphe, aasọ nsọ. <sup>52</sup> G'onye ono kpọkwaa uwe ono ọku; m'ọ bu uwe ẹji anu; ọzoo uwe ọchaa; m'ọ bu ẹkwa, e kweru l'oghu ọchaa; ọzoo ọphu e gude ẹji anu kwee; ọzoo l'iphe, e meru l'akpọ, bu ọphu evu ono dụ; g'a kpọkwaa ya ọku; kele ọ bu ekpenta.

<sup>53</sup> “Ọle ọ -buru l'onye uke ono leri iya ẹnya; ọphu evu ọbu asakahuduru asakahu l'iphe ono; <sup>54</sup> g'onye uke ono zia g'a saa iphe ono, tsuru evu ono asasa; l'ọ bya agu-chia ya l'ulo g'ọ nọo ujiku ẹsaa ọzo. <sup>55</sup> G'onye uke ono lee ẹnya l'iphe ono; me a sachaa ya ono; ọ -buru l'iphe ọbu ta agbanweduru ududu iya; obetakporu ọphu ọ sakahuduru asakahu; be ọ bukwa iphe, aasọ nsọ; g'a kpọkwaa ya ọku; me evu ọbu; ?ọ nọ iya l'iphu; m'ọ nọ iya l'azu. <sup>56</sup> Ọ -buru l'onye uke ono jeshiaru iya ele ẹnya; ẹka ono, tsuru evu ono rwakputewa arwakpute g'a sacharu iya ono; g'ọ lakafukwa ẹka ono, tsuru evu ono; mbu l'uwe ono; ọzoo l'akpọ ono; ọzoo l'ẹkwa ono, e kweru ekwekwe ono; ọzoo l'ọphu a kparu akpakpa. <sup>57</sup> Ọle ọ -buru l'ọ wataru atsu evu ono ọzo l'uwe ono; ọzoo l'iphe ono, e kweru ekwekwe; ọzoo l'ọphu a kparu akpakpa; m'ọ bu l'iphe ono, e meru l'akpọ-anu ono; l'a maru l'ọ bu iphe, asakahu asakahu. G'a kpọkwaa iphe, bu iphe, tsuru evu ono ọku. <sup>58</sup> Iphe, bu iphe, tsuru evu, a sawaru asasa; ọphu evu ono aduedu iya; g'a saa ya k'ugbo ẹbo g'ọ buru iphe, a taa sọhedu nsọ.”

<sup>59</sup> Ono bu ekemu, duru iphe, bu evu, tsuru l'uwe ẹji

anụ; ọzoo l'uwe ọchaa; ọzoo l'ekwa, e kweru ekwekwe; ọzoo l'ọphu a kparụ akpakpa; ọzoo l'ọphu e gude akpọ-anụ mee; g'a gụa ya iphe, a ta sọdu nsọ; ọzoo l'a gụru iya l'iphe, aasọ nsọ.

## 14

### *Egoshi l'onye iphe eme l'akpọ-ẹhu dūwaa iche*

<sup>1</sup> Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mósísu sụ iya:  
<sup>2</sup> “Ọwaa bụ ekemu, ee-tsoje mbọku, ee-me onye ekpenta shi eme g'a ta sọhe iya nsọ: G'e duru iya dutaru onye uke.  
<sup>3</sup> G'onye uke ono shikwa l'ẹka ndu Ízurelu kpọberu ụlo-ekwa phẹ lufu je elerwee ya ẹnya ree. Ọ -bụru l'onye ono wekọrohuwaru l'ekpenta ono, shi eme iya l'akpọ-ẹhu ono; <sup>4</sup> g'onye uke ono zia ozi g'e wotaru onye ọbu, eeme g'a ta sọhe nsọ ọbu ẹnu labọ, nọ ndzụ, a ta sọdu nsọ; waa oshi sida; waa ẹkwa uswe-uswe; waa ẹswa ịsopu.  
<sup>5</sup> Onye uke ono asụ g'e gbua ẹnu ono nanụ l'eli ite, a kpuru l'urwa, e yeru mini, doru rịsaa. <sup>6</sup> Ẹnu ọphu nọ ndzụ phọ bẹ ọo-nwuta; wota oshi sida phọ; waa ẹkwa uswe-uswe phọ; waa ẹswa ịsopu phọ; tuko tsee lẹ mee ẹnu ono, e gburu l'eli mini ono, dū ree ono. <sup>7</sup> L'ọ bya ephee ya onye ono ugbo ẹsaa; mbụ onye ono, eeme g'a ta sọhe nsọ l'ekpenta ono, shi eme iya nụ ono. L'ọ bya agụa ya l'onye a ta sọdu nsọ; woru ẹnu k'ono, dzụ ndzụ ono haa g'o pheba l'ẹgu. <sup>8</sup> Onye ono, byaru g'e mee ya g'a ta sọhe iya nsọ ono eje eworu uwe iya saa; kpushikọta ẹji, dū iya l'ẹhu g'ọ ha; mẹ ẹgbushi iya; woru ẹhu wụa lẹ mini; shi nno bụru onye a ta sọdu nsọ. E -mechaa nno; l'ọ batawarọ l'ime ẹka ndu Ízurelu kpọberu ụlo-ekwa phẹ; ọle g'ọ nọkwaa l'azụ ụlo-ekwa iya ujiku ẹsaa. <sup>9</sup> Ọ -nọchaa ujiku ẹsaa g'ọ kpushikwaa ẹji, dū iya l'ẹhu g'ọ ha ọzo. G'ọ kpushia ishi; yẹe ẹjí-agba; waa njibu-ẹnya;

mewaro ẹji ọzo, dughbaa ya l'ẹhu. L'ọ saa uwe iya; woru ẹhu wua lẹ mini; ọo ya bu; l'ọ buru onye a ta sọdu nsọ.

<sup>10</sup> “Teke o rwuru lẹ mbọku k'ẹsato; g'onye ọbu kputa unwu ebili labọ, adudu ẹka iphe mebyiru iya; waa ada aturu, gbaru apha, adudu ẹka iphe mebyiru iya. Teme l'o gude ọzo ẹto l'ime nkweka ukpokutu ereshi, e keru ọzo ẹto; gwọo lẹ manụ; g'e gude iya gwee ngweja-nri. L'o wotakwaphọ manụ, jiru konggo ejiji tukobe iya. <sup>11</sup> Onye uke ono, eme iya g'a ta sọhe iya nsọ ono; abya eduta onye ọbu, eeme g'a ta sọhe nsọ ọbu; yee iphemiphe ono, o gude bya ono; bya eworu dobe l'iphu Chipfu l'ọnu-abata ọlo-ẹkwa-ndzukọ. <sup>12</sup> L'ọ bya akpata nwa ebili ono nanụ; yee konggo, manụ jiru ejiji phọ; gude gwee ngweja-apfu-ugwo. G'ọ maa ngweja ono l'iphu Chipfu g'ọ buru ngweja-amama.

<sup>13</sup> “L'ọ bya eworu nwa ebili ono gbua l'ọlo-du-nsọ; mbu l'ẹka ono, eegbuje anu, e gude egwe ngweja-iphe-ẹji; yee ngweja-akpo-oku. Ọo egube ono, ngweja-iphe-ẹji bu k'onye uke bukwapfo ge ngweja-apfu-ugwo bukwapfo nkiya; teme ọ buru ngweja, du nsọ shii.

<sup>14</sup> Onye uke ono emeta mee anu ono, e gude gwee ngweja-apfu-ugwo ono; ye onye ono, eeme g'a ta sọhe nsọ ono l'atakpa-nchi ẹkutara; waa lẹ mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹkutara; yee mkpushi-okpa ezeke-okpa ẹkutara iya.

<sup>15</sup> Onye uke ono abya emeta konggo manụ ono; bya emeru iya ye onwiya l'ọbochi-ẹka ẹkicha; <sup>16</sup> l'ọ bya eworu mkpushi-ẹka ẹkutara tsee lẹ manụ ono; meta iya phee ugbo ẹsaa l'iphu Chipfu. <sup>17</sup> Manụ ọphu ghuduru iya l'ọbochi-ẹka be ọo-tada onye ono, eeme g'a ta sọhe nsọ ono l'atakpa-nchi ẹkutara; waa lẹ mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹkutara; waa mkpushi-okpa ezeke-okpa ẹkutara; waa l'eli mee anu ono, e gude gwee ngweja-apfu-ugwo ono. <sup>18</sup> Manụ ọphu ghuduru nu be oo-hu onye ono,

byaru g'e mee ya g'a ta sọhe iya nsọ ono l'ishi; gude p̄fua ụgwo iphe-ẹji onye ono l'iphu Chipfu.

<sup>19</sup> “Onye uke ono abya egwee ngweja-iphe-ẹji ono; gude p̄fua ụgwo iphe-ẹji, onye ono meru; mbụ onye ono byaru g'e mee ya g'a ta sọhe iya nsọ ono. E -mechaa; l'o woru anụ ono, ee-gude gwee ngweja-akpọ-ọku ono gbua; <sup>20</sup> woru ngweja-akpọ-ọku ono; yee ngweja-nri, tso iya nū l'oru-ngweja; gude p̄fua ụgwo iphe-ẹji onye ono l'ọ bya aburu onye a ta sọdu nsọ.

<sup>21</sup> “Ọle ọ -buru l'onye ọbu akpa nri; ọphu ọ dudu ike anụ iphemiphe ono, a gushiru ono; g'onye ọbu kp̄ta nwa ebili lanụ nū g'ọ buru kẹ ngweja-apfụ-ụgwo; l'e woru iya maa g'ọ buru ngweja-amama, e gude apfụ ụgwo iphe-ẹji. Teme l'o wota nkeru-iri nkweka ukpokutu ereshi, a gworu lẹ manụ; g'ọ buru ngweja-nri; waa manụ, jiru konggo; <sup>22</sup> mē ndo labọ; ọzoo kparaka labọ; ọphu rwukpọeru iya phọ ẹka. Nanụ bẹ ee-gude gwee ngweja-iphe-ẹji; l'e gude ọphuu gwee ngweja-akpọ-ọku. <sup>23</sup> O -be lẹ mbọku k'esato l'ọ chiru iphemiphe ono byapfuta onye uke g'e gude mee ya g'a ta sọhe iya nsọ; gude iya bya l'onu-abata ụlo-ekwandzukọ l'iphu Chipfu. <sup>24</sup> G'onye uke ono kp̄ta nwaturu ono; yee konggo, manụ jiru ejiji ono je amaa l'iphu Chipfu g'ọ buru ngweja-amama. <sup>25</sup> L'o woru nwaturu ono gbua; meta mee ya tada onye ọbu, eeme g'a ta sọhe nsọ ọbu l'atakpa-nchị ẹkutara; waa lẹ mkp̄ushi-ẹka ezeke-ẹka ẹkutara; wakwaphọ lẹ mkp̄ushi-ọkpa ezeke-ọkpa ẹkutara. <sup>26</sup> Onye uke ono abya emeta manụ ono bya emeru ye onwiya l'ọbochi-ẹka ẹkicha; <sup>27</sup> l'o woru mkp̄ushi-ẹka ẹkutara iya phee manụ ono ugbo esaa l'iphu Chipfu. <sup>28</sup> Onye uke ono abya emeta manụ ono, dū iya l'ọbochi-ẹka ono tada l'ẹka ono, ọ tadaru mee anụ ono, e gude gwee ngweja-apfụ-ụgwo ono, bụ iya



bụ l'atakpa-nchị ẹkutara onye ono, eeme g'a ta sọhe iya nsọ ono; waa ẹ mkpushi-ẹka ezeke-ẹka ẹkutara; waa ẹ mkpushi-ọkpa ezeke-ọkpa ẹkutara iya. <sup>29</sup> Manụ ọphu ghuduru iya l'ọbochi-ẹka bẹ oo-hu onye ono, byaru g'e mee ya g'a ta sọhe iya nsọ ono l'ishi; gude pfula ugwo iphe-ẹji iya l'iphu Chipfu. <sup>30</sup> L'ọ nwuta ndo ono; ọzoo kparaka ono, bụ ọphu onye ono duru ike gbata; gude gwee ngweja. <sup>31</sup> Nanụ bẹ oo-gude gwee ngweja-iphe-ẹji; l'o gude ọphuu gwee ngweja-akpo-ọku; yee ngweja-nri. Ọo ẹgube ono bụ g'onye uke a-nọdu l'iphu Chipfu pfula ugwo iphe-ẹji onye ono, eeme g'a ta sọhe nsọ ono. <sup>32</sup> Ono bụ ekemu, duru onye oome; mbụ ekpenta ono; ọphu ọ dudu ike gbata iphe, ee-gude mee g'a ta sọhe iya nsọ."

### Ẹka igbulọ tsuru evu

<sup>33</sup> Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu yee Eronu; sụ phe: <sup>34</sup> "Unu -laephọ alị Kénanu ono, bụ ẹka mu abya anụ unu g'ọ buru okiphe unu ono; ọ -buru l'ọ duru ọlo, nọ l'alị ono, mu meru; o nweru ẹka tsuru evu; <sup>35</sup> g'onye nwe ọlo ono jekwa akọoru onye uke l'ọlo iya gbekwa dū iya g'ọ tsuru evu. <sup>36</sup> Onye uke ono a-sụ g'e gweshigbua iphe l'ọlo ono; teme l'ọ bahụ jeshia ahuma ẹka tsuru evu ọbu; ọo ya bụ g'ọ tọ tuko ọlo ono; yee iphe, nọ iya nū gụa l'iphe, aasọ nsọ. E -gweshikotachaa iphe l'ọlo ono; g'onye uke ono bahụ l'ọlo ọbu je elee ya ẹnya. <sup>37</sup> G'o lee ẹnya l'igbulọ ẹka tsuru evu ọbu; teke ọ bụ l'ọ dū oyingo-oyingo; ọzoo l'ọ dū uswe-uswe; teme ẹka ọbu dalahụ adalahụ; <sup>38</sup> g'onye uke ono lufuta l'ọlo ono; woru ọnu iya gụ-chia g'ọ nọo ujiku ẹsaa. <sup>39</sup> O -be ẹ mbọku k'ẹsaa; g'onye uke laphu azụ je elee ẹnya l'ọlo ọbu ọzo. Ọ -buru l'evu ọbu sakahuru l'oma igbulọ ono; <sup>40</sup> l'ọ sụ g'e bvufu mkpuma ono, tsuru evu ono je etuphaa l'ẹka aasọ nsọ l'azụ mkpukpu. <sup>41</sup> L'e kwoshia

igbulọ ime ọlo ono ekwoshi mgburugburu; kpota iphe, e kwoshiru iya je awushia l'azu mkpukpu l'eka aaso nsọ. <sup>42</sup> L'e wota mkpuma ọzo gude tu-chishia enya iya ophu e bvukpofugbaaru pho; teme l'a kutakwapho epuchi ọzo gude rwa ọlo obu ọzo.

<sup>43</sup> “Teke o bu l'evu obu chafutaru l'ulo obu ọzo g'e bvukpofuchaaru mkpuma mkpuma pho; e kwoshichaa ya; bya arwaphu iya azu obu; <sup>44</sup> g'onye uke laphu azu jee elee ya enya ọzo; teke o bu l'evu obu bakahuru l'ulo obu be o bukwa evu, asakahu asakahu du l'ulo ono; oo ya bu; l'a maru l'ulo obu buwaa ọlo, aaso nsọ. <sup>45</sup> G'e woru ọlo obu gbukaa; vuta mkpuma ọlo obu; me oshi iya; waa eja, e gude rwa ya je awushia l'azu mkpukpu l'eka aaso nsọ. <sup>46</sup> Onye bahuru l'ulo ono teke ono, a gu-chikwaduru iya agu-chi ono; be a-buru onye aaso nsọ jasu nchi ejihu. <sup>47</sup> Onye zeru l'ulo ono kua mgbenya; ọzo ria nri; g'onye ono sakwaa uwe iya asasa.

<sup>48</sup> “Ole o -buru l'onye uke byaru g'o lee ọlo ono enya; o huma l'evu ono ta aduedu eka o nba l'ulo ono g'a rwaphuchaaru iya azu; g'o gua ọlo ono l'ulo, a ta sodu nsọ; noo kele evu obu ta aduedu. <sup>49</sup> Iphe, oo-gude mee ọlo ono g'o to buhe ọlo, aaso nsọ; bukwa g'o nwuta enu labo; wotakwapho oshi sida; waa eka uswe-uswe; waa eswa isopu. <sup>50</sup> L'o woru enu lanu gbua l'eli ite, a kpuru l'urwa, e yeru mini, doru risaa. <sup>51</sup> L'o wota oshi sida pho; waa eswa isopu pho; waa eka uswe-uswe pho; yee enu pho, dzu ndzu pho; tuko tsee le mee enu ophu e gburu egbu pho; yele mini pho, du ree pho; woru iya phee l'ulo ono akpo esaa. <sup>52</sup> Oo-gude mee enu pho; waa mini pho, du ree pho; waa enu ophu no ndzu pho; waa oshi sida pho; waa eswa isopu pho; waa eka uswe-uswe pho mee ọlo ono g'a ta sohe iya nsọ. <sup>53</sup> L'o gude enu k'ophu no ndzu pho lufu azu mkpukpu je ahaa ya g'o pheba

l'oma ẹgu. Ọ kwa ẹgube ono bẹ oo-shi pfiua ugwo iphe-  
 ẹji; shi nno safu nturuwu, du l'ulo ono. Ọo ya bu l'ulo  
 obu aburu ulo, a ta sodu nsọ.”

<sup>54</sup> Ono bu ekemu, g'ee-meje k'ekpenta, dukpoo l'udu  
 iya l'udu iya; yee ẹjo akuruba; <sup>55</sup> waa k'evu, turu l'uwe;  
 yee ophu turu l'ulo; <sup>56</sup> waa k'onye onyá du l'ehu; ozoo  
 iphe du g'ekpá; ozoo onye iphe tukashiru poopoo l'ehu;  
<sup>57</sup> g'e shi ẹgube ono goshi teke iphe, bu iphe, aasọ nsọ;  
 waa teke o bu iphe, a ta sodu nsọ. Ono bu ekemu, g'ee-  
 meje k'ekpenta; waa k'iphe, tsuru evu.

## 15

### *Onye iphe asoshi l'ehu*

<sup>1</sup> Tọbudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu yee  
 Eronu: <sup>2</sup> “Unu pfuru yeru ndu Izurelu; su phe-a: Ọ -  
 duru onye nweru iphe, asoshi iya asoshi l'ehu; bẹ iphe  
 ono, asoshi iya l'ehu ono bukwa iphe, aasọ nsọ. <sup>3</sup> Iphe  
 ono meakwaru onye obu; o buru onye aasọ nsọ; me  
 iphe obu ndu asoshi g'ososhi; ozoo l'o duru iphe, e  
 gude gbobuta iya bẹ o bukwapho iphe, meru; a ndu  
 asọ iya nsọ. <sup>4</sup> Iphe, bukpo iphe-azee, onye ono, iphe  
 asoshi l'ehu ono zeru azee bẹ buakwaa iphe, aasọ nsọ;  
 teme iphemiphe, bu iphe, o noru anọ l'a-bukwarupho  
 iphe, aasọ nsọ. <sup>5</sup> G'onye denyiru ẹka l'iphe-azee onye  
 obu; sakwaa uwe iya asasa; wua eh. A -nowaa jasụ nchi  
 jihu bẹ a taa sọhedu iya nsọ. <sup>6</sup> Onye noru anọ l'iphe,  
 onye iphe shi l'ehu asoshi shi ndu anọ; g'onye ono  
 sakwaa uwe iya; wua eh. A -nowaa jasụ nchi jihu bẹ  
 a taa sọhedu iya nsọ. <sup>7</sup> G'onye denyiru onye iphe shi  
 l'ehu asoshi ẹka sakwaa uwe iya; wua eh. A -nowaa  
 jasụ nchi jihu bẹ a taa sọhedu iya nsọ. <sup>8</sup> Onye ono,  
 iphe asoshi l'ehu ono -gbua onye a ta sodu nsọ onu-  
 mini; g'onye obu sakwaa uwe iya; wua eh. A -nowaa

jasu nchi jihu be a taa sohedu iya nsọ. <sup>9</sup> Temе iphe, aagbajekpo agbagba, onye ono, iphe asoshi ono noru gbaa be buakwaa iphe, aaso nsọ; <sup>10</sup> teme onye denyiru eka l'iphe, onye obu shi nodu anoo; g'a sokwaa onye obu nsọ jasu nchi ejihu. Onye wotaru iphe obu be asakwa uwe iya wua ehu. A -nowaa jasu nchi jihu be a taa sohedu iya nsọ. <sup>11</sup> Onye iphe shi l'ehu asoshi -denyi onye ozo eka; ophu o kwoduru eka; g'onye ono sakwaa uwe iya asasa; wua ehu. A -nowaa jasu nchi jihu be a taa sohedu iya nsọ. <sup>12</sup> O -buru ite, a kpuru l'urwa be onye obu denyiru eka; g'a tukpokwaa ya; teke o bu iphe, e gude oshi mee; g'e gudekwa mini saa iphe obu asasa.

<sup>13</sup> “Onye ono, iphe asoshi l'ehu ono -kaepho mma; g'o gutaru onwiya ujiku esaa noo g'e gude mee ya g'a ta sohe iya nsọ; l'o saa uwe iya; gude mini, doru risaa wua ehu; l'o bya aburu onye a ta sodu nsọ. <sup>14</sup> O -be le mboku k'esato l'o nwuta kparaka labo; ozoo unwu ndo labo gude bya l'ataphu Chipfu l'onu-abata ulo-ekwandzukọ; bya anu iya onye uke. <sup>15</sup> Onye uke anwuta iya gude gwee ngweja. Nanu be oo-gude gwee ngweja-iphe-aji; l'o gude ophuu gwee ngweja-akpo-oku. Noo g'eeshi bu ono l'o pfa ugwo iphe-aji onye ono, iphe asoshi l'ehu ono l'iphu Chipfu.

<sup>16</sup> “Teke nwoke gboshiru unwuda; g'o wukotakwa ehu iya l'ophu. A -nowaa jasu nchi jihu be a taa sohedu iya nsọ. <sup>17</sup> Ekwaa; ozoo akpo, a gboru unwuda kpua be eegude mini saa asasa. A -nowaa jasu nchi jihu be a taa sohedu iya nsọ. <sup>18</sup> Nwoke yee nyee ya -kwaa akwakwa; o -buru le nwoke ono gboru iphe; g'ephenebo jekwa awua ehu. A -nowaa jasu nchi jihu be a taa sohedu phe nsọ.”

*Nwanyị, anọ nsọ*

<sup>19</sup> “Ọ -bùru lẹ nwanyị bẹ nsọ-nwanyị eme bẹ ọo-bùru onye mmerwu dù l'ẹhu abali ẹsaa; ẹme onye denyiru iya ẹka a-bùru onye aasọ nsọ jasụ nchi ejihu. <sup>20</sup> Iphe, bụ iphe, ọ zẹkpooru azẹe teke ono, ọono nsọ ono; ọzoo iphe, ọ nọru anọo bẹ tukoakwaru bùru iphe, aasọ nsọ. <sup>21</sup> Onye denyiru iphe-azẹe ya ẹka; a-sa uwe iya asasa; wụa ẹhu. A -nọwaa jasụ nchi jihu bẹ a taa sọhedu iya nsọ. <sup>22</sup> Onye denyiru iphe, ọ nọru anọo ẹka; a-sa uwe iya asasa; wụa ẹhu. A -nọwaa jasụ nchi jihu bẹ a taa sọhedu iya nsọ. <sup>23</sup> Onye denyiru iphe-azẹe ya ẹka; ọzoo oshi, ọonoje anọo ẹka bẹ buakwaa onye aa-sọ nsọ jasụ nchi ejihu. <sup>24</sup> Ọ -bùru lẹ nwoke jepfuru nwanyị, anọ nsọ; mee ono, ala nwanyị ono -rwua ya l'ẹhu; g'a sọkwaa ya nsọ nọo abali ẹsaa. Ẹme iphe, nwoke ono zẹru azẹe g'ọ ha abukotaru iphe, aasọ nsọ.

<sup>25</sup> “Ọ -bùru lẹ nwanyị bẹ mee larụ ujiku olemole lẹ teke ọ tọo nọdu nsọ; ọzoo lẹ mee ọbu laghataru onye ọbu ujiku ole, ọonoje nsọ; g'a sọkwaa onye ọbu nsọ g'aasọje iya mẹ ọ -nọdu anọ nsọ phọ. <sup>26</sup> Iphe, bukpo iphe-azẹe, ọ zẹru azẹe l'iphe, bukpo mbọku lẹ mbọku ono, mee ono ala iya ono; bẹ aa-sọkwapho nsọ g'a sọru iphe-azẹe, ọozeje mẹ ọ -nọdu anọ nsọ phọ. Iphe, bụ iphe, ọ nọru anọo; g'a sọkwaa ya phọ ẹgube ono, aasọje iya mẹ ọ -nọdu anọ nsọ ono. <sup>27</sup> Iphe, bụ onye denyiru ẹka l'iphe ono buakwaa onye aasọ nsọ. G'onye ono sakwaa uwe iya; wụa ẹhu. A -nọwaa jasụ nchi jihu bẹ a taa sọhedu iya nsọ. <sup>28</sup> Obenu lẹ-a; mee ọbu -labuhue ya phọ; g'ọ gụtaru onwiya ujiku ẹsaa nọo. E -mechaa l'ọ bya aburu onye a ta sọdu nsọ <sup>29</sup> Ọ -be lẹ mbọku k'ẹsato g'onye ọbu nwuta kparaka labọ; ọzoo unwu ndo labọ; nwutaru onye uke l'ọnu-abata ọlo-ẹkwa-ndzukọ. <sup>30</sup> G'onye uke ono nwuta ẹnu lanu gude gwee ngweja-iphe-ẹji; l'o gude ọphuu gwee ngweja-akpọ-ọku. Onye

uke ono e-shi nno p̄f̄ua ụgwo iphe-ẹji nwanyị ono l'iphu Chipfu lẹ kẹ mee ono, larụ iya nụ ono, shi mee ya; ọ b̄uru onye aasọ nsọ ono.

<sup>31</sup> “Noo g'unu e-shije dobe ụnwu Ízurẹlu iche l'iphe, e-me g'ẹphe b̄uru ndu aasọ nsọ; g'ẹphe ta ab̄uru ndu aasọ nsọ; nw̄uhu; m'ẹphe t̄urwua ụlo-ẹkwa mu ono, nọ l'echilabọ phẹ ono.”

<sup>32</sup> Ono b̄u ekemu, a t̄uru doberu nwoke, iphe asọshi asọshi l'ẹhu; yẹe nwoke, gbọru ụnwuda; shi nno b̄uru onye aasọ nsọ; <sup>33</sup> bya ab̄ukwarupho kẹ nwanyị, nsọ-nwanyị eme. Ọ b̄u k'onye iphe asọshi l'ẹhu; m'ọ b̄u nwoke-o; m'ọ b̄u nwanyị-o; yẹe k'onye jepfuru nwanyị, aasọ nsọ.

## 16

*Ewe ap̄f̄u ụgwo iphe-ẹji*

*(Uke 23:26-32; Ọgú 29:7-11)*

<sup>1</sup> O be lẹ g'unwu Erọnu d̄uchaa ẹbo nw̄uhu; g'ẹphe jekubeerupho l'atatiphu Chipfu phọ; Chipfu bya epfuru yeru Mósisu; <sup>2</sup> s̄u iya: “Pfururu yeru nwune ngu, b̄u Erọnu s̄u iya g'ọ tọ b̄ujekwarupho teke d̄u iya ree bẹ ọo-byajẹ l'ẹka-kakọta-adu-nsọ ono; mb̄u l'ẹka ono, e gude ẹkwa kobuta ono, b̄u iya b̄u l'iphu ẹka aapf̄uje ụgwo iphe-ẹji, b̄u ọphu nọ l'eli okpoko Chileke ono; ọdumeka bẹ ọo-nw̄uhukwa. Noo kẹle mu anọduje l'urwukpu bya l'eli ẹka aapf̄uje ụgwo iphe-ẹji ono. <sup>3</sup> Waa gẹ Erọnu e-gudeje bah̄u l'ẹka-kakọta-adu-nsọ ono baa: Oo-gude nwa oke-eswi, oo-gude gwee ngweja-iphe-ẹji; bya egude ebili, oo-gude gwee ngweja-akpọ-ọku.

<sup>4</sup> “L'ọ chita uwe-ime-ẹhu ọchaa, e doberu nsọ phọ yee; bya eyekwaaphọ nw̄iba ọchaa, eeyeje l'ime ẹhu; l'ọ wota ẹkwa-ọchaa at̄u-butal'upfu gude tubuta onwiya; bya ewota okpu-ẹkwa ọchaa kpuru. Uwe ono g'ọ ha

dụkota nsọ; noo g'o gude o je l'a-wụada ẹhu tẹme l'o gude uwe ono kwaa onwiya akwa ono.

<sup>5</sup> “Gẹ ndu Ízurẹlu kpẹe Erọnu mkpi labọ g'o gude gwee ngweja-iphe-ẹji; waa ebili lanu, oo-gude gwee ngweja-akpọ-ọku. <sup>6</sup> Gẹ Erọnu kputa oke-eswi phọ gude gwee ngweja-iphe-ẹji kẹ nkiya; shi nno pfaa ugwo iphe-ẹji, o meru; yee kẹ ndibe iya l'ataphu Chipfu. <sup>7</sup> L'ọ bya akputa mkpi labọ phọ bya l'ataphu Chipfu l'ọnu-abata ọlo-ẹkwa-ndzukọ. <sup>8</sup> Erọnu abya eworu ido tularu mkpi labọ ono. Ido lanu a-buru kẹ Chipfu; ophuu aburu kẹ Azazelu. <sup>9</sup> Erọnu abya akputa mkpi ophu ido Chipfu daru gude gwee ngweja-iphe-ẹji; <sup>10</sup> obenu lẹ mkpi ophu ido kẹ Azazelu daru bẹ aa-kputa lẹ ndzu bya l'ataphu Chipfu g'e gude iya pfaa ugwo iphe-ẹji; tẹme l'a kpıtawa iya rọ je ahaa l'echiegu g'ọ lapfu Azazelu.

<sup>11</sup> “Erọnu abya akputa oke-eswi phọ, oo-gude gwee ngweja-iphe-ẹji; gude pfaa ugwo iphe-ẹji onwiya yee kẹ ndibe iya phọ. L'o woru oke-eswi ono gbua g'ọ buru ngweja-iphe-ẹji k'onwiya ono. <sup>12</sup> L'o wota iphe, aaguje ọku; vọta ọku l'oru-ngweja, nọ l'ataphu Chipfu; vọ-jia ya avọ-ji; bya ahata unwu-isensu ophu e-ji mkpoji ẹka labọ, e gweru rwukuru rwukuru; gude bahu l'ẹka ono, e kobutaru ẹkwa ono. <sup>13</sup> L'ọ bya eworu unwu-isensu ono tukobe l'eli ọku ono, nọ l'ataphu Chipfu ono; k'ophu enwuru-ọku unwu-isensu ono a-kpu tuuu kpu-chia ẹka ono, aanoduje apfu ugwo iphe-ẹji ono, nọ l'eli okpoko ono, e doberu ekemu ono. Oo ya bu k'ophu o tọ nwuhudu. <sup>14</sup> L'o meta mee oke-eswi ono; gude mkpushi-ẹka phee ya l'eli ẹka ono, aapfuje ugwo iphe-ẹji ono; l'o gudekwaphọ mkpushi-ẹka phee mee-iphe ono mgbo esaa l'iphu ẹka ono, aapfuje ugwo iphe-ẹji ono.

<sup>15</sup> “L'o woru mkpi phọ, e gude gwee ngweja-iphe-ẹji ndu Ízurẹlu phọ; woru gbua egbugbu; gude mee ya

bahụ l'ime ẹka ono, e kobutaru ẹkwa ono; woru mee ya ono mee g'o meru mee oke-eswi phọ; mbụ phee ya l'eli ẹka ono, aapfuje ụgwo iphe-ẹji ono; yẹle iphu ẹka ono, aapfuje ụgwo iphe-ẹji ono. <sup>16</sup> Ọ buru ẹgube ono bẹ oo-shi pfua ụgwo iphe-ẹji k'ẹka-kakọta-adu-nsọ ono; kẹle ndu Ízurẹlu bẹ buwaa ndu aasọ nsọ; waa kẹle ẹphe meswewaru iphe l'iphe-ẹji, ẹphe mekọtaru g'ọ ha. Ọ bukwarupho nno bu g'oo-me iya lẹ k'ulo-ẹkwa-ndzukọ, bu ophu nọ l'echilabọ phẹ teke ono, ẹphe bu ndu aasọ nsọ ono. <sup>17</sup> G'ọ tọ dukwa onye a-nọdu l'ime ulo-ẹkwa-ndzukọ ono; mẹ Erọnu bahụepho l'ẹka-kakọta-adu-nsọ ono je anọdu apfu ụgwo iphe-ẹji; jasụ l'ọ pfughee ụgwo iphe-ẹji k'onwiya; yẹe kẹ ndibe iya; yẹe kẹ ndu Ízurẹlu l'ophu; lufuta. <sup>18</sup> E -mechaa l'o jeshia l'ọru-ngweja ono, nọ l'atatiphu Chipfu ono; je apfua ụgwo iphe-ẹji k'ẹka ono. L'o meta mee oke-eswi phọ; yẹe mee mkpi phọ; wuru ye lẹ mpu, e mobegbaaru l'ọru-ngweja ono. <sup>19</sup> L'o meta mee ono gude mkpushi-ẹka iya phee ya l'ọru-ngweja ono mgbo ẹsaa; shi nno swafu iya asọ nsọ kẹ ndu Ízurẹlu; dobe iya nsọ ọzo.”

*Mkpi, vu iphe-ẹji, ndu Ízurẹlu meru*

<sup>20</sup> “Erọnu -pfuchaa ụgwo iphe-ẹji, e meru l'ẹka-kakọta-adu-nsọ ono; yẹe k'ulo-ẹkwa-ndzukọ ono; yẹe k'ọru-ngweja ono; l'ọ bya akpufuta mkpi phọ, nọ ndzụ phọ. <sup>21</sup> L'ọ bya eworu ẹka labọ byabẹ mkpi k'ono, nọ ndzụ ono l'ishi; mbụ Erọnu; bya atuko ẹjo-iphe, ndu Ízurẹlu mekọtaru; mekpoo emeswe, ẹphe meswekọtaru; yẹe iphe-ẹji, ẹphe mekọtaru g'ọ ha; pfushikọta kpua ya; l'ọ tuko iya byabẹ mkpi ono l'ishi; kpuru iya kpẹe onye a turu ẹka g'o je ahaa ya l'echiegu. <sup>22</sup> Ọ buru mkpi ono e-vutakọta ẹjo-iphe phẹ g'ọ ha laa l'oma-egu; ẹka e budu



ebubu; je anọdu. Ọ bụru ẹka oo-je ahaa mkpi ono bụ l'echiẹgu.

<sup>23</sup> “Erọnu abahụ l'ụlo-ẹkwa-ndzukọ je eyefu uwe ọchaa ono, o yeru ẹme ọ bahushia l'ẹka-kakọta-adu-nsọ ono. O -yefuchaa ya l'ọ haa ya l'ẹka ono. <sup>24</sup> L'ọ nọdu l'ẹka dū nsọ wụa ẹhu; woru uwe iya ye; lufuta bya egwee ngweja-akpọ-ọku kẹ nkiya; yee kẹ ndu Ízurelu; shi nno pfua ugwo iphe-ẹji k'onwiya yee kẹ ndu Ízurelu. <sup>25</sup> L'ọ woru ẹba-anụ, e gude gwee ngweja-iphe-ẹji phọ kpọo ọku l'ọru-ngweja. <sup>26</sup> Onye phọ, jeru je ahaa mkpi phọ; g'ọ lapfu Azazelu phọ; l'a-sakwaphọ uwe iya; wụa ẹhu; ẹme l'ọ batawarọ l'ime ẹka ndu Ízurelu kpọberu ụlo-ẹkwa phẹ. <sup>27</sup> Oke-eswi phọ; yee mkpi phọ, e gude gwee ngweja-iphe-ẹji phọ, bụ ọphu e wobataru mee ya l'ẹka-kakọta-adu-nsọ g'e gude pfua ugwo iphe-ẹji phọ; bẹ aaparụ lufu l'azụ ẹka ndu Ízurelu kpọberu ụlo-ẹkwa phẹ; l'e woru akpọ iya; waa anụ iya; mękpoo nshị iya kpọo ọku. <sup>28</sup> G'onye ono, jeru akpọo ya ọku ono sakwaa uwe iya asasa; wụa ẹhu; ẹme l'ọ bata l'ime ẹka ndu Ízurelu kpọberu ụlo-ẹkwa phẹ.”

*Ekemu eswe apfu ugwo iphe-ẹji*

<sup>29</sup> “No iya; g'iphe-a bukwaru iphe, Chileke tọru ọkpa iya sụ g'e tsoje, unu e-meje jasụ l'ojejoje. Mbụ-a; o -rwuje l'ọnwa ẹsaa; lẹ mbọku, ọnwa ono dū l'abalị iri; unu aswije ẹgu. Unu te ejekwa ozi ejeje ọphu; mbụ unubẹ ndu a nwuru lẹ Ízurelu; mẹ ndu lwarụ alwalwa, bu l'echilabọ unu; <sup>30</sup> kẹle ọo mbọku ono bẹ aa-pfụ ugwo iphe-ẹji, unu meru; g'e gude sachafụ unu iphe-ẹji, unu meru g'ọ ha; unu aburu ndu a ta sọdu nsọ l'iphu Chipfu. <sup>31</sup> Mbọku ono a-buru unu eswe Sabatụ, bụ eswe-atuta-unme; unu aswija ẹgu. Iphe ono bụ iphe, Chileke tọru ọkpa iya sụ g'e tsoje, unu e-meje jasụ l'ojejoje. <sup>32</sup> Ọ bụru

onye uke, a wụru manu l'ishi dobe nsọ g'ọ bụru onye uke l'ọzori nna iya bụ onye a-pfụ ụgwo iphe-ẹji ọbu. Oo-yeje uwe ọchaa ono, dū nsọ ono. <sup>33</sup> L'ọ pfua ụgwo iphe-ẹji, e meru l'ẹka-kakọta-adu-nsọ; mę k'ulo-ẹkwa-ndzukọ; mę k'oru-ngweja; l'ọ bya apfua ụgwo iphe-ẹji, ndu-uke meru; mę kę ndu Ízurelu l'ophu. <sup>34</sup> Ono abụwaruro iphe, Chileke toru ọkpa iya sụ g'e tsoje, unu anodu emewarọ jasụ l'ojejoje; mbụ l'aa-pfuje ụgwo iphe-ẹji, unwu Ízurelu l'ophu mekọtaru. Ọ bụru mgbo lanu l'apha bę ee-meje iya.”

E mekọtaepho iphemiphe gę Chipfu sụru Mosisu g'e mee ya.

## 17

### *Ekemu g'a ta tajęshi mee-iphe*

<sup>1</sup> Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu sụ iya: <sup>2</sup> “Waa iphe, ii-pfuru yeru Erọnu yęe unwu iya; yęe unwu Ízurelu l'ophu baa; sụ phę-a: Wakwa iphe, Chipfu tųru ekemu iya baa: <sup>3</sup> Ọ -duru onye Ízurelu gburu eswi; ọzoo nwaturu; ọzoo egbu l'ime ẹka ephe kpọbegbaaru ụlo-ẹkwà phę; ọzoo l'azu ẹka ono; <sup>4</sup> ọphu onye ono egudedu iya bya l'ọnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ g'e gude gwee ngweja nụ Chipfu l'iphu ụlo-ẹkwa Chipfu ono; onye ono bę ikpe ọchi nmaakwaru; ọ buakwaa ọchi bę o gburu. G'e bufukwa iya lę ndu nkiya. <sup>5</sup> Iphe, meru iphe, a tųru ekemu-a bụ g'o mee gę ndu Ízurelu wotaję ngweja ono, ephe anọduje egwe l'oma egu ono; bya egweru nụ Chipfu; mbụ g'ephe woru iya nụ onye uke l'ọnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ; g'o gbua ya g'ọ bụru ngweja-ehuguu, e gweru Chipfu. <sup>6</sup> Onye uke ono ephee mee anu ono l'oru-ngweja l'ọnu-abata ụlo-ẹkwa-ndzukọ; bya akpọọ ẹba iya ọku g'ọ bụru ngweja, mkpọ iya dū Chipfu

ree. <sup>7</sup> Ẹphe te egweḍduru ngweja phe anu agwa, a kpuru; o du g'eghu; mbu agwa ono, meru ẹphe du gheleghelehele ono. Ono bu iphe, Chipfu toru okpa iya su g'e tsoje, ẹphe a-nodu eme jasu l'ojejoje; ẹphe eme iya; e -shi l'ogbo sweru ogbo.

<sup>8</sup> “Su phe le-a: Onye bu onye Izurelu; ozoo onye lwaru alwalwa, ẹphe l'ẹphe bu, bu onye gweru ngweja-akpo-oku; ozoo l'o duru ngweja ozo, o nuru; <sup>9</sup> ophu o gudedu iya bya l'onu-abata ulo-ekwa-ndzuko bya egweru nu Chipfu; g'e bufukwa onye obu le ndu nkiya.

<sup>10</sup> “Iphe, bukpo onye Izurelu; ozoo onye lwaru alwalwa l'ali Izurelu, taru mee-iphe be mu a-noduepho achi le njo; mbu l'onye ono, taru mee-iphe ono; be mu e-bufu le ndu nkemu. <sup>11</sup> Noo kele ndzu iphemiphe, e meru ememe dobe bu le mee be o du. O kwa mee ono be mu nuru unu g'unu gudeje iya bya apfu ugwo iphe-aji unu l'oru-ngweja. O buru mee be eegudeje apfu ugwo ndzu nemadzu. <sup>12</sup> Oo ya kparu iphe, mu suru unube ndu Izurelu: G'o to dukwa g'unu ha onye a-taje mee-iphe; ophu o dukwa onye lwaru alwalwa, unu l'ẹphe bu ebubu, a-taje mee-iphe.

<sup>13</sup> “O -duru onye Izurelu; ozoo onye lwaru alwalwa, unu l'ẹphe bu, akpa l'egbudu; o -gbua anu; ozoo enu, a ta sodu nsu; g'onye ono phushikwaa mee ya l'ali kpochia ya aja. <sup>14</sup> Noo kele iphemiphe, no ndzu, e meru ememe bu le mee be ndzu iya no. O buru iya kparu, iphe, mu suru ndu Izurelu: ‘Unu ta adukwa mee iphe, unu a-taje; kele ndzu iphemiphe, e meru ememe bukota le mee be o no; l'onyemonye taru iya nu be ee-bufukwa ebufu.’

<sup>15</sup> “Onyemonye kpo; m'o bu onye a nwuru le Izurelu; m'o bu onye lwaru alwalwa, bu onye taru iphemiphe, bu iphe, nwuhuru anwuhu; ozoo iphe, anu dzugburu;

bẹ a-sa uwe iya asasa; wụa ẹhu; l'ọ buru onye aasọ nsọ jasụ nchi ejihu; tẹme l'ọ buru onye a ta sọdu nsọ. <sup>16</sup> Ọle ọ -buru l'onye ọbu ta saduru uwe iya; ọphu ọ wuduru ẹhu; bẹ ẹjo-iphe ọbu, o meru tukokwaru iya l'ishi.”

## 18

*Akwakwa nwoke yee* nwanyị ọphu adudu ree

<sup>1</sup> Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu sụ iya: <sup>2</sup> “Waa iphe, ii-pfuru yeru unwu Ízurẹlu baa; sụ phẹ-a: Ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu; bya aburu Chileke unu. <sup>3</sup> Unu te emekwa g'eemeje lẹ Ijiputu, bụ iya bụ ẹka ono, unu shi buru ono; tẹme ọphu unu emekwa g'eemeje l'alị Kénanu, bụ alị ẹka ono, mu edu unu ala ono. Unu te etsokwa ẹka phẹ. <sup>4</sup> Unu mejekwa iphe, mu turu l'ekemu; waa iphe, mu toru ọkpa iya sụ g'e tsoje; kẹle ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu; bya aburu Chileke unu. <sup>5</sup> Unu tsojekwa iphe, mu toru ọkpa iya sụ g'e tsoje; unu emekwaphọ iphe, mu turu l'ekemu, bụ iphe, onye meru iya nụ e-gude nọdu ndzụ. Ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu.

<sup>6</sup> “G'ọ tọ dukwa onye e-jepfu onye ẹphe l'iya bụ ọkpobe abubu g'ẹphe l'iya kwaa; kẹle ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu. <sup>7</sup> Te ejekwa g'unu lẹ ne ngu kwaa; shi nno mee nna ngu iphe-iphere; noo kẹle onye ọbu bụ ne ngu. G'unu lẹ ne ngu ta akwakwaa akwakwa nwoke yee nwanyị. <sup>8</sup> Te jepfukwa nyee nna ngu; kẹle ọ kwa eme nna ngu iphe-iphere. <sup>9</sup> Te jepfukwa onye unu l'iya bụ nwune ọzoo nwanna; m'ọ bụ l'unuphu lanu bẹ e yeru unu; ọzoo l'e yeru iya l'ibe onye ọzo. <sup>10</sup> Te jepfukwa nwanwa ngu; m'ọ bụ nwa ngu nwoke nwuru iya; ọzoo nwa ngu nwanyị nwuru iya; kẹle ono bukwa eme onwongu iphe-iphere. <sup>11</sup> Te jepfukwa nwada nyee nna ngu; mbu onye e yeru nna ngu; noo kẹle ọ bụ nwanna ngu nwanyị. <sup>12</sup> Te jepfukwa nwune nna ngu; noo kẹle ẹphe lẹ nna ngu bụ

mee lanu. <sup>13</sup> Te jepfukwa nwune ne ngu; noo kẹle ẹphe ẹ ne ngu bu mee lanu. <sup>14</sup> Te jepfukwa nyee nwune nna ngu; shi nno mee nwune nna ngu obu iphe-iphere, noo kẹle ọo nyee nwune nna ngu. <sup>15</sup> Te jepfukwa nyee nwa ngu; kẹle ọo nyee nwa ngu be ọ bu. Be jepfukwa iya. <sup>16</sup> Te jepfukwa nyee nwune ngu; kẹle ọ kwa eme nwune ngu iphe-iphere. <sup>17</sup> Te jepfukwa nwanyi; yee nwa iya; ọphu i jepfukwa nwanwa nwanyi ono; ọzoo onye ọphu nwa iya nwoke nwuru; ọzoo onye nwa iya nwanyi nwuru; noo kẹle ẹphe l'iya be bu mee lanu. Onye eme nno eme ẹjo-ememe. <sup>18</sup> Te ejekwa aluta nwune nyee ngu g'ẹphe ẹ nwune iya bya anodu kpaaha ẹnya l'ibe ngu. Teme unu l'iya akwaa akwakwa nwoke yee nwanyi l'eka nyee ngu nokwadu ndzu.

<sup>19</sup> “Te jepfukwa nwanyi teke ọono nsọ; mbu teke aasokwadu iya nsọ ke nsọ-nwanyi ono, eme iya nu ono. <sup>20</sup> Te jepfukwa nyee nwoke obutobu ngu; shi nno merwua onwongu. <sup>21</sup> Ta adukwa unwu ngu ọphu ii-kwe g'e gude kpoo ọku gude gwaa agwa ono, bu Moleku; mbu-a; te shikwa ẹgube ono merwua ẹpha Chileke ngu. Ọ kwa mbẹdua bu Chipfu. <sup>22</sup> Te jepfukwa nwoke ibe ngu g'unu l'iya kwaa akwakwa nwoke yee nwanyi; kẹle ono bukwa ẹbyi. <sup>23</sup> Te jepfukwa anu; shi nno merwua onwongu. G'ọ to dukwa nwanyi, a-toḡbo onwiya g'anu jepfu iya; kẹle ono bukwa ẹjo ahuma be ọ bu.

<sup>24</sup> “G'ọ to dukwa iphe ono me nanu, unu e-gude merwua onwunu; noo kẹle ọo iphemiphe-a be ohamoha gude merwushia onwophe; mbu ndu-a, mu abya achifu l'iphu unu-a. <sup>25</sup> Umere phe ono woru ali ẹka ono merwushia; mu nu ndu ẹka ono aphu; ali ono gboshia ndu bu iya nu g'onye gbọru ẹgbo. <sup>26</sup> Ọle-a; unu tsojekwa iphe, mu toru ọkpa iya su g'e tsoje; waa iphe, mu turu l'ekemu. Ọphu ọ dukwa onye e-je eme iphe ono, bu

ahuma ono me nanu. G'onye a nwuru le Izuru te emekwa iya; ophu onye lwaru alwalwa emekwa iya; <sup>27</sup> kele o ahuma ahuma ono g'o ha be ndu ali-a meru; mbu ndu ono, vuru unu uzo bua l'eka-a; ephe merwushia ali-a. <sup>28</sup> O kwa k'ophu ali ono ata agboshidu unu g'onye gboru egbo; me unu merwushie ya pho; egube ono, o gboshiru oha ono, vu unu uzo ono. <sup>29</sup> Kele o -duru onye meru ahuma ahuma ono; be ee-bufukwa onye ono le ndu nkiya.

<sup>30</sup> “Noo g'o gude unu je l'emeje iphe, mu suru g'e meje; g'o to du ejo omelali ono ophu unu e-meje, bu ophu e shi emeje teme unu lwa ono; ophu unu egude iya merwushia onwunu; kele o kwa mbedua bu Chipfu; bya aburu Chileke unu.”

## 19

*Ekemu, ekemu* ozo dugbaa nu

<sup>1</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>2</sup> “Waa iphe, ii-pfuru yeru unwu Izuru l'ophu baa; su phe le-a: Unu dukwa nsu; kele mbedua, bu Chipfu bya aburu Chileke unu dukwa nsu. <sup>3</sup> G'onyenonu l'ime unu kwabejekwa ne iya ephe le nna iya ubvu. Unu edobeje ekemu eswe-atuta-unme mu; kele o kwa mu bu Chipfu; bya aburu Chileke unu.

<sup>4</sup> “Unu te jejekwa l'agwa; ophu unu akpukwa agwa akpukpu doberu onwunu; kele o kwa mbedua bu Chipfu; bya aburu Chileke unu.

<sup>5</sup> “Unu -nodu egweru Chipfu ngweja-ehu-guu; unu gwejekwa iya l'uzo, oo-nata iya unu. <sup>6</sup> G'a tajakwa iphe ngweja obu le mboku, unu gweru iya; ozo le nchitabohu iya. O -buru l'o duru ophu phoduru jasu le mboku k'eto; g'a kpoo ya oku. <sup>7</sup> O -bukwanuru l'a taru iya ilile le mboku k'eto ono be o buakwaa ahuma be e

meru; ọ́phu a taa nataẹ́kwa iya. <sup>8</sup>Ọ́o ya bụ́ l'onyemonye, bụ́ onye tarụ́ iya nū́ bẹ́ ẹ́jo-iphe, o meru a-tukoru l'ishi; kẹ́le o merwuru iphe, dū́ru Chipfu iche. Onye ono bẹ́ ee-bufukwa lẹ́ ndu nkiya.

<sup>9</sup> “Unu -nọ́du akpata iphe, unu meberu l'ẹ́gu; unu ta akparwujekwa okoke; ọ́phu unu aturutajekwa ọ́phu nashihuru ndu akparu iya unu daa l'ali. <sup>10</sup> Unu te jejekwa mkpakwa akpuru vayinu l'opfu-vayinu unu; ọ́phu unu aturutajekwa ọ́phu dashihuru l'ali. Unu pajeru ndu k'ono haaru ndu ukpa; waa ndu lwaru alwalwa; noo kẹ́le ọ́ kwa mbẹ́dua bụ́ Chipfu; bya aburu Chileke unu.

<sup>11</sup> “Unu te ezijekwa iphuru; ọ́phu unu adzujekwa ukpa; ọ́phu unu aghojekwaru nwibe unu ugho. <sup>12</sup> Unu ta akpapyabẹ́jekwa iphe, unu meru gude ẹ́pha mu gụ́a ẹ́nwa; shi nno merwua ẹ́pha Chileke unu. Ọ́ kwa mbẹ́dua bụ́ Chipfu.

<sup>13</sup> “Te erijekwa nemadzụ́ ibe ngu urwu; ọ́phu ị́ najekwa iya nfu. G'aswa ozi onye i butaru k'ozi ta akwajekwa ngu akwakwa l'ẹ́ka futa utsu. <sup>14</sup> Te ephujekwa onye ada nkuchi iphu; ọ́phu i dochijekwa onye ata aphudu uzo iphe l'uzo. Tsuje Chileke ngu ebvu; noo kẹ́le ọ́ kwa mbẹ́dua bụ́ Chipfu.

<sup>15</sup> “Unu te ekpejekwa ikpe, apfuduru-oto. Unu te elejekwa onye ukpa ẹ́nya l'iphu haaru iya enge; kẹ́le ọ́ bụ́ onye ukpa; ọ́phu unu akwabẹ́jekwa onye ha shii ubvu haaru iya enge; kẹ́le ọ́ bụ́ onye ha shii. G'ikpe, unu e-kpeje nemadzụ́ ibe unu buru ikpe, pfuru oto. <sup>16</sup> Te etsokwaru aghaphe asuphe asulasu; ọ́phu ị́ nọ́dujekwa lẹ́ mpfube g'e gbua nwibe ngu. Ọ́ kwa mbẹ́dua bụ́ Chipfu.

<sup>17</sup> “Gẹ́ nwune ngu ta adujekwa ngu ashị́ l'ime ọ́kpoma. Gudeje obu ngu baaru iya mba g'i ti tsoru keta oke l'ẹ́jo-iphe, onye obu meru. <sup>18</sup> Te emelatajekwa iphe, unwu ndibe unu meru ngu; ọ́phu ọ́ dukwa onye ọ́phu ii-vujeru

aphu l'obu. O chia g'i yee nemadzu ibe ngu obu g'i yeru onwongu. O kwa mbedua bu Chipfu.

<sup>19</sup> “Unu mejekwa iphe, mu toru okpa iya su g'e tsoje. G'a ta hajekwa anu-ulo g'o shia ophu yee ya abudu udu anu lanu. Ophu i kujekwa uzi iphe labo l'opfu ngu; ophu i yejekwa uwe, abudu udu ekwa lanu be e gude kwaa ya.

<sup>20</sup> “O -duru onye jefuru nwamgboko, a gbaru ohu, e kwetawaru l'ee-ke nwoke ozo; teme ophu o budu l'a gbafutawaru iya g'o nweru onwiya; g'e kpekwa ya ekpekpe nukwa ndu obu aphu, rwuberu phe nu. Ole g'e te egbukwa phe egbugbu; noo kele nwamgboko ono bukwadu ohu. <sup>21</sup> G'onye ke nwoke kpatakwa ebili gude bya anu l'onu-abata ulo-ekwa-ndzuk; g'e gude gweeru iya ngweja-apfu-ugwo l'iphu Chipfu. <sup>22</sup> Onye uke egude ebili ono, e gude gwee ngweja-apfu-ugwo ono pfua ugwo iphe-aji onye ono l'iphu Chipfu; l'a gbaru iya nvu l'iphe-aji ono, o meru ono.

<sup>23</sup> “Unu -bahupho l'ali ono; unu bya eyeshia ya oshiom, dugbaa iche iche, eeri mebyi iya eriri; unu sojekwa mebyi iya nsu. G'a sokwaa ya nsu ono apha eto; g'e te erikwa iya eriri. <sup>24</sup> Teke o beerupho l'apha k'eno g'e doo akpuru, oshi ono mitaru nsu; woru gweeru Chipfu ngweja-ekete. <sup>25</sup> O -be l'apha k'ise; unu awatawaro eri akpuru oshi obu. O buru nno bu g'ee-shi; iphe, unu meberu l'ali emehuaha; eevu aka shii eje. O kwa mbedua bu Chipfu; bya aburu Chileke unu.

<sup>26</sup> “Unu ta atajekwa anu, mee dukwadu. Unu te emejekwa omamanshi; ophu unu emejekwa mgbashi. <sup>27</sup> Unu ta akpufubebejekwa egbushi, no unu l'ishi; ophu unu akpu-byishijekwa eji-agba unu akpubyishi. <sup>28</sup> Unu te eyebatajekwa onwunu onya l'ehu opfu le nemadzu nwuhuru; ophu unu ebyikashijekwa onwunu mbo. O kwa mbedua bu Chipfu obu.



<sup>29</sup> “Te emekwa nwada ngu g'ọ bụru nwanyi-ovuoba; shi nno merwua nwa ngu ọbu; a -nonyakwa; ọ bụru ndu agba ụkpara e-sweta ndu unu; ẹjo-ememe eji alị ono bushihu. <sup>30</sup> Unu dobeje ekemu eswe-atuta-unme mu; unu akwabeje ụlo mu ono, dū nsọ ono ùbvù; kẹle ọ kwa mbèdua bụ Chipfu.

<sup>31</sup> “Unu te ejejekwa aji maa l'ibe ndu aphụ ọphulenyā; ọzoo ndu jibya; noo kẹle ẹphe e-merwu unu. Ọ kwa mbèdua bụ Chipfu; bya aburu Chileke unu.

<sup>32</sup> “Gbeshijekwaru ndu-ishi-ewó l'oshi. Kwabeje ndu bụ ọgerenya ùbvù; l'ị tsuje Chileke ebvu. Ọ kwa mbèdua bụ Chipfu.

<sup>33</sup> “Ọ -duru onye lwaru alwalwa l'alị unu; unu te emekpakwa iya ẹhu. <sup>34</sup> G'e mejekwa onye lwaru alwalwa, bu l'alị unu g'eemeje onye a nwuru lẹ Ízurẹlu. Unu yekwaa onye ono obu g'unu yeru onwunu; noo kẹle unubèdua shikwaphọ bụru ndu lwaru alwalwa l'alị Ijiputu. Ọ kwa mbèdua bụ Chipfu bya aburu Chileke unu.

<sup>35</sup> “Unu -nodu atu ogologo iphe; ọzoo ẹrwa iphe; ọzoo g'iphe habe l'igwerigwe; unu te emekpakwa iya l'uzo, apfuduru-oto. <sup>36</sup> Unu gudejekwa iphe, darwuru nū gude mee ya; mbu iphe, e gude atụ ẹrwa iphe ọphu bụ ọkpobe iya; yee ọkpobe nkweka; yee ọkpobe ekpemu be bugbaa iphe, unu e-gudeje tūa iphe. Ọ kwa mbèdua bụ Chipfu; bya aburu Chileke unu; onye dufutaru unu l'alị Ijiputu. <sup>37</sup> Ọo ya bụ lẹ-a; unu tsokotaje iphe, bukpo iphe, mu tōru ọkpa iya sū g'e tsoje; waa iphe, mu tūru l'ekemu g'ọ ha. Unu meje iya nno; noo kẹle ọ kwa mbèdua bụ Chipfu.”

<sup>1</sup> Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mósísu sụ iya: <sup>2</sup> “Waa iphe, ii-pfuru yeru ụnwu Ízurẹlu baa: Iphe, bụkpoo onye Ízurẹlu; ọzoo onye lwarụ alwalwa bya eburu lẹ Ízurẹlu, kpútaru nwa iya je anụ Molẹku; g'e gbukwa onye ono egbugbu. Gẹ mkpụkpu ono l'ophu wụfutakwa je atugbua ya lẹ mkpuma. <sup>3</sup> Mbẹdua l'onwomu a-gbanwuberu onye ono iphu mu; bufu iya lẹ ndu nkiya; kẹle o gude nwa iya gwaa Molẹku; shi nno merwua ụlo mu ono, dụ nsọ ono; bya arwútoshia ẹpha mu ono, dụ nsọ ono. <sup>4</sup> Ọ -bụru lẹ ndu mkpụkpu ono hụmaru onye kpútaru nwa iya je anụ Molẹku; ẹphe nyịa nchị manụ; ọphu ẹphe egbuduru onye ọbu; <sup>5</sup> bẹ mu a-gbanwubekwaru onye ọbu iphu mu; yẹe ndibe iya; bufu phẹ lẹ ndu nkephẹ; mẹkpoo iphe, bụ ndu ono, yẹe ya eshiswe ụzo; jeru; ẹphe lẹ Molẹku nọdu eri ogori ono.

<sup>6</sup> “Onye ejeje ajị maa l'ibe ndu jibya; shi nno dụ ghẹleghẹleghẹle; bẹ mu a-gbanwubekwa iphu; bufu iya lẹ ndu nkephẹ. <sup>7</sup> Unu dobekwa onwunu iche; unu adu nsọ; noo kẹle ọo mbẹdua bụ Chipfu; bya aburu Chileke unu. <sup>8</sup> Unu dobe iphe, mu tọru ọkpa iya sụ g'e tsoje; meje iya ememe; kẹle ọo mbẹdua bụ Chipfu, emeje unu g'unu dụ nsọ.

<sup>9</sup> “Onye phuru nna iya; ọzoo ne iya iphu; g'e gbukwaa onye ọbu egbugbu; kẹle ọo nna iya; ọzoo ne iya bẹ o phuru iphu; gẹ mee ya tų-kokwaru iya l'ishi.

<sup>10</sup> “Ọ -bụru lẹ nwoke jepfuru nyee nwoke ibe iya; ẹphe shi nno ria ogori; g'e gbukwaa nwoke ọbu yẹe nwanyị ọbu egbugbu. <sup>11</sup> Ọzo bụ l'onye jepfuru nyee nna iya bụkwa nna iya bẹ o meru iphe-iphere. G'e gbukwaa ẹphenebo egbugbu; ishi ọchi phẹ atụ-koru phẹ l'ishi; mbụ ndu ono, e gburu ono. <sup>12</sup> Onye -jepfuru nyee nwa iya; g'a tųko ẹphenebo gbua; noo kẹle iphe, ẹphe meru bụ akpamara. Ishi ọchi phẹ bụkwa onwophe bẹ o tų-koru

l'ishi. <sup>13</sup> Ọ -buru lẹ nwoke jepfuru nwoke ibe iya; ẹphe l'iya kwaa akwakwa nwoke yẹe nwanyi; bẹ ẹphenebo mekwaru ẹbyi. G'e gbukwaa ẹphenebo egbugbu. Ishi ọchi onwophẹ bukwa ẹphebedua bẹ ọ tų-koru l'ishi. <sup>14</sup> Onye jeru aluta nwanyi; bya emechaa je alutafua ne nyee ya ono mekwaru ẹjo-ememe. G'a kpatakwa nwoke ono; yẹe unwanyi labo pho je akpo ọku. Ọo ya bu; g'ẹjo-ememe, du egube ono ta adu l'echilabo unu. <sup>15</sup> Teke ọ bu lẹ nwoke jepfuru anu; g'e gbukwaa ya egbugbu; gbukwapho anu obu. <sup>16</sup> Ọ -buru lẹ nwanyi togboru onwiya g'anu jepfu iya; g'e gbukwaa nwanyi obu yẹe anu obu. Ishi ọchi onwophẹ atu-koru phẹ l'ishi.

<sup>17</sup> “Teke ọ bu lẹ nwoke lutaru nwune iya; ọzoo nwanna iya; o -jepfu iya; bẹ ọ bukwa iphe-iphere. G'a nọdukwa l'edzudzu-oha ndu nkephẹ bufu phẹ ebufu. Ọ kwa nwune iya bẹ o meru iphe-iphere. Iphe, o meru tų-koru iya l'ishi. <sup>18</sup> Onye jepfuru nwanyi teke ọno nsọ bẹ bvukwaru ẹnu-mee nwanyi ono; mbu lẹ yẹbe nwanyi kpuhawaru ẹnu-mee ya ghebe onu. Ọo ya bu; g'a tųkokwa ẹphenebo bufu ebufu lẹ ndu nkephẹ.

<sup>19</sup> “Te jepfukwa nwune ne ngu; ọzoo nwune nna ngu; kele onye meru nno bu onye yẹle iya bu mee lanu bẹ o meru iphe-iphere. Iphe, unu meru a-tų-kokwaru unu l'ishi. <sup>20</sup> Onye jepfuru nyee nwune nna iya; ọzoo nyee nwune ne iya; bẹ bukwa nwune nna iya ono; ọzoo nwune ne iya ono bẹ o meru iphe-iphere. G'iphe, ẹphe meru tų-kokwaru phẹ l'ishi. Ẹphenebo ta abyadu atogbo akọ lẹ mgboko. <sup>21</sup> Onye tųgburu je aluta nyee nwune iya bẹ mekwaru iphe, aasọ nsọ; bya emee nwune iya obu iphe-iphere. Ẹphe ta abyadu atogbo akọ lẹ mgboko.

<sup>22</sup> “Ọo ya bu lẹ-a; unu tsoje iphe, mu toru okpa iya su g'e tsoje g'ọ ha; waa iphe, mu turu l'ekemu. Unu meje iya ememe; k'ophu ali ono, mu edu unu ala ono ata agbodu

unu g'onye gboru egbo. <sup>23</sup> Unu te emejekwa iphe, ephe emeje; mbu oha ono, mu abya achifu l'iphe unu ono; noo kele o kwa iphemiphe ono, ephe meru ono meru g'o gude mu soo phe oyi. <sup>24</sup> Mbu le mu suru unu-a: O kwa unu enworu ali phe; mbu le mu a-nu iya unu g'o buru okiphe unu; mbu ali ono, mini era-eswi waa manu-enu aso gborogboro ono. O kwa mbedua bu Chipfu; bya aburu Chileke unu, bu onye hofutaru unu l'echilabo ndiphe. <sup>25</sup> Oo ya bu; unu mejekwa iya g'o doo enya; mbu oduiche, du l'anu, aso nsu; yee anu, a ta sodu nsu; yee oduiche, du l'enu, a ta sodu nsu; yee enu, aso nsu. Unu te egudekwa anu; ozoo enu; mewaro iphe, awu l'epho merwua onwunu; mbu anu ono; waa enu; mewaro iphe ozo ono, mu gushiru unu su g'unu soje nsu ono. <sup>26</sup> Unu dukwaru mu nsu; noo kele mbedua, bu Chipfu du nsu; teme mu hofutawa unu l'echilabo ndiphe g'unu buru nkemu.

<sup>27</sup> “Nwoke; ozoo nwanyi, aji maa; ozoo onye jibya g'e gbukwaa onye obu. G'e gude mkpuma tugbua onye o bu. Ishi ochi onwiya atu-koru iya l'ishi.”

## 21

### *Ekemu, a turu ndu-uke*

<sup>1</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya asu Mosisu: “Waa iphe, ii-pfuru ndu-uke baa; mbu unwu Eronu. Su phe g'o to dukwa onye ophu e-gudeje k'onye nwuhuru anwuhu l'ibe phe mee onwiya onye aso nsu; <sup>2</sup> gbahaepho l'onye obu nwuhuru nu obu be ephe l'onye uke obu bu mee lanu; mbu l'oo ne iya; ozoo nna iya; ozoo nwa iya nwoke; ozoo nwa iya nwanyi; ozoo nwune iya nwoke; <sup>3</sup> ozoo nwune iya nwanyi, eteke aludu ji; o buru iya be o no l'eka opfu l'o to ludu ji; odzu egube onye ono gbakwaru g'o gude iya mee onwiya onye aso nsu. <sup>4</sup> G'o to mekwa

onwiya onye aasọ nsọ l'ẹka ọ bụ onye-ishi l'echilabọ ndibe phẹ; mbụ shi nno merwua onwiya.

<sup>5</sup> “G'ẹphe ta akpụshijekwa ishi; ọphu ẹphe akpụbyishijekwa aguga aguga ẹjí-agba phẹ; ọphu ẹphe ebyijekwa mbo l'ẹhu ebyibi ọphu. <sup>6</sup> G'ẹphe dụkwaru Chileke phẹ nsọ; g'ẹphe ta tūrwu ẹpha Chileke phẹ ono; kẹle ngwẹja ono, aakpoje ọku nụ Chipfu ono; mbụ nri ono, aanuje Chileke phẹ ono bẹ bụ phẹ agwaje iya. Ọo ya bụ lẹ-a; g'ẹphe bụkwaru ndu dụ nsọ. <sup>7</sup> G'ẹphe ta lụjekwa nwanyi, gude agba ụkpara merwushiwa onwiya; ọphu ẹphe alụjekwa nwanyi, ji iya chifuru; noo kẹle onye uke duru Chileke iya nsọ. <sup>8</sup> Unu meje onye uke g'ọ bụru onye dụ nsọ; kẹle ọo yẹbedua l'agwaru unu Chileke. G'ọ bụkwaru onye duru unu nsọ; kẹle mbẹdua, bụ Chipfu, bụ onye meru g'unu dụ nsọ bụkwa onye dụ nsọ. <sup>9</sup> Ọ -bụru lẹ nwada onye uke wataru agba ụkpara shi nno merwua onwiya bụakwaa nna iya bẹ o merwuru. G'a kpọkwaa nwamgboko ono ọku.

<sup>10</sup> “G'onye bụ onye-ishi uke l'echilabọ unwune iya; mbụ onye ono, a wuru manụ l'ishi; bya aburu onye e meru g'o yeje uwe ndu-uke; g'onye ono ta ahajekwa ẹgbushi iya g'ọ dụ yagalayagalayagala; ọphu ọ lakajekwa uwe iya alaka. <sup>11</sup> G'onye ono ta abahujekwa l'ẹka odzu zẹ. G'ọ tọ dükwa m'obetaru ọ bụru nna iya ọzoo ne iya nwuhuru; l'ọ bahu ẹka ono je eme onwiya onye aasọ nsọ. <sup>12</sup> G'ọ tọ lufujekwa alufu l'ulo, dụ nsọ kẹ Chileke; ọphu o merwukwa ulo ọbu; noo kẹle ọo manụ Chileke iya bẹ a wuru iya l'ishi. Ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu. <sup>13</sup> Gẹ nwanyi, ọo-lụ bụru nwanyi, adudu nwoke jepfujeru iya nụ. <sup>14</sup> G'ọ tọ lükwa nwanyi, ji iya ta anọedu; ọphu ọ lükwa nwanyi, a chifuru achifu; ọzoo nwanyi, agba ụkpara; shi nno merwua onwiya. Gẹ nwanyi, ọo-lụ bụkwaru onye adudu nwoke, jepfujeru iya nụ; tẹme

o bukwarupho onye Ízurelu. <sup>15</sup> Oo ya bu; g'o to shi nno mee oshilokpa iya g'ephe buru ndu ndibe phe aso nsọ. O kwa mbèdua, bu Chipfu bu onye meru iya; o du nsọ.”

<sup>16</sup> Tòbudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mòsisu sù iya: <sup>17</sup> “Waa iphe, ii-pfuru Eronu baa; sù iya: Iphe, bukpo onye bu oshilokpa ngu; e-shi l'ogbo sweru ogbo, bu onye nweru aka iphe mebyiru iya; g'o to byajekwa g'o nu Chileke iya nri. <sup>18</sup> G'iphe, bu onye nweru aka iphe mebyiru iya ta abyakubejekwa Chileke ntse; mbu onye atsù ishi; ozoo onye bu eniyeni; ozoo onye iphe mebyiru aka ozo; <sup>19</sup> ozoo onye iphe lonwuru okpa lanu; ozoo aka lanu; <sup>20</sup> ozoo onye okwebe kweberu; ozoo onye chikpirihuru achikpirihu; ozoo onye iphe eme l'anya; ozoo onye iphe eme l'akpo-ehu; ozoo onye a haru ahaha. <sup>21</sup> G'o to dukwa oshilokpa Eronu, bu onye uke, duru aka iphe mebyiru iya, a-byaje ntse k'abya egweru Chipfu ngweja, aakpo oku. Eshinu o duru aka iphe mebyiru iya g'o to kpiritakwaru ntse k'anu Chileke iya nri. <sup>22</sup> G'o rijekwaro nri, a nuru Chileke iya; mbu ophu du nsọ; me ophu du nsọ shii. <sup>23</sup> O le eshinu o duru aka iphe mebyiru iya g'o to jekubejekwa mgboru ekwa, e gude kobuta aka-kakota-adu-nsọ; ophu oojekubejekwa oru-ngweja; g'o to shi nno merwua ulo mu ono, du nsọ ono; kele o kwa mbèdua bu Chipfu, bu onye meru phe; ephe du nsọ.”

<sup>24</sup> Tòbudu iya bu; Mòsisu bya eworu iphemiphe ono kokotaru Eronu; waa unwu iya; yee ndu Ízurelu g'ephe hakota.

## 22

*Ndu uke yee iphe, du nsọ ke Chileke*

<sup>1</sup> Tòbudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mòsisu sù iya:

<sup>2</sup> “Pfuaru Eronu yee unwu iya g'ephe kwabejekwaru iya

ẹnya; mbụ iphe ono, ndu Ízurẹlu doberu mu nsọ; g'ẹphe te egude iphe ono merwua ẹpha mu ono, dụ nsọ; kẹle ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu.”<sup>3</sup> L'ì sù phẹ-a: “Iphe, bụ onye bụ oshilọkpa unu; e -shi l'ogbo sweru ogbo, bụ onye aasọ nsọ, byakuberu iphe, ndu Ízurẹlu doberu mụbe Chipfu nsọ; g'e bufukwa onye ono l'atatiphu mu. Ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu.

<sup>4</sup> “Ọ -bụru l'o nweru oshilọkpa Erọnu, iphe, eswe nswe eme l'akpọ-ẹhu; ọzoo l'iphe alwashì iya l'ẹhu; g'onye ono te erikwa iphe, dụ nsọ; jasụ teke ọo-dụ iche l'iphe ọbu, eme iya nù ọbu; bụru onye a taa sọhedu nsọ. Teke ọ bụkwanu l'o nweru onye denyiru iphe, aasọ nsọ ẹka; dụ gẹ l'o meru odzu ẹka; ọzoo nwoke, gbọru unwuda;<sup>5</sup> ọzoo l'onye ono denyiru iphe, awụ l'ẹpho ẹka bụ iphe, ee-me iya g'ọ bụru onye aasọ nsọ; ọzoo l'o denyiru onye aasọ nsọ ẹka; ọzoo l'ọ dụru iphe ọzo, meru iya; ọ bụru onye aasọ nsọ; bẹ ọ bụakwaa onye aasọ nsọ. <sup>6</sup> Onye denyiru iphe, dụ nno ẹka a-bụru onye aasọ nsọ jasụ nchi ejihu. G'ọ tọ dụkwa iphe, e doberu nsọ, oo-ri; gbahaa l'o gude mini wụa onwiya ẹhu. <sup>7</sup> Ẹnyanwu -nyihuepho; bẹ a taa sọhedu onye ọbu nsọ. A -gbẹ teke ono bẹ onye ono a-watawarọ eri iphe, e doberu nsọ; noo kẹle ọo nri iya bụ ono. <sup>8</sup> G'o to rijekwa iphe, nwụhuru anwụhu; ọzoo iphe, anụ-ẹgbudu dzugburu; g'o to shi nno merwua onwiya. Ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu.

<sup>9</sup> “Gẹ ndu-uke mejekwa iphe, mu sùru g'ẹphe meje. Ọ -bụru l'ẹphe te emedu iya; ẹphe emeta iphe-ẹji kpua onwophe; tẹme l'o gbukwaa phẹ phọ. Ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu, bụ onye meru phẹ; ẹphe dụ nsọ.

<sup>10</sup> “G'o tọ dụkwa onye abụdu eri ndu-uke, e-rije iphe, e doberu nsọ. G'onye byaru onye uke ẹbyaa; ọzoo onye o butaru ebuta ozi te erijekwa iphe, dụ nsọ. <sup>11</sup> Ọle ọ -bụru l'onye uke gude okpoga iya gbata ohu; ọzoo l'a nwuru iya

ohu l'unuphu; gẹ ndu k'ono rijekwa nri ono. <sup>12</sup> Nwada onye uke -je aluru onye abudu onye uke; g'onye obu te erijeekwa iphe ono, du nsọ ono, aanuje ndu-uke ono. <sup>13</sup> Obenu teke o bu le nwada onye uke be teke anwutadu nwa; ji iya nwuhu; ozoo l'a chifuru iya achifu; o laa ibe nna iya; g'o rijekwa nri ono, bu nri nna iya ono; g'o shi erije iya teke o bu nwata. O le o bu; g'onye abudu onye oshilokpa ndu-uke te erikwa iya.

<sup>14</sup> “Onye riru iphe, e doberu nsọ l'amagama; g'onye ono pfukwaa onye uke ugwo iya. O -pufuchaa ugwo iya l'o wota iphe ono ozo, ha nno; kee uzo ise woru oke lanu tukobe l'ono, o gude apfu ugwo iya ono. <sup>15</sup> Gẹ ndu-uke te emerwukwa iphe ono, du nsọ ono, shi l'eka ndu Izurelu ono, bu ophu ephe nuru Chipfu; <sup>16</sup> shi egube ono mee g'ephe buru ndu ejo-iphe tukoru l'ishi; teme ephe aburu ndu-ikpe nmaru; kele ephe riru iphe ono, ephe doberu nsọ ono; kele o kwa mbedua bu Chipfu, bu onye meru phe; ephe du nsọ.”

<sup>17</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>18</sup> “Waa iphe, ii-pfuru Eronu; yee unwu iya; yee ndu Izurelu l'ophu baa; su phe-a: O -duru onye bu onye Izurelu gedegede; ozoo onye lwaru alwalwa, bu le Izurelu, gude iphe abya g'e gude iya gweeru Chipfu ngweja-akpo-oku k'iphe, o kweru ukwe le ya e-me; ozoo iphe, o turu obu iya onyo anu; <sup>19</sup> g'onye ono kpatakwa anu, bu okee ya, adudu eka iphe mebyiru iya bya. Iphe, oo-gude bya bu oke-eswi; ozoo ebili; ozoo mkpi; k'ophu aa-nafukwanu iya unu l'eka. <sup>20</sup> Unu te wotakwa iphe, nweru eka iphe mebyiru iya gude bya egwee ngweja obu; kele a taa natakwa iya unu l'eka. <sup>21</sup> Onye kpataru eswi; ozoo aturu; ozoo eghu gude abya egweru Chipfu ngweja-ehu-guu; shi nno emekota iphe, o kweru ukwe iya; ozoo



g'ò b̄uru iphe, ọ t̄uru obu iya onyo an̄; g'onye ono wotakwa an̄, ad̄udu ẹka iphe mebyiru iya; k'ọphu aa-natakwan̄ iya ya l'ẹka.

<sup>22</sup> “Unu ba an̄jekwa Chipfu an̄, at̄s̄u ishi; ọzoo ọphu e mekar̄u iphe; ọzoo ọphu iphe mebyiru ibe lan̄; ọzoo ọphu iphe alwash̄i l'ẹhu; ọzoo ọphu iphe eme l'akp̄o-ẹhu. Unu te egudekwa an̄, d̄u ẹgube ono je akp̄oru Chipfu ọku l'eli ọru-ngweja. <sup>23</sup> Ọ -b̄uru ngweja, a t̄uru obu onyo an̄; g'onye egwe iya n̄ n̄jekwaro eswi; ọzoo at̄uru, nweru ẹka iphe mebyiru iya; aa-naf̄u iya ya-a l'ẹka. Ọle ọ -b̄uru ọphu onye ono gude emek̄ota iphe, o kweru ukwe iya b̄e a taa naf̄ukwa iya ya l'ẹka. <sup>24</sup> Unu ta n̄jekwa Chipfu an̄, e mekar̄u iphe l'akp̄uru-anw̄u; ọzoo ọphu e tsup̄yaru nkiya etsup̄ya; ọzoo ọphu iphe lajaru nkiya; m'ọ b̄u ọphu e bufuru nkiya ebufu. Unu te emejekwa iphe, d̄u ẹgube ono l'al̄i unu-a. <sup>25</sup> Unu ta n̄jekwa an̄, shi l'ẹka onye ọhozo; g'ò b̄uru nri, unu an̄ Chileke unu. Eshinu ẹgube an̄ ono d̄u g'an̄, nweru ẹka iphe mebyiru iya b̄e a taa naf̄ukwa iya unu l'ẹka.”

<sup>26</sup> T̄obudu iya b̄u; Chipfu bya epfuru yeru M̄osisu s̄u iya: <sup>27</sup> “Nwa eswi, a nw̄uru k'òph̄úú; ọzoo at̄uru; ọzoo eḡhu b̄e aa-haj̄ekwa ḡe ȳe ne iya n̄adaa ujiku ẹsaa. A -gb̄e l̄e mb̄oku, kwe an̄ ono ujiku ẹsato t̄uḡbua; b̄e a -kp̄uta iya bya an̄ g'e gude gweeru Chipfu ngweja, aakp̄o ọku b̄e aa-natakwa iya-a. <sup>28</sup> Unu ta t̄ukojekwa ne-eswi ȳe nwa iya; m'ọ b̄u at̄uru ȳe nwa iya gbua ujiku lan̄. <sup>29</sup> Unu -n̄odu egweru Chipfu ngweja-ekele; unu mejekwa iya l'uzo, d̄u ree; k'ọphu aa-nata iya unu l'ẹka. <sup>30</sup> G'a t̄ukokwa an̄, e gude gwee ngweja ọbu tak̄ota mb̄oku ono; g'ò t̄o d̄ukwa ọphu aa-ha g'ò n̄o f̄uta ọtsu. Ọ kwa mb̄eɗua b̄u Chipfu.

<sup>31</sup> “Ọo ya b̄u l̄e-a; unu dobekwa ekemu mu; unu emeje iya ememe. Ọ kwa mb̄eɗua b̄u Chipfu. <sup>32</sup> Ọphu unu

emerwukwa epha mu ono, du nsọ ono; o chikwa ge ndu Ízurẹlu dobe epha mu iche l'echilabo phe; kele o kwa mbẹdua bu Chipfu, bu onye meru; unu du nsọ; <sup>33</sup> bya aburu onye dufutaru unu l'alị Ijiputu ge mu buru Chileke unu. O kwa mbẹdua bu Chipfu.”

## 23

### Obo-iphe ke Chipfu

<sup>1</sup> Tọbudu iya bu; Chipfu su Mosisu: <sup>2</sup> “Wakwa iphe, iipfuru ndu Ízurẹlu baa; su phe-a: Wakwa obo-iphe, mube Chipfu doberu baa; mbu obo-iphe, unu a-ra arara l'oo ya be a-buru ndzukọ ophu du nsọ. <sup>3</sup> Oo ujiku ishii be unu e-jeje ozi; mboku k'esaa a-buru eswe Sabatu, bu eswe-atuta-unme. Mboku ono a-buru eswe ndzukọ ophu du nsọ. Unu te jejekwa ozi mboku ono; kele o bu eswe-atuta-unme ke Chipfu l'ekameka unu bukpọ. <sup>4</sup> Owaa bu obo-iphe, Chipfu doberu; mbu ndzukọ, du nsọ, unu edzukọbeje m'o -rwua teke e doberu iya.”

### Obo Ojaghata

(Ọgú 28:16-25)

<sup>5</sup> “Obo Ojaghata Chipfu bu mboku, aa-boje iya bu mboku, onwa mbu du l'abalị iri l'eno l'uzenyashi. <sup>6</sup> O-be le mboku k'iri l'ise l'onwa ono kwaphọ; be unu a-bojeru Chipfu Obo-Buredi, ekoduru ekoko. Ujiku esaa be unu a-ta buredi, e yeduru iphe, ekoje buredi. <sup>7</sup> Mboku mbu k'obo-iphe ono be unu e-nweru ndzukọ, du nsọ; g'o to dukwa ozi, unu e-je mboku ono. <sup>8</sup> Ujiku esaa be unu a-noduepho egweru Chipfu ngweja, aakpo oku. Teke o ruwerupho le mboku k'esaa; unu enweru ndzukọ, du nsọ; g'o to dukwa ozi, unu e-je mboku ono.”

<sup>9</sup> Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mósísu sụ iya: <sup>10</sup> “Wakwa iphe, ii-pfuru ndu Ízurẹlu baa; sụ phẹ-a: Unu -bahụepfo l'alị ono, mu abya anụ unu ono; teke unu kpatarụ iphe, e meberu l'alị ono; unu ewota upfu lanụ l'iphe mbụ, unu e-vuru ụzo kpata je anụ onye uke. <sup>11</sup> G'onye uke ono wota upfu iphe ono maa l'iphu Chipfu. Oo ya bụ gẹ Chileke anata iya unu l'ẹka. O bụru lẹ nchitabọhu iya; mẹ eswe-atụta-unme -bvụepfo bẹ ọo-ma iya ọbu. <sup>12</sup> Mbọku ono, unu a-ma upfu iphe ono l'iphu Chipfu ono bẹ unu e-gudekwapho nwa ebili, nọwaru apha lanụ, adudu ẹka iphe mebyiru iya; bya egwee ngweja-akpọ-ọku nụ Chipfu. <sup>13</sup> Ngweja-nri, a-yikwaru iya pho a-buru ukpokutu ereshi, a gwọru lẹ manụ, jiru nkweka e keru ụzo iri wota uzi labo, ee-gude gweeru Chipfu ngweja, aakpọ ọku, mkpọ iya dū ree; tẹme l'e yekobekwa iya pho mẹe, jiru nkeru-eno otulupfu otumu g'ọ bụru ngweja-mẹe. <sup>14</sup> Ọphu unu adukwa buredi, unu a-ta; ọphu unu atakwa ereshi, a hụru ahuhu; ọphu unu atakwa ọphu dū oyii; gbiriri jasụ mbọku ono, unu e-wotaru Chileke unu ngweja ono. Ono a-buru iphe, mu tọru ọkpa iya sụ g'e tsoje jasụ l'ojejoje; mbụ l'oo-shije l'ogbo sweru ogbo l'ekameka unu bụ.”

### Ọbo-Idzu

(Ọgú 28:26-31)

<sup>15</sup> “O -be lẹ nchitabọhu mbọku ono, unu byaru egude upfu iphe gwee ngweja-amama ono; mẹ eswe-atụta-unme bvụchaepfo; unu agbẹ mbọku ono nọ-dzua idzu ẹsaa. <sup>16</sup> Teke a nọ-dzuerupho ukporo abalị labo l'abalị iri; o -rwua lẹ nchitabọhu eswe-atụta-unme k'ẹsaa; unu abyakwa egweeru Chipfu ngweja-nri, unu e-gude ereshi ọphúú gwee. <sup>17</sup> Unu gbẹ l'ẹka unu bu wota ishi buredi ẹbo, e gheru l'ukpokutu ereshi, jiru nkweka e keru ụzo

iri wota uzi labo, e yeru iphe, ekoje buredi; bya anu g'e gude gwee ngweja-amama g'ọ buru akpuru-iphe-mbu, a nuru Chipfu. <sup>18</sup> Iphe, unu e-wotafua yekoberu ishi buredi ono bu unwu ebili esaa, nokotaru mgbarapha; teme o buru ophu adudu eka iphe mebyiru iya; waa nwa oke-eswi lanu; waa ebili labo. G'e gude anu ono g'ọ ha; waa ngweja-nri, etso iya nu; yee ngweja-mee, etso iya nu; gwee ngweja-akpo-oku nu Chipfu; mbu ngweja, aakpo oku, mkpo iya du Chipfu ree. <sup>19</sup> Oo ya bu; unu abya akputa mkpi lanu gude gwee ngweja-iphe-eji; bya akputa unwu ebili labo, nogbaaru mgbarapha gude gwee ngweja-ehu-guu. <sup>20</sup> G'onye uke ono woru unwu ebili labo ono; waa buredi ono, e meru l'akpuru-iphe-mbu, a kpataru l'opfu ono maa l'iphu Chipfu g'ọ buru ngweja-amama. Iphe ngweja ono bukota ngweja, du nsọ ke Chipfu; o buru onye uke bu onye e-ri iya nu. <sup>21</sup> Mboku ono kwapho be unu e-nweru ndzuko, du nsọ. Unu ta adukwa ozi, unu e-je mboku ono l'ophu. Ono a-buru iphe, a toru okpa iya su g'e tsoje jasu l'ojejeje; mbu l'oo-shije l'ogbo sweru ogbo; unu emeje iya l'ekameka unu bukpọ.

<sup>22</sup> “Unu -nodu akpata iphe, unu meberu l'egu; unu ta akparwujekwa okoke; ophu unu aturutajekwa ophu nashihuru ndu akparu iya unu daa l'ali. Unu hajeru ndu ukpa; yee ndu lwaru alwalwa ophu daru l'ali. O kwa mbedula bu Chipfu; bya aburu Chileke unu.”

### Obo Apha-ophuu

(Ogu 29:1-9)

<sup>23</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>24</sup> Wakwa iphe, ii-pfuru yeru unwu izurelu baa; su phe-a: “Iphe, bukpoo mboku mbu l'onwa k'esaa bukwa unu eswe-atuta-unme; mbu mboku, unu a-noje ndzuko, du nsọ. O -be mboku ono g'e gbua opu gude

karu onyemoneye. <sup>25</sup> Unu ta adukwa ozi, unu e-je mboku ono l'ophu; iphe, unu e-mejehia bu l'unu a-nuje Chipfu ngweja, aakpo oku.”

*Eswe apfu ugwo iphe-eji*

*(Uke 16:1-34; Ogu 29:7-11)*

<sup>26</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>27</sup> “Mboku, onwa esaa ono du l'abali iri l'a-bujeru unu eswe apfu ugwo iphe-eji. Mboku ono be unu a-noje ndzuk, du ns; unu a-sw egu; gwee ngweja, aakpo oku anu Chipfu. <sup>28</sup> Unu ta adukwa ozi, unu e-je mboku ono; noo kele mboku ono bu eswe apfu ugwo iphe-eji; mbu mboku, aa-nodu l'iphu Chipfu, bu Chileke unu pfa ugwo iphe-eji, unu meru. <sup>29</sup> Kele onyemoneye, ta aswidu egu mboku ono be ee-bufukwa ebufu le ndu nkephe. <sup>30</sup> Teke o duru onye jeru ozi mboku ono; mu e-me onye ono g'o chihu l'echilabo ndu nkephe. <sup>31</sup> G'o to dukwa ozi g'o duhabe, unu e-je. Ono a-buru iphe, a toru okpa iya su g'e tsoje jasu l'ojejoje; mbu l'oo-shije l'ogbo sweru ogbo. Unu emeje iya l'ekameka unu bu. <sup>32</sup> Mboku ono a-buru unu eswe-atuta-unme. Unu aswia egu mboku ono. Unu e-shije l'uzenyashi mboku, onwa du l'abali tete tuta unme jasu l'uzenyashi ke mboku, onwa a-du l'abali iri.”

*Obo-Mkpù*

*(Ogu 29:12-40; Dit 16:13-17)*

<sup>33</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu su iya: <sup>34</sup> “Wakwa iphe, ii-pfuru yeru unwu Izurelu baa; su phe-a: Teke onwa esaa ono duopho l'abali iri l'ise g'a boo Obo-Mkpù ke Chipfu. Iphe, aa-boru iya Chipfu bu ujiku esaa. <sup>35</sup> Mboku mbu be unu e-nweru ndzuk, du ns; g'o to dukwa ozi, unu e-je mboku ono l'ophu. <sup>36</sup> Ujiku esaa ono be unu a-nuje Chipfu ngweja, aakpo oku. O

-be lẹ mbọku k'ẹsato; unu anọje ndzukọ, dọ nsọ; bya anukwapho Chipfu ngweja, aakpọ ọku. Ndzukọ ono bukwa ndzukọ, dọ nsọ; ọo ya bụ g'ọ tọ dukwa ozi, unu e-je mbọku ono l'ophu.”

<sup>37</sup> “Ono bụ ọbo-iphe, Chipfu doberu; mbụ ọphu unu ara arara g'ọ bụru ndzukọ, dọ nsọ. G'a nụ Chipfu ngweja, aakpọ ọku, bụ iya bụ ngweja-akpọ-ọku; yee ngwejanri; waa ngweja-mee; meward ngweja ọzo. Iphe, bụ ngweja ono bẹ aa-nọdujeepho egwe lẹ mbọku, gbaru iya nụ. <sup>38</sup> A gufukpokwaru ngweja k'eswe-atuta-unme; bya agufu iphe, unu anuje Chipfu anunu; gufu l'onye-a apfu iphe, o kweru ukwe iya; gufu iphe-anunu ọphu unu turu obu unu onyo anụ, bụ ọphu unu anụ Chipfu.

<sup>39</sup> “O -rwua mbọku, ọnwa ẹsaa dūepho l'abalị iri l'ise; m'unu kpatachaepho iphe, unu meberu l'alị; unu abọoru Chipfu ọbo-iphe ujiku ẹsaa. Mbọku abahụ iya bẹ unu a-tuta unme ozi; unu atutakwapho unme lẹ mbọku k'ẹsato. <sup>40</sup> Mbọku mbụ l'ọbo-iphe ono bẹ unu a-hata akpuru oshi, kachaa ree l'akpuru oshi, unu wotaru; unu egbuta igu; mẹ ekali-oshi, ekwo dọ shii; waa ekali-oshi wilo. Unu gweta iphe ono gude je anọdu l'iphu Chipfu, bụ Chileke unu tee ẹsua ujiku ẹsaa. <sup>41</sup> Unu bojekwaru Chipfu ọbo-iphe ono ujiku ẹsaa ono aphagapha. Ono bụ iphe, a tọru ọkpa iya sụ g'e tsoje jasụ l'ojejoje; mbụ l'oo-shije l'ogbo sweru ogbo. Ọnwa, aa-boje iya bụ l'ọnwa ẹsaa. <sup>42</sup> Ọ bụru lẹ m̀kp̀ bẹ unu e-buru abalị ẹsaa ono; mbụ l'iphe, bukpo ndu a nwuru lẹ Ízurelu e-bukotaru lẹ m̀kp̀ teke ono. <sup>43</sup> Ọo ya bụ; g'ogbo l'ogbo a-maru lẹ mu meru g'unwu Ízurelu bua lẹ m̀kp̀ teke ono, mu shi lẹ Ijiputu dufuta phẹ ono. Ọ kwa mbedua bụ Chipfu; bya aburu Chileke unu.”

<sup>44</sup> Ọo ya bụ; Mosisu bya atuko ọbo-iphe, Chipfu doberu kakotaru ndu Ízurelu.

## 24

*Eleta orọku ẹnya*

(Awu 27:20-21)

<sup>1</sup> Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu sụ iya: <sup>2</sup> “Pfuaru ndu Ízurelu g'ẹphe wotaru ngu ọkpobe manụ olivu, a tsuru l'ikwe, ee-yeje l'orọku g'ọku orọku ono nwuje mkpụrumkpuru. <sup>3</sup> Gẹ Erọnu; yẹle ụnwu iya yeje ọku l'orọku ono l'ataphu Chipfu l'ime ụlo-ẹkwa-ndzukọ ono; mbụ l'okotazụ ẹkwa phọ, e gude kobuta okpoko-ekemu phọ. G'ẹphe mejekwa orọku ono g'o nwuje shita l'ụzenyashi jasụ l'utsu. Gẹ ndu Ízurelu dobekwa ekemu-a; a -gbẹ l'ogbo sweru ogbo. <sup>4</sup> Gẹ Erọnu dozije ọku l'orọku ono l'eli iphe, aapfubeje orọku ono, e meru lẹ mkpọla-ododo ono; g'o nwuje enwunwu l'ataphu Chipfu mkpụrumkpuru.”

*Buredi, e doberu Chileke nsọ*

<sup>5</sup> “Gude ukpokutu ereshi ghetta ishi buredi iri l'ẹbo. L'ishi buredi lanụ bẹ ii-yeje ukpokutu ereshi, jiru nkweka e keru ụzo iri wota uzi labọ. <sup>6</sup> L'i woru buredi ọbu doo l'ogiri labọ l'eli teburu ono, e gude ọkpobe mkpọla-ododo mee dobe l'ataphu Chipfu ono. Ishi buredi ishii l'ẹka lanụ; ishi buredi ishii ọphuu l'ẹka iya ọphuu. <sup>7</sup> L'i bya eworu ọkpobe ụnwù-isensu dokubegbaa ogiri iya ogiri iya ono; g'ọ bụru iphe, nọ-chiru ẹnya buredi ono; tẹme g'e gude iya gweeru Chipfu ngweja, aakpọ ọku. <sup>8</sup> Iphe, bụkpoo eswe-atuta-unme, a-nwuta anwuta bẹ Erọnu e-dozije iya l'iphu Chipfu. Ọ bụru ndu Ízurelu bẹ ọo-nọdu emejeru iya; g'ọ bụru ogbandzu, a-nọ jasụ l'ojejoje. <sup>9</sup> Buredi ono bụ Erọnu yẹe oshilokpa iya nwe iya. G'ẹphe nọdujekwa l'ẹka dū nsọ taa ya; kẹle ọ dū nsọ shii; kẹle ọ bụ oke iya nkepẹ lẹ ngweja, aakpọ ọku anụ Chipfu jasụ l'ojejoje.”

*Onye pfubyiru* ẹpha Chileke

<sup>10</sup> O nweru nwoke, ne iya bụ onye Ízurẹlu; nna iya bụru onye Ijiputu; ẹphe ẹ ndu Ízurẹlu swiru. A nọnyaa; ọgu daru ẹphe l'onye Ízurẹlu l'ẹka ẹphe kpọberu ụlo-ẹkwa phẹ. <sup>11</sup> Onye ono, ne iya bụ onye Ízurẹlu ono wata epfubyishi ẹpha Chipfu. A kpụta iya kpụjeru Mosisu. Ẹpha ne nwata ono bụ Shelomotu; nwada Dibiri onye bụ oshilọkpa Danu. <sup>12</sup> A kpụta iya je atụ-chia kwabẹru Chipfu g'ọ karụ phẹ iphe, bụ uche iya.

<sup>13</sup> Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu sụ iya: <sup>14</sup> “Kpụta onye ono, pfubyiru ẹpha mu ono kpụfu l'azụ ẹka unu kpọberu ụlo-ẹkwa unu. G'iphe, bụkpoo ndu nụmaru teke oopfubyi ẹpha mu ono byabẹ iya ẹka l'ishi; g'ọha wulihu woru iya tugbua ẹ mkpuma. <sup>15</sup> Sụ ndu Ízurẹlu: Onye pfubyiru ẹpha Chileke iya bụkwa onye ọbu bẹ iphe-ẹji iya ọbu tų-koru l'ishi. <sup>16</sup> Onye pfubyiru ẹpha Chipfu bẹ ee-gbu egbugbu. G'ọha zefutakwa je atugbua onye ọbu ẹ mkpuma. Onye ọbu -bụru onye lwarụ alwalwa; ọzoo l'ọ bụ onye a nwuru ẹ Ízurẹlu; o pfubyia ẹpha Chipfu ono; g'e gbua onye ọbu egbugbu.

<sup>17</sup> “Onye gburu nemadzụ ibi ya; g'e gbukwaa yẹbedua. <sup>18</sup> G'onye gburu iphe-edobe onye ọzo pfụkwaa ụgwọ iya. Ọphu dzụ ndzụ bẹ oo-gude dochia ọphu nwụhuru nụ.

<sup>19</sup> “Onye mebyiru nwibe iya ibe ẹhu lanụ; bụkwapho g'ee-mebyi yẹbedua ibe ẹhu lanụ. <sup>20</sup> Onye gbajiru nwibe iya ọkpu g'a gbajilatakwa iya phọ. Teke ọ bụ ẹn ya bẹ o meru; ọ pyahụ onye ọbu; g'e mekwaphọ gẹ nkiya pyahụlata. Teke ọ bụ eze bẹ o chikwofuru onye ono; g'e chikwofulatakwa iya phọ eze. Ọo g'o mekaberu onye ọzo iphe, bụ g'ee-mekaberu iya. <sup>21</sup> Onye gburu anụ nemadzụ ibi ya; g'ọ pfụkwaa ụgwọ iya; teke ọ bụ l'ọo nemadzụ bẹ o gburu g'e gbukwaa yẹbedua. <sup>22</sup> Ekemu-a dụ swiru ndu a



nwuru anwunwu le Izuru; yee ndu lwaru iya alwalwa. O kwa mbedua bu Chipfu; bya aburu Chileke unu.”

<sup>23</sup> Mosisu pfuchaaru iya ndu Izuru; ephe kputa onye ono, pfubyiru epha Chipfu ono; kpufu l'azu eka ephe kpoberu ulo-ekwa phe je eworu iya tugbua le mkpuma. Ndu Izuru shi nno mee iphe, Chipfu turu Mosisu ekemu g'ephe mee.

## 25

### *Apha-atuta-unme*

*(Dit 15:1-11)*

<sup>1</sup> Tobudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mosisu l'eli ubvu Sayinayi su iya: <sup>2</sup> “Wakwa iphe, ii-pfuru yeru unwu Izuru baa; su phe-a: Teke unu bahuerupho l'ali ono, mu abya anu unu ono; unu hajekwa ali ono g'o ngoru Chipfu apha-atuta-unme. <sup>3</sup> Unu mebeje iphe l'ali unu apha ishii; unu akochaje opfu-vayinu unu akocha apha ishii; woo akpuru iya. <sup>4</sup> O -be l'apha k'esaa l'a haa ali ono g'o tuta unme. Ono bu apha-atuta-unme ke Chipfu. Unu be mebekwa iphe l'ali unu apha ono; ophu unu akochakwa opfu-vayinu unu. <sup>5</sup> Unu te ejekwa akpata iphe, daru eda. Teke vayinu, e mechaduru emecha miru amimi; unu ta awotakwa iya; noo kele apha ono be ali ono atuta unme. <sup>6</sup> Iphe, ali mitaru l'apha k'ono, ali atuta unme ono; a-buru nri unu; waa k'ohu unu; waa ndu-ozu, unu butaru ebuta; me ndu lwaru alwalwa, bu l'echilabo unu. <sup>7</sup> O kwapho iphe, daru eda l'ali ono a-buru nri iphe-edobe unu; waa anu-egbudu, bu l'ali unu.”

### *Apha-ehu-utso*

<sup>8</sup> “Unu gua apha-atuta-unme guta apha esaa; mbu apha esaa esaa mgbo esaa. Apha-atuta-unme esaa ono bu iphe, o-du bu apha ukporo labo l'apha tete.

<sup>9</sup> Onwa k'ẹsaa -dùepho l'abalì iri, bụ iya bụ eswe-apfù-ùgwo-iphe-ẹjì; l'i zia g'e gbua opu gude jedzuru l'alì unu ono. <sup>10</sup> Unu edoo apha k'ùkporo ẹbo l'iri nsọ; unu epfua g'onnyemonye l'alì ono mgburugburu nweru onwiya. Apha ono a-bùru unu apha-ẹhu-ùtso; noo teke onyenonu a-la alì iya; mbụ l'onnyenonu a-lapfu ndibe iya. <sup>11</sup> G'apha k'ùkporo ẹbo l'iri ono bụkwaru unu apha-ẹhu-ùtso. Unu ta akọbekwa iphe l'alì; ọphu unu ejejekwa akpata ọphu daru ẹda l'apha ono; ọzoo ọphu mītaru lẹ vayinu, a kọchaduru akọcha. <sup>12</sup> Eshinu apha ono bụru unu apha-ẹhu-ùtso bẹ unu e-dobe iya nsọ. Ọo iphe, daru ẹda l'alì ono bẹ unu e-ri l'apha ono.

<sup>13</sup> “O -rwua l'apha-ẹhu-ùtso ono; g'onnyenonu lakwaa alì iya. <sup>14</sup> Ọ -bùru l'ọ dūru iphe, i reru nwibe ngu; ọzoo l'ọ dūru iphe, ì zūtaru l'ẹka nwibe ngu; unu mekwaa ya g'ọ tọ dū onye e-ri nwibe iya urwu. <sup>15</sup> G'ii-gudeje zūa nwibe ngu iphe, bụ: a -gbẹ lẹ g'a bọcharu ọbo-iphe apha-ẹhu-ùtso. Mbụ l'ọo g'ọo-nọ-beru l'aakpata iphe, e meberu l'alì bụ g'oo-gude ree ngu iphe, ìizu iya. <sup>16</sup> Teke ọ bụ l'apha a-dū igwerigwe nwūa tẹme l'o rwua apha-ẹhu-ùtso; aswa alì ọbu aha shii. Teke ọ bụ l'apha habe nwahabe l'i gbuzeta aswa iya; noo kẹle iphe, ìizu ele ẹnya iya gūbedua l'azū azūzu bụ iphe i-meta l'alì ọbu. <sup>17</sup> G'ọ tọ dūkwa onye ọphu e-ri nwibe iya urwu; ọ chīa iphe, unu e-meje bụ g'unu tsūje Chileke unu ebvu. Ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu; bya abūru Chileke unu.”

*Iphe, atsu* l'ẹhu lẹ k'apha k'ẹsaa ono

<sup>18</sup> “Ọo ya bụ lẹ-a; unu tsojekwa iphe, mu tọru ọkpa iya sū g'e tsoje; unu emeje iphe, mu tūru l'ekemu; k'ọphu unu e-buru l'alì ono; ọ tọ dūdu iphe, eme unu. <sup>19</sup> Ọo ya bụ; g'alì emehuaha iphe, a kọberu iya; unu erijiaha ẹpho; buru iya; ọ tọ dūdu iphe, eme unu.

<sup>20</sup> “Unu a-jikwanu sù: ‘Bù gùnu bè anyi e-ri l'apha k'èsaà òbu; m'anyi adùdu iphe, anyi kòru; òphu ò dükwapò iphe, anyi kpatarù?’ <sup>21</sup> Òle mu e-kebe unu l'òma l'apha k'ishii; k'òphu apha ono e-mehu iphe; unu enweru akpùru-iphe, a-sùru unu apha èto. <sup>22</sup> Ò -be l'apha k'èsaato; unu awata akòbè iphe l'alì. Ò bùru akahù iphe, unu metaru bè unu a-nòdu eri jasù l'apha kẹ tete; teke unu a-kpata iphe, unu meberu l'alì.”

*Agbafùta iphe, e reru erere*

<sup>23</sup> “G'ò tò dükwa onye e-rebuje alì iya erebu; noo kele alì bükwa mbèdua nwe iya. Unubèdua bù abyabya bè unu byaru; ò bùru anùnu bè mu nùru iya unu g'unu buru.

<sup>24</sup> “Unu sùbèje iphe, ee-gude agbata alì ono, bù oke alì unu ono l'òphu. <sup>25</sup> Ò -bùru lẹ nwune ngu bè ùkpa byaru; k'òphu ò harù alì iya ree; g'onye a-bya agbata alì ono, o reru ono; bükwaru onye yèlè iya bù òkpobe abùbu. <sup>26</sup> Òle ò -bükwanuru l'onye òbu te nwedu onye e-je agbafùta iya nù; obenu lẹ yèbedua nwewaru iphe k'òphu òo-dù ike gbata iya; <sup>27</sup> g'ò gbakòo apha, nwùwaru nù e -shi teke o reru iya; l'ò pfula onye o reru alì ono ùgwò apha òphu o tokò kòdu alì òbu; laphu azù l'alì iya. <sup>28</sup> Òle ò -bükwanuru l'onye òbu ta amadù ùzo, oo-shi gbafùta iya; g'alì ono, o reru ono nòdukwa l'èka onye zùru iya nù jasù l'apha-èhu-ùtso. Ò -be l'apha-èhu-ùtso g'onye zùru iphe òbu haa ya; g'onye ono, nwe iya nù ono laphu azù l'alì ono.

<sup>29</sup> “Ò -dùru onye reru ùlo-ebubu lẹ mkpükpu, e gude igbulò kpù-phae mgburugburu; g'ò gbatakwa iya l'ime mgbatapha, o reru iya ono. Òo l'ime teke ono bè òo-gbata iya. <sup>30</sup> Òle ò -bùru l'ò tò gbataduru iya jasù apha gbaru; òo ya bù l'ùlo ono, dù lẹ mkpükpu, a kpù-pheru

mgburugburu ono bẹ ee-me g'ọ bụwaruro k'onye zuru iya nụ; e -shi l'ogbo sweru ogbo. Ọ tọo kufukpokwaa ya nụ l'ẹka l'apha-ẹhu-utso. <sup>31</sup> Obenu l'ulo, nọgbaa l'oma mkpukpu, a kpụ-pheduru igbulọ mgburugburu bụ g'eemeje oma ẹgu bẹ ee-meje iya. Ẹphebedua dụ k'agbata; tẹme o jee l'akufu onye zuru iya nụ l'ẹka mẹ o -rwua l'apha-ẹhu-utso. <sup>32</sup> O bekwanụ lẹ-a; a bya lẹ mkpukpu lẹ mkpukpu kẹ ndu Lívayi; ụlo, nọgbaa l'oma mkpukpu, bụ nkephẹ bẹ ndu Lívayi ono a-gbatajẹ teke dụ phẹ ree. <sup>33</sup> Teke ọ duru onye zuru onye Lívayi ụlo; ọphu onye Lívayi ono adudu ike gbafuta iya; g'ulo ono, e reru ono, nọ lẹ mkpukpu ono, bụ phẹ nwe iya ono; laphukwa iya azụ l'ẹka; noo kẹle ụlo ndu Lívayi lẹ mkpukpu ono, a nuru phẹ ono bụ iphe phẹ l'echilabọ ndu Ízurẹlu. <sup>34</sup> G'ọ tọ dukwa iphe, e-me g'ẹphe ree alị ẹka ẹphe echeje aturu phẹ; mbụ ọphu nọ lẹ mkpukpu phẹ; noo kẹle ono bụ okiphe phẹ jasụ l'ojejoje.”

#### *Ejie ndu ukpa ugwo*

<sup>35</sup> “Ọ -buru l'onye Ízurẹlu ibe ngu bẹ ukpa byaru; ọphu ọ duedu ike azụ onwiya l'obutobu ngu; yejeru iya ẹka ẹgube ono, eeyejeru onye lwaru alwalwa; ọzoo onye byaru abyabya ono; k'ọphu oo-bukube ngu g'ọ bukube ngu. <sup>36</sup> Ta natakwaa iya ntukwase; ọ chikwa g'ị tsu Chileke ngu ebvu; k'ọphu nwune ngu ono e-bukube ngu g'ọ bukube ngu. <sup>37</sup> Te jiekwa iya okpoga sụ iya g'ọ tukwaseru ngu iya iphe; ọphu i lekwa ẹnya urwu lẹ nri, ị nuru iya. <sup>38</sup> Ọ kwa mbẹdua bụ Chipfu; bya aburu Chileke unu, bụ onye dufutaru unu l'alị Ijiputu gẹ mu nụ unu alị Kénanu; tẹme mu aburu Chileke unu.”

#### *Aha ohu g'ọ nweru onwiya*

<sup>39</sup> “Ọ -buru l'onye Ízurẹlu ibe ngu, gụ l'iya bu obutobu bẹ ukpa byaru; k'ọphu o woru onwiya ree ngu; be mekwa

iya g'o jejeru ngu ozi g'ohu. <sup>40</sup> Oo g'iimeje onye i beru ozi; Ọzoo onye byaru abyabya bu g'ii-me iya; l'o jeeru ngu ozi nno jasụ l'apha-ẹhu-utso. <sup>41</sup> O -rwua teke ono l'i haa ya; mekpoo unwu iya; l'Ọ laa lapfu ndibe phe; lapfu okiphe nna iya. <sup>42</sup> Kele eshinu ndu Izurelu bu ohu nkemu, mu shi l'alị Ijiputu dufuta be e tee redu phe g'ephe buru ohu. <sup>43</sup> Ta dukwaru onye Izurelu ibe ngu ehuka; l'i tsujekwa Chileke ngu ebvu. <sup>44</sup> Ge ndu unu a-gbaje ohu; unwoke me unwanyi; bukwaru ndu shi l'ohozo, no-pheru unu mgburugburu. Nokwa ndu unu a-gbaje ohu bu ono. <sup>45</sup> Ndu ọzo, unu a-gbajefua ohu bu ndu byaru abyabya, unu l'ephe tuko buru; ọzoo ndibe ndu ono, unu l'ephe tukokwapho buru ono, bu ndu ephe no l'alị unu nwushia. Unu -gbaa phe ohu; unu enwowaru phe ro. <sup>46</sup> Ndu k'ono be unu e-me g'ephe buru okiphe, unu ketaru unwu unu, l'etso unu l'azu; g'ephe keta phe g'ephe buru ohu phe jaswaruro. O -be l'unwune unu, bu unwu Izurelu; unu ta adukwaru phe ehuka.

<sup>47</sup> “Ọ -buru l'onye lwaru alwalwa; ọzoo onye byaru abyabya, unu l'iya tuko buru nonyaru bya enweru iphe; onye Izurelu ibe ngu, yee ya bukube -daa ukpa bya eworu onwiya ree onye lwaru alwalwa ono, bukube ngu nu ono; ọzoo l'o woru onwiya ree abubu onye ono, lwaru alwalwa ono; <sup>48</sup> e -rechakpo ya nu be aa-gbafutale iya-a; onye lanu l'ime unwune iya a-gbafutakpo ya. <sup>49</sup> Ge nwune nna onye obu; ọzoo nwa nwune nna iya; ọzoo onye ọzo, ephe l'iya bu abubu jekwaa agbafuta iya. O -buru l'onye obu nonyaru bya enweru iphe k'ophu oo-du ike gbafuta onwiya; g'onye obu gbafutakwa onwiya. <sup>50</sup> G'onye reru onwiya; yee onye zuru iya nu; ndukwa gbakpo maru apha ole, du nu; a -gbẹ l'apha onye obu reru onwiya jasụ l'apha-ẹhu-utso. G'a gbẹ l'iphe, onye o-gburu-

mīta ejetajẹ ujiku lanu; gbakọo okpoga apha, ghuduru nu; karu iya iphe, ọo-pfu gude gbata onwiya. <sup>51</sup> Ọ -buru l'apha, ghuduru nu hakwadu shii; g'onye ono keta okpoga ono, o shi gude ree onwiya ono ọphu kwata ka shii pfua gude gbata onwiya. <sup>52</sup> Teke ọ -bukwanu l'apha, ghuduru nu habewa nwahabe g'o rwua l'apha-ẹhu-utso; g'ẹphe l'iya gbakọo ya; g'ọ pfua g'apha ole, ghuduru nu ha gbata onwiya. <sup>53</sup> G'e mejekwa onye ono g'eemeje onye-ozì, e butaru ebuta aphagapha. G'e leta ẹnya g'onye ono, ọ nọ l'ẹka ono ta adukwaru iya ẹhuka. <sup>54</sup> Ọ -buru l'a taa gbafutadu iya l'uzo, du egube ono; g'a hakwaa yẹ ụnwegirima ibe iya mẹ o -rwuẹpho l'apha-ẹhu-utso. <sup>55</sup> Noo kẹle ndu Ízurẹlu bu ohu mu. Ẹphe bu ohu mu, mu dufutaru l'alì Ijiputu. Ọ kwa mbẹdua bu Chipfu; bya aburu Chileke unu.”

## 26

*Obunggo, ee-bu onye emeje iphe,*

a sūru g'o mee

(Dit 7:12-24; 28:1-14)

<sup>1</sup> “G'ọ tọ dukwa agwa; ọzoo ntẹkpe, a pyiru apyipyi; ọzoo mkpuma, a kpọberu g'itso, unu e-dobe l'alì unu. Ọphu ọ dukwa mkpuma, a pyiru apyipyi, unu ee-dobe l'alì unu wata abarụ ẹja. Ọ kwa mbẹdua bu Chipfu; bya aburu Chileke unu. <sup>2</sup> Unu dobeje eswe nkemu, bu eswe-atuta-unme iche; unu akwabeje ulo mu, du nsọ ụbvù. Ọ kwa mbẹdua bu Chipfu.

<sup>3</sup> “Unu -nọdu atukojewa iphe, mu tọru ọkpa iya su g'e tsoje etso; bya emekota iphe, mu sūru g'unu mee; <sup>4</sup> bẹ mu a-nọduepho edzeru unu mini l'orwuberu iya; iphe, e meberu l'alì emehu emehu; tẹme oshi, nọ l'egu amishigbaa mebyi iya. <sup>5</sup> Iphe a-nọdu emehuru unu shii; k'ọphu bu l'unu a-nọdu echi ereshi jasụ ògè awọ akpuru

vayĩnu erwua. Unu egude awo akpuru vayĩnu jasũ ògè emebe iphe l'alĩ erwua ozo. Unu a-nodu eri nri eriji epho; unu eburu l'alĩ ono; o to dudu iphe, eme unu.

<sup>6</sup> “Mu e-me g'unu buru l'ehu-guu l'alĩ ono; k'ophu bu l'unu a-ze pyakoo; o to dudu onye eye unu ebvu. Mu emee g'ejo anu-egbudu chihu l'alĩ ono; ophu a byadu alwu ogo l'alĩ unu ono. <sup>7</sup> Unu a-chi ndu ohogu unu gbushia phe. <sup>8</sup> Unu -du ise; unu achia umadzu ukporo ise; teke unu du ukporo ise; unu achia unu ukporo l'ise. Unu e-gude ogu-echi unu gbushia ndu ohogu unu. <sup>9</sup> Mu a-nodu eleta unu enya; mee unu g'unu zua azuzu kabaa l'otu. Ogbandzu mu l'unu be mu e-me g'o nguru anguru. <sup>10</sup> Ozo bu l'unu e-rije akahu iphe, unu kpataru jasũ unu akpata k'ophuu; mbu a -nonyaa unu achishiaha akahu iya k'ophu ee-wobata k'ophuu. <sup>11</sup> Teme mu eworu ulo-ekwa mu kpobe l'echilabo unu; ophu unu adubaedu mu ideyideyi. <sup>12</sup> Mu a-nodu ejephe l'echilabo unu; mu aburu Chileke unu; unu aburu ndibe mu. <sup>13</sup> O kwa mbedua bu Chipfu; bya aburu Chileke unu, bu onye dufutaru unu l'alĩ Ijiputu; g'unu ta abuheru ohu ndu Ijiputu. Mu mebyiwaa ike ono, ephe shi gude mee g'unu buru ohu phe ono; shi nno mee unu g'unu phafuta ishi.”

*Aphu*, aa-nu onye te emejedu iphe,  
a sũru g'oo mee

*(Dit 28:15-68)*

<sup>14</sup> “Ole o -buru l'unu ta ngabeduru mu nchi; ophu unu emedu iphe, mu sũru g'unu meje g'o ha; <sup>15</sup> mbu o -buru l'unu ta agubeduru iya iphe; mbu iphe, mu toru okpa iya su g'e tsoje; ozoo l'obu unu woru iphe, mu tũru l'ekemu mee; o du ideyideyi; k'ophu bu l'unu te emejedu iphe, mu sũru g'unu meje g'o ha; unu eshi nno woru

ogbandzu, mu l'unu gbaru mebyia; <sup>16</sup> bukwa iphe, mu e-me unu bu owa: Mu e-me ge ndzu-agugu rwuta unu; teme ukwaranta esehaa unu; yee ejo ehuhoku, e-woru unu enya mebyia; ndzu unu ala ke mmanu. Unu -kobe iphe l'ali l'o buru iphe-mmanu; noo kele o ndu ohogu unu e-mehaa ria ya. <sup>17</sup> Mu a-gharu unu iphu le ke njo; ndu ohogu unu alwu-kpee unu l'ogu. Ndu unu du shi a-buru ndu-ishi unu; unu agbaaha oso teke adudu onye achi unu.

<sup>18</sup> “O -buru le mu mechaaru unu nno; ophu unu angabeduru nchi; mu anubaa unu aphu iphe-eji unu ono ophu ha g'owa mgbo esaa. <sup>19</sup> Mu e-me g'unu kubuhu onwunu; mbu mee akpaminigwe, unu vu l'ishi g'o du gborojii ge mkpurukpu-igwe; bya emee ali, unu zoberu okpa g'o ha ngerengere g'onirubvu. <sup>20</sup> Okpehu, unu gude koo ali a-buru unu ke mmanu; noo kele ali ta aduedu iphe, oo-meta; teme oshi-omi, pfuru l'ali ono ami-buhu mebyi.

<sup>21</sup> “Teke o bu l'unu emekwapho iphe, mu suru g'unu te emejeshi; k'ophu bu l'unu ta angakwaru mu pho nchi be mu e-gude iphe-ehuka, ka iphe-eji, unu meru mgbo esaa; nua unu aphu. <sup>22</sup> Mu a-chiru anu-egbudu ye g'ephe bya adakaa unu; bya atuko unwegirima unu nakota unu l'okpehu; tuko iphe-edobe unu mebyishichaa; mee; unu ta abaedu ishi; eze gbororo unu adabyiru iphoru.

<sup>23</sup> “Teke mu mechakporu unu iphemiphe ono; ophu unu agbanwekwarupho; unu ndu emekwapho iphe, mu suru g'unu te emejeshi <sup>24</sup> be mu e-mekwapho unu iphe, mu tege emedu unu; mbu le mu a-nu unu aphu iphe-eji ono, unu eme ono mgbo esaa. <sup>25</sup> Mu a-ha g'ogu dapfu unu; gude iya gwata unu ugwo ogbandzu ono, unu mebyiru ono. Unu -dzukobeepho l'oma mkpurukpu unu; mu emee g'ejo iphe-ememe dapfu unu; shi nno woru unu yee ndu



Ọhogu unu l'ẹka. <sup>26</sup> Teke mu gbuchiru unu ụzo, eeshije akọta nri ono; bẹ ụnwanyi iri a-duje ike ghekọta buredi g'unu ha l'ovokoku lanu. Ephe -ghechaa ya; ephe egude iphe, eegudeje atụ ẹrwa iphe keeru iya unu. Unu -richaa ya; ẹgu aguroo unu l'ẹka ọogu unu.

<sup>27</sup> “Ọle ọ -buru lẹ mu mechaaru unu iphemiphe ono; unu nọdu emekwapho iphe, mu sūru g'unu te emeshi <sup>28</sup> bẹ mu e-gude ẹhu-eghu mee unu iphe, mu tege emedu unu; mbụ l'ọo mbẹdua l'onwomu e-chi unu iphe mgbo ẹsaa k'iphe-ẹji, unu eme. <sup>29</sup> Noo teke unu a-wata eri anu ụnwu unu unwoke; mbụ richaa ria anu ụnwu unu ụnwanyi. <sup>30</sup> Mu e-mebyishi ẹka unu agwajẹ iphe; bya enwutsushia ọru-ngweja ẹka unu akpoje ụnwu-isensu ọku. Mu eworu odzu unu tūkaa l'eli nshi unu ono, bụhukwapho odzu l'onwiya ono. Unu adu mu pho ideyideyi l'obu. <sup>31</sup> Mu emee mkpukpu lẹ mkpukpu unu g'ọ buru iphe, dabyigbaaru iphoro. Mu emee ụlo unu, du nsọ g'ọ buru okorobo ụlo. Teke ono bẹ mkpọ ngweja, unu gweru ta abyaedu adu mu ree. <sup>32</sup> Alị ono bẹ mu e-me g'ọ buru ochobu; k'ophu bu lẹ ndu ọhogu unu, bu ndu e-mechaa buchia ya nu bẹ ọo-du biribiri. <sup>33</sup> Ọzo bu lẹ mu a-tūka unu nanunanu l'alị ndu ọhozo. Ọ buru ogu-echi bẹ mu a-mita gude tsoru unu. Alị unu adabyiru iphoro. Mkpukpu lẹ mkpukpu unu abukotaru ochobu. <sup>34</sup> Noo teke ẹhu a-wata atsọ alị ono lẹ ya atuta unme; mbụ teke ono, ọ dabyikporu iphoro; unubẹdua nọdu l'alị ndu ọhogu unu ono. Teke ono bẹ alị ono a-nodukpoephe ete ẹswa lẹ ya atuta unme. <sup>35</sup> Teke ono, alị ono dabyiru iphoro ono bu unme bẹ ọtuta; kele o to shidu atutajekwadu unme l'apha-atuta-unme unu teke unu shi buru iya.

<sup>36</sup> “A bya lẹ ndu ọphu ghuduru nu l'echilabọ unu; ndu k'ono bẹ mu e-me g'ephe du ogozi l'ime obu phe l'alị

ndu ọhogu phẹ; k'ọphu bu l'ekwo, a nmaru yigayiga l'e-me g'ẹphe ye ọkpa l'oso; gbalaa gẹ ndu e gude ogu-echi achi. Ẹphe adaa l'ẹbe adu onye achi phẹ oso. <sup>37</sup> Ẹphe e-vukotajẹ nwibe phẹ daa dapyabẹ phẹ gẹ ndu e gude ogu-echi achi l'ẹbe abụ l'ọ duru onye achi phẹ nu. Ọphu unu adubaedu ike apfuru l'iphu ọhogu unu. <sup>38</sup> Unu a-nwushihu l'alị ndu ọhozo. Ọ buru alị ndu ọhogu unu e-ri ishi unu. <sup>39</sup> Teme nwa ndu ọphu phoduru nu l'echilabọ unu bẹ a-nọdu eyifu eyifu l'alị ndu ọhogu unu. Ọ buru ẹjo-iphe, ẹphe meshiru; waa ọphu nna phẹ oche phẹ meshiru bẹ ẹphe e-gude yifu ono.

<sup>40</sup> “Ọle ọ -buru l'ẹphe pfushiru ẹjo-iphe, ẹphe eme; yẹe ẹjo-iphe, nna phẹ oche meshiru; mękpoo emeswe, ẹphe mesweru mu; yẹe ememe, ẹphe emeje iphe, mu suru g'ẹphe te emeshi, <sup>41</sup> bu iphe, meru; mu mee phẹ iphe, mu tege emedu phẹ; chiru phẹ jeye l'alị ndu ọhogu phẹ. Ọ -buru l'ọkpoma phẹ ono, ẹjo-iphe jiru ejiji ono bẹ ẹphe e-woze alị; bya apfua ugwo ẹjo-iphe, ẹphe mekotaru; <sup>42</sup> bẹ mu a-nyatakwa-a ọgbandzu mu lẹ Jiékọpu; yẹe ọgbandzu mu lẹ Áyizaku; mu anyatak-waphọ ọgbandzu mu lẹ Ébirihamu; nyatak-waphọ alị ono. <sup>43</sup> Obenu l'alị ono bẹ ẹphe a-ha g'ọ dabyiru iphoro; gude ẹhu-utso nyaa ọku. Noo teke ẹphe a-pfu ugwo ẹjo-iphe, ẹphe meru; noo kẹle ẹphe ta adudu iphe, ẹphe guberu iphe, mu turu l'ekemu; wafua l'ẹphe woru iphe, mu toru ọkpa iya sụ g'e tsoje mee; ọ du ideyideyi. <sup>44</sup> Ọle g'ọ duhabe bẹ teke ono, ẹphe a-nọdu l'alị ndu ọhogu phẹ ono bẹ mu ta ajikakwa phẹ; ọphu mu edobekwa phẹ gẹ ndu du ideyideyi; kẹ gẹ mu mebyishikọta phẹ kpamu; mebyia ọgbandzu mu l'ẹphe; kẹle ọ kwa mbẹdua bu Chipfu; bya aburu Chileke phẹ. <sup>45</sup> Ọle mu e-gude iswi ẹhu phẹ nyata ọgbandzu mu lẹ ndu ndiche phẹ, bu ndu mu shi l'alị Ijiputu dufuta l'ataphu ọhamoha; k'ọphu

mu a-buru Chileke phe. O kwa mbèdua bu Chipfu.”

<sup>46</sup> Ono bu iphe, Chipfu t̄oru okpa iya su g'e tsoje; waa iphe, o t̄uru l'ekemu; waa ekemu, Chipfu t̄uru dobe l'echilab̄o ephe l̄e ndu Ízurelu l'eli úbvú Sayinayi. O buru Mósisu b̄e o n̄uru iya g'ò n̄u phe.

## 27

### *Ekwe ukwe emeru Chipfu iphe*

<sup>1</sup> T̄obudu iya bu; Chipfu bya epfuru yeru Mósisu su iya: <sup>2</sup> “Pfuaru unwu Ízurelu; su phe-a: O -buru l̄e nemadz̄u rifuru anḡu l̄e ya e-woru nemadz̄u n̄u Chipfu; g'ò pfukwaa ugwo l'ishi onye obu:

<sup>3</sup> “O -buru nwoke, n̄owaru a -gb̄e l'ukporo apha rwua ukporo apha eto; b̄e iphe, aa-pf̄u l'ishi iya bu mkp̄ola-ochaa, erwa iya d̄u ukporo sh̄ekelu lab̄o l̄e sh̄ekelu iri. G'ò bukwaru iphe, eegudeje at̄u erwa iphe l'eze-ulo Chileke b̄e ee-gude t̄ua ya.

<sup>4</sup> “O -buru nwanȳi; b̄e iphe, aa-pf̄u l'ishi iya bu mkp̄ola-ochaa, erwa iya d̄u ukporo sh̄ekelu l̄e sh̄ekelu iri.

<sup>5</sup> “O -buru nwokoro, n̄oru a -gb̄e l'apha ise jas̄u l'ukporo apha; b̄e iphe, aa-pf̄u l'ishi iya bu mkp̄ola-ochaa, erwa iya d̄u ukporo sh̄ekelu; o -buru nwanȳi; iphe, aa-pf̄u l'ishi iya aburu mkp̄ola-ochaa, erwa iya d̄u sh̄ekelu iri.

<sup>6</sup> “O -buru nwata k̄e nwoke, n̄oru a -gb̄e l'onwa lan̄u jas̄u l'apha ise; b̄e iphe, aa-pf̄u l'ishi iya bu mkp̄ola-ochaa, erwa iya d̄u sh̄ekelu ise. O -buru nwata k̄e nwanȳi; iphe, aa-pf̄u l'ishi iya aburu mkp̄ola-ochaa, erwa iya d̄u sh̄ekelu eto.

<sup>7</sup> “Nwoke, n̄o-ghataru ukporo apha eto bu mkp̄ola-ochaa, erwa iya d̄u sh̄ekelu iri l'ise b̄e aa-pf̄u l'ishi iya;

teke ọ bụ nwanyi l'a pfa mkpola-ochaa, erva iya du shekelu iri.

<sup>8</sup> “Ọ -buru l'onye ono, riburu angu ono be akpa nri; k'ofhu bu l'ọ to dudu ike apfu iphe, a suru g'ọ pfa; g'o duru onye obu, o riru angu iya obu; dujeru onye uke. Onye uke ono elee ya enya koro iya iphe, ọo-pfu. Ọ buru g'ike onye ono, riburu angu ono habe bu g'ee-gbuberu iya iphe, ọo-pfu.

<sup>9</sup> “Teke ọ bukwanu l'oo anu be nemadzu gude bya anu Chipfu iphe ngweja; mbu anu ofhu gbaru g'anu iya Chipfu; iphe, bukpo anu, a nuru Chipfu egube ono dukotakwa nsọ. <sup>10</sup> G'o to wotakwa anu ozo dochia enya iya; g'o to wotakwa anu ozo ka eji; ozoo ofhu ka ree gude gbanweta anu k'ono, o riburu angu l'oo-nu ono. Ọ -buru l'o gude anu ozo je agbanweta iya be anu ofhu o gude je iya agbanweta; yee anu, o jeru agbanweta tukokwa buru anu, duru Chileke nsọ. <sup>11</sup> Obenu; ọ -buru l'iphe, o riburu angu l'oo-nu bu anu, aasọ nsọ; mbu anu ofhu e tee gudejedu egweru Chipfu ngweja; g'a kpatakwa anu obu kpujeru onye uke. <sup>12</sup> G'onye uke ono lee ya enya maru m'ọ du ree too ọ du eji; ọ buru iphe, onye uke ono sukpoerupho g'ọ pfa bu iphe, ọo-pfu. <sup>13</sup> Ọ -buru l'onye nwe iya nu be ọ du g'ọ gbata iya; g'onye ono kee aswa iya uto ise wota oke lanu tukwase l'aswa iya pfa gude gbata iya.

<sup>14</sup> “Ọ -buru l'ọ duru onye woru ulo iya nu g'ọ duru Chipfu nsọ; bukwa onye uke be ọ duru epfu l'ulo ono du ree; ozoo l'ọ du eji. Ọ buru iphe, onye uke sukpoerupho l'oo aswa iya bu aswa iya. <sup>15</sup> Ọ -buru l'onye woru ulo ono doberu Chipfu nsọ be ọ du g'ọ gbata iya; g'onye obu kee aswa iya uto ise wota yekobe l'aswa iya pfa; teme ulo obu abubaru nkiya.

<sup>16</sup> “Ọ -buru ẹ nemadzu butaru ali-ihе iya nu g'ọ buru ẹ Chipfu; g'ee-gude maru iphe, bu aswa iya bu ẹ mebyi iphe, aa-kọbe l'ali ono habe shii. Ali, aa-ku-gbu bali, jiru nkwẹka iri be aswa iya bu mkpola-ọchaa, ẹrwa iya du ukporo shekelu labo ẹ shekelu iri. <sup>17</sup> Ọ -buru l'oo apha-ẹhu-utso be o nuru ali iya g'ọ buru ẹ Chipfu obu; buẹpho iphe, a suru g'a pfua be aa-pfu. <sup>18</sup> Ọle o -buru l'apha-ẹhu-utso ghatawaru; teme o ribua angu l'oo-woru ali ono doberu Chileke nsọ; g'onye uke gua apha ole, phoduru nu; teme l'o rwua l'apha-ẹhu-utso ozo; shi nno karu onye ono iphe, aswa iya bu. Oo ya bu l'ee-gbubota iphe l'iphe, a suru g'a pfua. <sup>19</sup> Ọ -buru l'onye woru ali ono doberu Chileke nsọ be o du g'ọ gbata iya; g'o kekwaaswa iya uzo ise woru oke lanu yekobe l'aswa iya pfua gude gbata iya. O -mechaa nno; ali ono abuwaruro nkiya g'o shi buru iya. <sup>20</sup> Ọle o -buru l'onye ono ta agbataduru ali ono; o woru iya ree onye ozo; be ali obu kwawaru; ophu o duedu ike gbata iya. <sup>21</sup> O -rwuepho l'apha-ẹhu-utso; be ali ono a-duru Chipfu nsọ; o buru ndu-uke be oo-du l'eka; eshinu o bu ali, e dobehawaru Chipfu nsọ.

<sup>22</sup> “Ọ -duru onye riburu angu anu Chipfu ali, o zuru azuzu, abudu ali iya, shi l'anya unuphu ibe phe; <sup>23</sup> g'onye uke gua apha ole, phoduru nu; teme l'o rwua l'apha-ẹhu-utso; shi nno karu onye ono iphe, aswa iya bu. O buru mboku ono be onye ono a-pfu aswa iya obu g'ọ buru iphe, duru Chipfu nsọ. <sup>24</sup> O -rwua l'apha-ẹhu-utso; g'ali ono laphu azu l'eka onye a zuru iya l'eka iya; mbu onye ali ono bu nkiya gededede.

<sup>25</sup> “G'iphe, bukpo aswa iphe, aapfukpo apfupfu bukwaru iphe, eegudeje atu ẹrwa iphe l'eze-ulo Chileke be ee-gudeje tu ya; g'a maru shekelu ole, o du. Erwa shekelu lanu bu ukporo gera.

<sup>26</sup> “G'ò tò òkwa onye a-kpùtaje anù mbù, vuru ụzò waa ẹkpa ne iya; bya anù g'e doberu Chileke nsò; kẹle anù, vuru ụzò waa ẹkpa ne iya bụkwa kẹ Chipfu; m'ò bụ eswi; ọzoo aturu; g'ò ha tukurù bụrù kẹ Chipfu. <sup>27</sup> Ọ -bùrù anù, aasò nsò; g'onye ono pfula iphe, a sùrù g'ò pfula gude gbata iya; g'ò kekwaphò aswa iya ụzò ise; wota oke lanù yekòbe l'aswa iya ono pfula. Teke ọ bụ l'ò tò dudu ike gbata iya g'e ree ya onye ọzò iphe, a sùrù l'ò bụ aswa iya.

<sup>28</sup> “Ọle g'ò dughabe; g'ò tò òkwa iphe, nemadzù gòrù nù Chipfu, ee-re erere; ọzoo gbata iya agbata. Mbù iphe, shi l'iphe, nemadzù nweru enweru; m'ò bụ nemadzù; ọzoo anù; ọzoo alì, bụ iya nwe iya; iphemiphe, a gòrù nù Chipfu òkwaru Chipfu nsò shii. <sup>29</sup> G'ò tò òkwa onye e doberu k'egbugbu, aa-gbatajẹ agbata; g'e gbukwaa onye ọbu egbugbu.

<sup>30</sup> “Oke-lanù-l'ụzò-iri l'iphe, e metaru l'alì; m'obeta ọ bụrù mebyi iphe, a kpatarù l'iphe, a kòrù l'alì; ọzoo akpuru, oshi mitaru; bụkotakwa kẹ Chipfu; ọ duru Chipfu nsò. <sup>31</sup> Ọ -duru onye eme g'ò gbata oke-lanù-l'ụzò-iri nkiya; g'onye ono kekwaa iphe, bụ aswa iya ụzò ise; wota oke lanù yekòbe l'aswa iya ono gude gbata iya. <sup>32</sup> A bya l'oke-lanù-l'ụzò-iri, shi l'eswi; ọzoo ọphu shi l'eghu mẹ aturu; mẹkpoo ọphu shi l'iphe, bụ anù, eye ishi l'òka; g'oke-lanù-l'ụzò-iri, shi iya nù òkwtajeru Chipfu nsò. <sup>33</sup> G'ò to jejekwa iya enyocha kẹ ?a maru ọ dù ree tọ ọ dù ẹji; ọphu ọ gbakwa iya inwe. A -gbakwanaa ya inwe agbagba ọphu; g'ono yẹ ọphu e gude agbanweta iya tukurù bụrù iphe, dù nsò; ọphu a byadu agbata iya agbata.”

<sup>34</sup> Ono bụ ekemu, Chipfu tushiru nù Mòsisu l'úbvù Sayinayi g'ò je anù ndu Ízurelu.

Bayıburu Izii  
Izii: Bayıburu Izii Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30 Dec 2021

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d